

חקירה ומהות ההליך הפלילי

מעצר ימים- עוצרים חשוד ותופסים אותו עד להגשת כתב האישום. לאחר הגשת כתב האישום מגישים בקשה למעצר עד תום ההליכים, כלומר, עד שיש פסק דין החשוד במעצר.

תסקיר- אדם נמצא במעצר אבל לכאורה, על פי ביהמ"ש, המוטיב הוא לשחרר אותו כי הרי הוא עדיין לא הורשע, אז אם יש אופציה חלופית משחררים אותו למעצר בית או מעצר אצל חבר. האדם נמצא במעצר ומגיע אליו עובד סוציאלי- הוא מדבר איתו ואז נותן תסקיר שאומר האם האדם מהווה סכנה, האם הפנים את שקרה. הקטע הוא שאם אדם מודה אז בעצם הפנים ואם הוא לא מודה, העובד הסוציאלי אומר שהוא לא הפנים ועדיין מהווה סכנה.

ערר- ערעור על החלטה לביהמ"ש העליון.

פעמים רבות במשפטים הפרוצדורה הופכת למהות. במשפט עצמו המהות הרבה פעמים זה סדר הדין הפלילי והראיות.

העולם הפלילי מחולק ל-3:

1. דיני עונשין.
2. סדר דין פלילי (פרוצדורה).
3. דיני ראיות (איך מוכיחים?).

איך בעצם מתחיל ההליך הפלילי?

- **מבוצע פשע.**
- **חקירת משטרה**- אם לדוגמה יש זוג שרב ונשמעו צעקות מהדירה שלהם ושכנים קוראים למשטרה. כשפותחים את הדלת רואים בחורה עם סימני אלימות וכשהיא נשאלת 'מה קרה?' עונה 'כלום'. המשטרה יכולה להגיש תלונה. או אם למשל יש כתבה בעיתון, המשטרה יכולה לפתוח בחקירה גם ללא הגשת תלונה.
- **החלטת פרקליט או תובע האם להגיש כתב אישום.**
- **הגשת כתב אישום**- מוגש ע"י המשטרה או הפרקליטות. בתיקים קטנים יותר- המשטרה, תיקים מורכבים יותר- הפרקליטות. המשטרה מגישה כ- 85% מכתבי האישום. אם התיק כבד יותר, המשטרה מבצעת את החקירה ומעבירה לפרקליטות עם המלצה. אפשרות אחת היא הגשת כתב אישום, אפשרות שניה היא סגירת תיק מחוסר ראיות/חוסר אשמה/חוסר עניין לציבור ויש גם סגירת תיק בהסדר.
- **המלחצת המשטרה איננה מחייבת את הפרקליטות, כיום מנסים לחוקק חוק לפיו המשטרה לא תעביר המלצה.**
- **טענות מקדמיות**- טענות שהן לפני המשפט ואם תתקבלנה לא יהיה צורך לנהל את המשפט עצמו.
- **הגנה מן הצדק**: גם אם פוטנציאלית הבן אדם ביצע את העבירה, התנהלות הרשויות הייתה כ"כ מופרכת ולא תקנית עד שאפילו ניתן להוציא אותו זכאי.
- **עדכון 113**- כל שופט שנותן עונש, צריך לרשום את מתחם הענישה והסיבה.
- **תשובת הנאשם**- הודאה/כפירה/אליבי- נותן מענה מפורט לכתב האישום (האם האוטו של מרשי, האם מרשי נהג באוטו וכו'). מגיבים לכל דבר ודבר בתשובה לאישום.
- **אליבי**: אם היה מישהו בזמן שיודעים שהיה הרצח או איפה החשוד היה בזמן הרצח. זה יכול לזכות את הנאשם.
- **פרשת התביעה**- התביעה שוטחת את טענותיה, מביאה את עדיה ומביאה את ראיותיה. גרסתו וטענתו של הנאשם מגיעות לאחר שהשופט קיבל רושם ראשוני על הנאשם, לאחר קריאת כתב האישום.
- **טענת "אין להשיב לאשמה"**- גם אם כל טענות המאשימה נכונות, עדיין זה לא יביא להרשעת מרשי ולכן אין טעם להתעסק בתיק. לדוגמה היה שוד בנק והראיה היחידה שיש היא בעייתית ולא מספיקה (למשל צילום של בחורה עם אומברג בשיער, יש המון כאלה).
- **פרשת ההגנה**- ההגנה שוטחת את טענותיה, מביאה את עדיה וראיותיה ככל שיש ולאחר מכן, אם ביהמ"ש רוצה הוא מביא טענות מטעמו, אך זה בד"כ לא קורה כיוון שהשיטה הישראלית היא שיטה אדוורסרית (הצדדים מנהלים ביניהם את הדברים, השופט הוא פאסיבי).
- **סיכומים לעניין האשמה**- התביעה השמיעה את הראיות שלה, ההגנה השמיעה את הטענות שלה והשאלה היא האם הנאשם ייצא זכאי? ההגנה מסכמת והתביעה מסכמת.
- **הכרעת דין**- זיכוי/הרשעה- פס"ד מורכב מהכרעת דין + גזר דין. הכרעת דין זה האם האדם אשם/לא אשם וגזר דין זה ה"כמה?"
- **ראיות וטענות לעונש**- התובע רוצה שיענישו מקסימום, הסנגור רוצה שיענישו מינימום. בכך אני מביא פסקי דין עם נסיבות דומות שההרשעה הייתה נמוכה וקצרה יותר.
- **גזר הדין**- הסנקציה הכי משמעותית בספר החוקים היא **מוות**. לאחר מכן, **מאסר עולם**. אח"כ **מאסר רגיל**. עבודות שירות זה בעצם המרה של מאסר בפועל עד 6 חודשים. **שירות למען הציבור** זה עונש נפרד.
- **ההבדל בין של"צ לעבודות שירות- של"צ זה עונש בפני עצמו ועבודות שירות זה תחליף למאסר**. כמו כן יש **קנס ומאסר על תנאי** (אם תעשה עבירה דומה בעתיד, נפעיל לך מיידית את התנאי).

עדות כבושה: עדות שהעד או הנאשם כבש בליבו בהזדמנות הראשונה שהוא יכול היה למסור אותה. צריך להגיד הכל בזמן אמת כי אחר כך, אם עובר זמן, העדות לא רלוונטית כבר.

ערעור- לאחר שניתן גזר דין ניתן להגיש ערעור תוך 45 ימים מהרגע בו ניתן גזר הדין. הערעור הראשון הוא תמיד בזכות, הערכאה של למעלה חייבת לשמוע אותו. למשל מישהו ביצע עבירת סחר בסמים. ראשית הוא הורשע, שנית נגזר עליו 45 חודשי מאסר. האם

נגיש ערעור ביום ה-45? ביום ה-45 למדינה לא יהיה מספיק זמן להגיש ערעור ולכן עדיף. אך מצד שני זה לא נראה טוב. לכן עורך הדין רושם מכתב שיכול להיות שיגיש ערעור בהמשך על מנת "לצאת בסדר" כלפי הפרקליטות.
אם רק ההגנה הגישה ערעור, לא ניתן להחמיר את העונש. אפשר להגיש ערעור או על הכרעת הדין או על גזר הדין או על שניהם. אנחנו לא חולקים על הכרעת הדין אלא על גזר הדין. בערעור טוענים שהעונש מוגזם ומביאים מקרים בהם נפסקו עונשים פחותים. הגענו לדיון בערעור המרכזי והפחיתו לנאשם ל- 37 חודשי מאסר. המדינה רוצה להגיש ערעור על ההפחתה- היא צריכה להגיש **בקשת רשות ערעור – תמיד הערעור השני הוא בקשת רשות ערעור ואין זה משנה מי הגיש את הערעור הראשון!**

שלבי ההליך הפלילי

- חקירת משטרה- המשטרה חייבת לפתוח בחקירה אם נודע לה על עבירה כלשהיא.
- בעבירה שאינה פשע (חטא/עוון), רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור במקרים הבאים: אם היה סבור שאין בדבר עניין לציבור; אם הייתה רשות אחרת מוסמכת על פי דין לחקור בעבירה.

העילות לסגירת תיק הן כדלקמן:

חוסר אשמה: נמחק גם מרישום המשטרה.
חוסר עניין לציבור: דוגמה: לאימא יש שני ילדים והיא שמה אחד בסלקל ואת השני החזיקה ביד, כאשר זה ברח פתאום, רץ לכביש ונכנס במכונית. הזמינו את האימא לחקירה וזו הסבירה שהילד ברח לה וזה יכול לקרות. התיק כמובן נסגר מחוסר עניין לציבור.
חוסר ראיות: אין עשן בלי אש, אבל זו אש בקטנה שלא יכולה להביא להרשעה.
סגירת תיק בהסדר: מקרה של אימא שלקחה את הילדים לגן בחורף, ולאחר שעתיים שהיא בבית, היא מקבלת טלפון מהגנת ששואלת איפה הילד? האימא ירדה לאוטו וראתה ששכחה את הילד באוטו. הגנת הזמינה משטרה. עורך הדין סגר את התיק בהסדר, האימא קיבלה של"צ ועבדה מכוח השל"צ במשטרה. **אם הילד מת לא מגישים כתב אישום.**

- העמדה לדין- פרקליט או תובע משטרתי מוסמך מחליט אם לסגור את התיק או להגיש כתב אישום כנגד הנאשם.
- החלטה על העמדה לדין- אם הראיות מספיקות לשם העמדה לדין, הרי שהאדם יועמד לדין, אלא אם כן סבור התובע שאין במשפט עניין לציבור. דוגמה: הייתה מישהי שקלטה את האקס שלה עם מישהי אחרת, היא התעצבנה ולקחה קנקן מים ושפכה עליה. התיק נסגר מחוסר עניין לציבור (כיוון שהמים היו קרים. במידה והיו רותחים, היה נגרם נזק והמקרה לא היה נסגר כך).

החלטה שלא לחקור או להעמיד לדין

ניתן לסגור תיק בהתאם לשלושה אלמנטים:

1. חוסר ראיות מספיקות- אין חומר ראיות שיכול להביא להרשעת אדם בעבירה.
 2. חוסר עניין לציבור- קביעה אמורפית שאין תועלת ציבורית בהעמדה לדין.
 3. חוסר אשמה- אין כל אפשרות לקשור בין החשד לבין ביצוע העבירה. תיק שנסגר מחוסר אשמה, יימחק מרישומי המשטרה.
- לפעמים פונים לעו"ד שינסה להוציא מתיק בגין חוסר אשמה, אבל לפעמים כשאתה מגיש לביהמ"ש את הבקשה הזו, המשטרה יכולה לפתוח את התיק מחדש לכן חשוב בתור עו"ד להסביר את המצב ללקוח.

המשפט – ההתחלה

- הקראת כתב האישום- המדינה היא המאשים ברוב המקרים. לעיתים נדירות יכול אדם פרטי להגיש קובלנה פלילית כנגד רעהו.
- שני סוגי מעצרים- לפני הגשת כתב אישום ניתן לעצור חשוד או ע"י שוטר (ללא צו שופט) או ע"י צו שופט.
- לאחר הגשת כתב אישום ניתן לנסות לעצור את הנאשם עד תום ההליכים.

ישנם שני סוגי מעצרים:

1. מעצר ימים: לפני כתב האישום.
2. מעצר עד תום ההליכים: עד אחרי הגשת כתב האישום.

לדוגמה: מאי עשתה שוד, המשטרה עצרה אותה לאחר שהוגש כתב האישום. בחלק מהמקרים המעצר הוא עד תום ההליכים, עד גזר הדין (אם זו עבירת רצח לא נשחרר) סיבה למעצר עד תום ההליכים זה הסיכון או שיבוש הליכי חקירה. מעצר עד תום ההליכים ומעצר רגיל מקזזים עם גזר הדין. חריג: מעצר בית שאינו מתקזז.

בבית משפט השלום בת"א ת"פ 2233/09

פ"א ירקון 30544/09

ת.פתיחה: 03/09/08

המאשימה: מדינת ישראל

- נגד -

הנאשם: שושי בן לולו

ת.ז. 999999999 יליד 26/4/69

רח' בן שימול 15 יפו

כתב אישום

הנאשם מואשם בזאת כדלקמן:

א. העובדות:

1. בתאריך 1/2/08 בשעה 11:15, או בסמוך לכך, בבית הספר "גמנסיה הרצליה" בת"א, משביקש השוטר סביל שטודינר (להלן: "המתלונן") שהנו מאבטח בבית הספר מאדם ששהה עם הנאשם בשטח ביה"ס לצאת ממנו והאחר יצא, החל הנאשם לעשן בתחומי ביה"ס והמתלונן התרה בו בדבר איסור העישון.
2. מיד ובסמוך העליב הנאשם את המתלונן, שהנו עובד ציבור בכך שאמר לו: "כוס אמק", וזאת כאשר המתלונן מילא תפקידו על פי דין.
3. בנסיבות האמורות בעובדה 2, תקף הנאשם את המתלונן בכך שאחז בו במעילו בכוח ודחף אותו, וזאת שלא כדין.

ב. הוראות החיקוק:

1. העלבת עובד ציבור, עבירה לפי סעיף 288 לחוק העונשין, תשל"ז-1977
2. תקיפת עובד ציבור, עבירה לפי סעיף 381(ב) לחוק העונשין, תשל"ז-1977

ג. עדי התביעה:

1. תומס אקווינס ת.ז. 111111111 כתובת: רח' אריה 5, ת"א
2. רס"מ השוטר אזולאי מוטי מספר אישי: 33333333 משרד אח"מ ירקון, משטרת ישראל
3. רס"מ דני בן לולו מספר אישי: 44444444 משרד אח"מ ירקון, משטרת ישראל

פקד שמיל דגן, עו"ד

תובע מכוח מינוי מפכ"ל

ב' אלול תשס"ח

2 ספטמבר, 2009

הודעה לנאשם:

הנאשם יכול לבקש שימונה לו סניגור ציבורי אם מתקיים בו אחד התנאים לזכאות נאשם לייצוג המנויים בסעיף 18(א) לחוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995.
תחנת ירקון פ"א 30587/07 פנימי 9542/2007
משטרת ישראל, תביעות מחוז מרכז, שלוחת ת"א טל': 03-6938214

- לפני המשפט יכול הנאשם לטעון טענות מקדמיות כגון התיישנות- טוענים שאדם גנב משהו לפני 30 שנה. עוד לפני תחילת התהליך ניתן לטעון להתיישנות.
- אם הטענות המקדמיות לא התקבלו, אזי הנאשם רשאי בתשובתו לכתב האישום כדלקמן: להודות/לכפור בעובדות או בחלקן. בנוסף הוא רשאי לטעון טענת אליבי.

הוכחות – חקירות הצדדים

- תביעה: התובע מביא את כל ראיותיו ואת כל עדיו (ניתן להשתמש באין להשיב לאשמה).
- הגנה: ההגנה מביאה את ראיותיה. בד"כ רוב הראיות הן של התביעה, להגנה אין הרבה ראיות.
- תביעה: בתום פרשת ההגנה יכול התובע להביא ראיות הזמה (ראיות המזימות את טענות ההגנה אשר לא ניתן היה לצפותן מראש). ראיות שההגנה הביאה והתביעה לא יכולה הייתה לצפות שתביא אותן, למדינה ניתן להפריח אותם.
- *דוגמה 1:* נגיד שיש לנו טענה לפיה אופק ביצע שוד, התביעה מביאה את הצילומים של אופק ומראה הכל. אני כסנגור של אופק מביא את הדרכון שלו ומראה שאופק היה בחו"ל, עכשיו התביעה עמומה, למה? כי זה מבטל את הראיות שלה. אך יש עוד טיעון, התביעה טוענת שלאופק יש אח תאום בשם בן, היא מראה שאופק היה באותה מדינה גם, אז מה היה בפועל? בן לקח את הדרכון של אופק והיה בחו"ל. האם ההגנה יכולה הייתה לצפות את זה? לא, ואז המדינה יכולה להסביר שיש לו אח תאום וכו'.
- *דוגמה 2:* היה תיק פלילי שעורך הדין טען טענת הגנה ואז התביעה ביקשה לתת טענת הזמה כדי לסתור את טענת ההגנה. ביהמ"ש אמר להם שזה שההגנה נתנה את הטענה שלה, זה לא היה מפתיע ולכן היא לא יכולה להשיב על כך.
- ביהמ"ש: ביהמ"ש רשאי ויכול להביא ראיות מטעמו.

סיכומים

עם תום החקירות והבאת הראיות, התובע ולאחריו הסנגוריה רשאים להשמיע את סיכומיהם באוזני ביהמ"ש.

מדובר בסיכומים בעניין האשמה, האם האדם אשם או לא אשם. במשפט הפלילי הרף להוכחה זה מעל לכל ספק סביר, אז הסנגור יטען שזה לא הוכח והתביעה תטען שזה כן הוכח. בסיום, השופט יושב לרשום את הכרעת הדין.

פסק הדין

פסק הדין מורכב משני אלמנטים:

1. **הכרעת דין:** ביהמ"ש מחליט האם הנאשם אשם/זכאי/צו מבחן או של"צ ללא הרשעה. כאשר אין הרשעה אזי הכרעת הדין היא מלוא פסק הדין.
2. **גזר הדין:** אם הנאשם הורשע, אזי ישמעו טיעונים וראיות לעניין העונש וייגזר דינו של הנאשם.

ערעור

הכרעת הדין וגזר הדין, מהווים יחד את פסק הדין וניתן לערער עליהם בפני ערכאה של מעלה. ניתן לערער או על הכרעת הדין, או על גזר הדין או על שניהם.

במשפט פלילי את הערעור ניתן להגיש תוך 45 ימים. **אם רק הסנגור מערער לא ניתן להחמיר בעונש.**

באיזה בית משפט נשפט ועל איזה עבירות? סמכות עניינית

ס' 51 לחוק בתי המשפט אומר כי בית משפט השלום מוסמך לדון בעניינים אלה:

א. עבירות שעונשן קנס או מאסר עד 7 שנים, למעט:

1. עבירת שוחד ועבירות צווארון לבן המנויות בחוק שעונשן חמש שנים או יותר, אם פרקליט המחוז החליט להעמיד עליהן לדין אדם בפני ביהמ"ש המחוזי (עבירות מסוג זה הן עבירות מורכבות יותר מעבירות רגילות ולכן פרקליט מחוז יכול להגיד שלמרות שהעונש הוא פחות מ-7 שנים, לבקש שהתיק יידון במחוזי).
2. עבירה לפי **חוק ההגבלים העסקיים** תיבחן בפני ביהמ"ש המחוזי. **דוגמה:** לולדה יש חב' גלידות שבבעלות המשפחה כבר 4 דורות ולה יש מתחרה עיקשת ולה 6 דורות. הן כל הזמן מתחרות בהטבות ובהורדת מחירים, עד שיום אחד הן נפגשות ומחליטות לקבוע מחיר אחיד, הצרכן נפגע מכך. החוק בא למנוע מצבים כאלה.
3. עבירה במסגרת פעילות בארגון פשיעה לפי **חוק מאבק בארגוני פשיעה**, תתברר בביהמ"ש המחוזי.
4. עבירות לפי **פקודת הסמים המסוכנים**. גם אם העונש הקבוע בחוק עולה על 7 שנים, בכפוף לאישור פרקליט המחוז או פרקליט המדינה.

אם יש 20 עבירות של 3 שנים באותו כתב אישום, זה הולך לבימ"ש שלום כי זה לא מצטבר, המבחן הוא העבירה הכי משמעותית בכתב האישום.

ס' 40(1) לחוק בתי המשפט אומר כי ביהמ"ש המחוזי ידון בעבירות הבאות:

- א. שירות: כל העבירות שאינן בתחום סמכות בימ"ש שלום.
- ב. ביהמ"ש המחוזי משמש כערכאת ערעור על פסקי דין פליליים של בתי משפט שלום.
- ג. כתב אישום נגד שופט יתברר בביהמ"ש המחוזי.
- ד. כתב אישום נגד רה"מ יוגש ויתברר בביהמ"ש המחוזי **בירושלים**.

סמכות ביהמ"ש העליון: ביהמ"ש העליון בשבתו כבימ"ש לערעורים פליליים יפעל כערכאת ערעור על פסקי דין פליליים של ביהמ"ש המחוזי. **אף תיק לעולם לא יתחיל בעליון, גם אם זה רצח עם!** בבג"ץ לעומת זאת, כן אפשר כיוון שמדובר בעתירות נגד המדינה.

סמכות מקומית – באיזה אזור יישפט העבריין?

ידונו נאשם בביהמ"ש אשר מתקיים בו אחד מאלה:

- באזור שיפוט בו נעברה העבירה.
 - באזור השיפוט בו נמצא מקום מגוריו של העבריין.
- לדוגמה:** אם דני גר בת"א והוא רצח את אלי בחיפה, זה יתברר או בת"א או בחיפה.

מקרים מיוחדים:

הנאשם יידון בביהמ"ש שבאזור שיפוטו נתפס במקרים הבאים:

1. המקום בו נעברה העבירה ומקום מגוריו של הנאשם אינם ידועים.
2. העבירה נעברה בחו"ל.

פתיחת הליך פלילי

המאשים הוא המדינה: היועמ"ש או פרקליט המדינה או מי מפרקליטי המחוז או פרקליטים אחרים מפרקליטות המדינה או מי שהיועמ"ש הסמיכו להיות תובע או שוטר שהתמנה להיות תובע.

האם ניתן להחליט שלא לחקור או שלא להעמיד לדין אדם?
אם החליטו שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, הרי שחובה למסור הודעה על כך הן למתלונן והן לחשוד.

סיבות לסגירת תיק

- חוסר ראיות מספיקות: אין מספיק חומר ראייתי שיכול ויביא להרשעת החשוד.
- חוסר עניין לציבור: קביעה ברמה הערכית שאין תועלת ציבורית בהעמדה לדין.
- חוסר אשמה: אין כל ראיה הקושרת את החשוד לביצוע העבירה. אם תיק נסגר מחוסר אשמה, אזי הוא יימחק מרישומי המשטרה לחלוטין.

החשוד יכול לבקש שיסגור את עילות הסגירה.
המתלונן רשאי לערער על ההחלטה תוך 30 יום מהרגע בו נמסרה לו ההחלטה.

כתב האישום: מה צריך להיות בכתב האישום?

- ביהמ"ש אליו מוגש כתב האישום.
- ציון המאשים: מדינת ישראל או הקובל.
- שם הנאשם, גילו ומקום מגוריו- גיל חשוב על מנת לדעת אם מדובר בקטין או בוגר, ומקום מגוריו רלוונטי לעניין הסמכות המקומית של ביהמ"ש.
- תיאור העובדות המהוות את העבירה.
- ציון הוראות החיקוק בעטיין מואשם הנאשם.
- שמות עדי התביעה (לא ניתן לזמן עדים אחרים).
- אם מדובר בעבירת סמים – בקשה לחלט את רכשו.

חזקה חלוטה: זו חזקה סופית, לא ניתן לערער עליה בשום צורה. דוגמה: קטין מתחת לגיל 12 – קיימת חזקה חלוטה שהוא לא עומד לדין. קיימת חזקה חלוטה נוספת, מי שיהיה עצמאי יקבל דו"ח כל שנה, מי שחותר על הדו"ח הזה חזקה שהדו"ח נכון ושהחותם מסכים עם הרשום. יש כאן לכאורה בעיה היות ואתה לא באמת יודע מה כתוב שם.

חזקה לא חלוטה: חזקה שניתן לערער עליה. למשל יש חזקה בסחר בסמים שגורסת שכל רכוש שיש לך הוא מהסמים, ואז המדינה יכולה לקחת לך אותו. ביהמ"ש מגדיר את זה כ"יש לך קערת מים ואתה שם טיפת דיו, הטיפה מתפזרת בכל המים".
למה זו חזקה שאינה חלוטה? קורל היא סוחרת סמים בק"ש. המדינה החליטה לחלט לה את 'אחוזת קורל'. ואז קורל מראה אינדיקציה שבכלל האחוזה היא של סבתא שלה מלפני 30 שנה. האם המשטרה יכולה לקבל את זה? לא, כי זו חזקה שאינה חלוטה. נטל ההוכחה עובר לקורל להראות שזה לא הגיע מהסמים. זה בעצם היפוך נטל ההוכחה במשפט הפלילי.

האם ניתן לצרף מספר אישומים נגד אותו נאשם?

כן, בכפוף לכך: האישומים מבוססים על אותן עובדות או עובדות דומות.
האישומים מבוססים על סדרת מעשים הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת.

לא תמיד ניתן לעשות כך, יש לנו 2 אפשרויות לצרף אישומים. לדוגמה: שחר פורצת דירות סידרתית. בכתב האישום יצרפו את כל הפריצות יחדיו, אין טעם להגיש 7 כתבי אישום שונים! שנית, מדובר באותו רצף השתלשלות: פרצת לדירה, ברחת, קפצת מהחלון ופגעת בזקנה. בהמשך עלית על רכב ודרסת מישהו.

קיימת אפשרות (זה לא המקרה הזה) שאם הגישו כבר כתב אישום ואז עשיתי עוד עבירה והגישו עוד כתב אישום, אני יכול לבקש מהם לאחד את כל כתבי האישום ושייתנו עונש אחד גדול.

כלל: המחוזי "אוכל" את השלום, כאשר השלום לא יכול "לאכול" את המחוזי. לא ניתן לבקש לאחד תיקים בשלום כשהגישו תיק בהמשך למחוזי, ההפך – ניתן.

האם ניתן לצרף נאשמים שונים באותו כתב אישום?

כן, בכפוף לכך:
כל אחד מהם היה צד לעבירה שבכתב האישום.
האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת.

תיקון כתב האישום

- לפני תחילת המשפט: עד תחילת המשפט רשאי התובע בכל עת לתקן את כתב האישום ללא שום צורך בקבלת אישור מאת ביהמ"ש.
- לאחר תחילת המשפט: הסמכות לתקן את כתב האישום נתונה לביהמ"ש ולא לתובע. כך, ביהמ"ש מוסמך לתקן את כתב האישום ובלבד שנתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן (**92' (א) לחסד"פ**).

מה קורה אם היה כתב אישום על שימוש של 0.2 ג' סמים, ולקראת סוף הדיון התובע שינה את הכמות ל-20 קילו מתוך טעות סופר, האם מותר לו? כן, אבל בכפוף לכך שהנאשם יכול היה להתגונן. נגיד אם הוא טען זה לא שלי, זה של אחותי, אז לא משנה מהי הכמות. אפשרי אם זה טענות שאמורות להיות זהות לשני המקרים.

בעבירות מסוג פשע ניתן להזמין לשימוע לפני המשפט, ושולחים לך את כתב האישום שהולכים להגיש. 98% מכתבי האישום מסתיימים בהסדרי טיעון.

חזרה מאישום לאחר תחילת המשפט

לאחר תחילת המשפט רשאי התובע לחזור בו מאישום שבכתב האישום, בכפוף לסייגים הבאים:

- אם הנאשם הודה בעובדות המספיקות כדי להרשיעו – אסור לתובע לחזור בו מהאישום.
- אם התובע הודה בעובדות שאין בהן כדי להביא להרשעתו – התובע יכול לחזור בו אך ורק באישור ביהמ"ש.

תוצאות חזרה מאישום:

- לפני תשובת הנאשם לכתב האישום: יבטל ביהמ"ש את האישום.
- אחרי תשובת הנאשם לכתב האישום: יזכה ביהמ"ש את הנאשם. זיכוי אינו מאפשר הגשת כתב אישום חדש בעתיד מכיוון שהזיכוי מהווה למעשה הכרעת דין.

טוענים שאורטל רצחה את אלעד, אורטל בכלא 20 שנה והיא לא באמת רצחה אותו. הנשיא נותן לה חנינה והיא יוצאת. ביציאה אלעד מחכה לה והיא הורגת אותו, אחרי שהיא יושבת על כך בכלא. מה קורה אם תופסים אותה שוב? לא יקרה כלום ולא יענישו אותה שוב, כי אי אפשר להעניש פעמיים על אותה עבירה.

התליית הליכים

מה קורה כאשר מגישים כתב אישום נגד אדם והוא בורח?

בסיטואציה זו מתבצע הליך שנקרא 'התליית הליכים'. כאשר אנו מוצאים את הנאשם, מחדשים את ההליכים בהודעה של התובע לביהמ"ש. אם חלפה תקופת ההתיישנות בין מועד התליית ההליכים לבין מועד חידושם, ניתן לחדש את ההליכים בהתקיים שלושת התנאים המצטברים האלו:

1. התליית ההליכים התקיימה מכיוון שהנאשם התחמק מן הדין.
2. היועץ המשפטי נתן אישורו לחידוש ההליכים.
3. חידוש ההליכים יהיה מטעמים שירשמו.

לירן ביצע עבירה מסוג פשע, כאשר ההתיישנות על העבירה הזו היא 10 שנים. לירן ברח לחו"ל. אם תפסו את אלירן לאחר 6 שנים, לא צריך את שלושת התנאים, פשוט עוצרים אותו ומחדשים את כתב האישום.

התליית הליכים = אתה לא מוצא את האדם.

עיצוב הליכים = אתה מוצא את האדם אך הוא לא במצב בריאותי טוב.

התיישנות עבירות

הכלל הוא, שאין להעמיד לדין אדם בשל עבירה בחלוף זמן רב מיום ביצוע העבירה בהתחשב בסוג העבירה (**9' (א) לחוק**), כדלקמן:

- בעבירה מסוג פשע שדינה מיתה או מאסר עולם, אם עברו מיום ביצוע – 20 שנים;
- בעבירה מסוג פשע אחר, אם עברו מיום ביצוע – 10 שנים;
- בעבירה מסוג עוון, אם עברו מיום ביצוע – 5 שנים;
- בעבירה מסוג חטא, אם עברו מיום ביצוע – 1 שנה;

חריג לכלל התיישנות עבירות מסוג פשע או עוון, קובע שאם תוך התקופות האמורות לעיל, נערכה לגביהן חקירה או הוגש כתב אישום או התקיים הליך מטעם ביהמ"ש, יתחיל מניין התקופות מיום ההליך האחרון בחקירה או מיום הגשת כתב האישום או מיום ההליך האחרון מטעם ביהמ"ש (**9' (ג) לחסד"פ**).

דוגמה: מקרה אביגדור ליברמן – התנהל נגדו כמעט 20 שנה תהליך חקירתי. בכל פעם שחוקר משטרתי פותח את התיק וכותב משפט או מילה, ההתיישנות מתאפסת.

חריג נוסף חל בעבירת הסגרה שבשלה הוגשה בקשת הסגרה למדינת ישראל וכל פעולה שנעשתה במדינה המבקשת, שאז יוארך מנין תקופת ההתיישנות לאותה עבירה, כאילו נעשתה בישראל (ס' 9(ד) לחסד"פ).

חריג נוסף הוא כי לא תחול כל התיישנות לגבי עבירות לפי החוק בדבר מניעתו וענישתו של הפשע השמדת עם, התש"י – 1950, ולפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם, התש"י – 1950 (ס' 9(ב) לחסד"פ). אם נתפוס את היטלר לא תהיה לגביו התיישנות- נתלה אותו, נשרוף אותו ונפזר את אפרו מחוץ למים הטריטוריאליים של ישראל. יש עונש מוות בישראל.

התיישנות עונשים: לגבי עונשים נקבע בחוק שאלה לא יבוצעו מחמת התיישנות, אם חלפו מועדים ארוכים ממועד פסק הדין הסופי בעניינם ולא הוחל בביצועם, או הופסק ביצועם וזאת בהתאם לסוג העבירה (ראה ס' 10 לחסד"פ):
בעבירות מסוג פשע – אם חלפו 20 שנים;
בעבירות מסוג עוון – אם חלפו 10 שנים;
בעבירות מסוג חטא – אם חלפו 3 שנים.

כלומר, גזרו עליך עונש, מתי תוכל להיות רגוע? תלוי בסוג העונש. התיישנות עונשים זה במקרה של בריחה לאחר שנגזר על הנאשם גזר דין. (התיישנות של 7 שנים זה בדין האזרחי, בפלילי יש 1/3/5/10/20).

סוגי עבירות:

חטא- עבירה שדינה מאסר עד שלושה חודשים או קנס מסוים.
עוון- עבירה שדינה מאסר בין שלושה חודשים לשלוש שנים או קנס מסוים.
פשע- עבירה שדינה מאסר מעל שלוש שנים או שדינה מוות.

עיכוב הליכים

לאחר כתב האישום ולפני הכרעת הדין, היועמ"ש רשאי להודיע לביהמ"ש בהודעה מנומקת, לעכב את ההליכים נגד פלוני. כאשר תוגש הודעה כאמור, ביהמ"ש יפסיק את ההליכים באותו המשפט (ס' 231 לחסד"פ).

סיטואציה שמתקיימת לדוגמה כאשר מדובר בעבירה פעוטה אשר נסיבות אישיות של הנאשם כגון מחלה סופנית מצדיקות הליכה לקראת הנאשם. סיטואציה נוספת רלוונטית היא היה והנאשם לאות להפוך לעד מדינה.

הוגש כתב אישום – עדויות

עדות מוקדמת: אם קיים חשש שלא ניתן יהיה לגבות את העדות במהלך המשפט, רשאי ביהמ"ש לאשר גביית עדות מוקדמת אם הוגשה בקשה כזו ע"י בעל דין + העדות חשובה לביורר האשמה + יש להניח שלא ניתן יהיה לגבותה במהלך המשפט עצמו. לחילופין קיים חשש שבזמן המשפט נוכח הפחדה, איום או טובת הנאה – העד לא יעיד אמת. במקרה של אולמרט גבו עדות מוקדמת פעמיים, בד"כ לא עושים את זה. דוגמה: רוצים להגיש כתב אישום נגד ליאור והיא בכלל לא יודעת את זה. החוקרים חוקרים עדות מוקדמת עד, מה הבעיה של ליאור אח"כ? היא לא יכולה להתעמת איתו (למשל כי הוא מת) והיא לא יכולה להפריך את הטענה שלו. זהו הליך בעייתי.

איך גובים עדות מוקדמת? סדרי הדין:

- כבשגרה, תגבה העדות בפני התובע והנאשם או הנאשם הפוטנציאלי (אלא אם החליט ביהמ"ש אחריו מטעמים שירשמו).
- העדות תתועד בוידאו.
- ינסו לנהוג בהזמנת העד ובסדרי גביית העדות באקווילנטיות לנהוג בביהמ"ש.
- אם לא הייתה לבעל דין אפשרות לחקור את העד, יביא זאת ביהמ"ש בחשבון.
- התנגדות לשאלה שהוצגה לעד בשעת גביית העדות תירשם בפרוטוקול ובשלב מאוחר יותר יחליט ביהמ"ש מה לעשות עם ההתנגדות.

עיון בחומר החקירה:

הכלל: ברגע שמוגש כתב אישום בעבירות של פשע או עוון, הרי שהנאשם וסגוריו רשאים לעיין בכל חומר חקירה סביר שבידי התובע ולהעתיקו. אם התביעה מסרבת לאפשר לנאשם לעיין בחומר החקירה, אזי הוא רשאי לפנות לביהמ"ש (שאליו הוגש כתב האישום) בבקשה להורות לתובע לאפשר לו לעיין בחומר חקירה שלא הועמד לרשותו. הבקשה תידון בפני שופט יחיד, בשאיפה לשופט שאינו דן בתיק. התובע במשפט לא יוכל להגיש לביהמ"ש ראייה או להשמיע עד, אם לנאשם או לסגוריו לא ניתנה אפשרות סבירה לעיין בראיה או בהודעה וכן להעתיק אותם.

יתרונות ההגנה הן:

1. חזקת החפות של הלקוח.

2. היכולת לעבור על כל חומר התביעה- התביעה מחויבת להביא להגנה את כל החומר, התביעה "משחקת עם קלפים פתוחים" וההגנה לא חייבת להעביר לתביעה.

התביעה חייבת לתת להגנה הכל, ההגנה לא חייבת לתת לתביעה כלום!

התביעה יכולה לטעון שהיא לא רוצה שמסמך מסוים ייחשף. נגיד שמדובר בייצוג מש' פשע ויש מודיע בתוך המשפחה, והמודיע אומר שדוד רצח את אלי. במידה ויחשפו את המודיע, המודיע ימות. בסיטואציה כזו הפרקליטות צריכה להשיג חיסיון על מסמכים ואז זה מהווה בעיה להגנה, כי יכול להיות שהמסמך הזה יועיל להגנה דווקא.

פרפרזה: אמירה שנמצאת בתוך חומר חסוי ושמאמירה זו ניתן לקבל מסקנה על התיק. השר לביטחון פנים הוא זה שנותן את החיסיון לתיק ומי שיכול להסיר את החיסיון זה השופט והשופט שדן בבקשה הזו, לא השופט שמנהל את התיק. הרעיון הוא שהשופט שמנהל את התיק לא "יזוהם" ממידע.

שימוע: אתה הולך לפרקליטות אחרי שעברת על החומר ואתה יכול לנסות להסביר להם למה לא להגיש כתב אישום או למה צריך להמיר את זה לעונשים נמוכים יותר. אבל התביעה מחויבת לתת לכם לעבור על כל החומר.

לאחר שהתביעה הוציאה בקשה לחיסיון, מה ההגנה יכולה לעשות? להגיש בקשה להסרת חיסיון. מי יכול לתת לי את זה? שר הביטחון או שר הפנים כיוון שהוא זה שאישר את החיסיון על המודיע.

המשפט עצמו

תביעה: אם הנאשם לא הודה בכלל האישומים, או שביהמ"ש החליט שהודאתו אינה רלוונטית, התביעה תביא בפני ביהמ"ש את הראיות שברשותה. התביעה רשאית לשאת דברי פתיחה.
ראיות = ראיות לרבות עדים.

בהתאם ל**ס' 77 לחסד"פ** אם לסגוריה לא ניתנה הזדמנות סבירה לעיין בראיה או בהודעת העד בחקירה ולהעתיקם, הרי שהראיות לא יורשו להיכנס בכותלי ביהמ"ש. **התביעה "משחקת" בקלפים פתוחים וההגנה בקלפים סגורים.**

התובע יסיים את ראיותיו ואת העדת עדיו ויודיע לביהמ"ש שסיים את פרשת התביעה. הנאשם יוכל, אם ימצא לנכון, להעלות טענת no case to answer. מדובר בטענה הגורסת שהנאשם אינו נדרש להשיב לאשמה כלל מכיוון שאין בראיות התביעה אפילו הוכחה לכאורה לאשמה המיוחסת לנאשם בכתב האישום.
לדוגמה: המשטרה חוקרת לי את הפלאפון וטוענת שהטרדתי מינית בלונדינית. מצד שני, אני התלוננתי במשטרה לפני חודש שגנבו לי את הפלאפון. כשאגיע אל השופט, יראו לי תמונה של בלונדינית שהטרדתי אותה ואני אגיד לשופט שהתלוננתי שגנבו לי את הפלאפון ושיש 20 בלונדיניות ואי אפשר לדעת מי הבלונדינית הנכונה. כמו כן, בצירוף לכך שהתלוננתי שגנבו לי את הפלאפון – קיימת פה טענה שאין להשיב לאשמה!

יכול להיות שהשופט יגיד אין פה בסיס לטענת 'אין להשיב לאשמה' וההגנה צריכה להמשיך כרגיל (יכול להיות שהנאשם יזוכה, אבל השופט מבקש להמשיך כי הוא טרם השתכנע שהוא לא אשם).

הגנה

- אם הנאשם לא זוכה, יוכל הנאשם להביא ראיות הגנה ולהקדים להן דברי פתיחה.
- הנאשם רשאי להעיד כעד הגנה ואז להיחקר בחקירה נגדית או לבחור שלא להעיד.
- אם הנאשם לא מעיד הדבר יכול לשמש סיוע או חיזוק כנגדו.
- ככלל, הנאשם יהיה הראשון שיעיד, על מנת שלא ישמע גרסאות של עדי הגנה אחרים ויוכל לשנות גרסתו בהתאם לעדויות האחרות.

האם התביעה רשאית לחקור נאשם ביחס להרשעות קודמות שלו? בגדול לא. מתי כן מותר? בטענות לעונש. ככלל, התביעה אינה רשאית לחקור נאשם על הרשעות קודמות שלו (כדי לא ליצור דעה קדומה אצל השופט) אלא אם הנאשם מעיד על אופיו הטוב או מביא ראיה לגבי אופיו הטוב.

חריג: לכאורה ניתן להביא את עברו של הנאשם רק בשלב הטיעונים לעונש, כשהוא כבר אשם. האם קיים מצב שהתביעה יכולה לדון בעברו של הנאשם למשל בשלב ההוכחות? עוד לפני שלב הטיעונים לעונש? **לדוגמה:** אלעד פדופיל והוא היה בכלא כבר 8 שנים. השתחרר מהכלא ועכשיו הוא גר בחיפה. יומיים לאחר שחרורו הוא מלביש ילד בגרב כחולה וגרב ירוקה, מה שהיה עושה לילדים בעבר לפני שאנס אותם. האם מותר לתביעה להביא את זה בשלב ההוכחות? **כן**, כי זה אותו דפוס פעולה לפני אונס.

חריג נוסף: בר גרה באילת ויש לה תחביב, כל פעם שעוברת ליד אוטו חדש לשרוט אותו. כולם באילת יודעים את זה. אבל בר באה לת"א לבקר את אליהו, רואה את הרכב של תומר ואת הנהג שלו שברכב ולפתע מתחילה לשרוט את הרכב בדיוק באותה צורה. עוצרים את בר. בר טוענת שעצרו אותה אך היא לא עשתה את זה בכוונה, זה היה בטעות. אז גם פה מותר להביא את הטענות האלה כי היה פה יסוד נפשי של מודעות.

ניתן להביא את עברו של הנאשם רק בטענות לעונש, אחרי שקבעו כי הוא אשם. בפרשת התביעה אי אפשר להביא את העבר של הנאשם!
כשהנאשם מסיים את ראיותיו ועדיין הוא מודיע לביהמ"ש שפרשת ההגנה הסתיימה.

איך חוקרים עדים?

- פעולה ראשונה: **אזהרת העד**. העד יזוהר שעליו להעיד את האמת בלבד וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן.
- אם בביהמ"ש חושבים שעדיף להשביע את העד על מנת שהעד יגיד את האמת, מותר לבקשו להישבע. העד רשאי שלא להסכים לשבועה מטעמי דת ומצפון, אולם אם ביהמ"ש שוכנע שטעמי העד שלא להישבע ניתנו בחוסר תום לב, רשאי ביהמ"ש להשביעו.

מהו סדר חקירת העדים?

חקירה ראשית: העד נחקר חקירה ראשית בידי בעל הדין שקרא לו להעיד. אסור להנחות את העד בחקירה ראשית, אסור לשים בפיו של העד דברים ואסור לקבל ממנו אישור לדברים שמוצגים בפניו. כלומר, השאלות יהיו כלליות: ספרי לי מה היה. לא ניתן לשאול את העדה שאלות של כן ולא. הרציונל הוא שבחקירה הראשית העד יספר מבלי הדרכה ולפי דעתו בלבד.

חקירה נגדית: החקירה הנגדית מתבצעת ע"י בעל הדין שכנגד (אתה חוקר את הצד השני, תפקידך הוא להוציא אותו שקרן ולא אמין). בחקירה נגדית מותר לשים תשובה בפיו של העד ולבקש את אישורו. **דוגמה:** "אתה מסכים שהיית בתאריך כזה וכזה במקום כזה וכזה" (בחקירה ראשית השאלה היא "היכן היית בתאריך כזה וכזה?"). ניתן להפנות לעד שאלות מדריכות שהתשובה עליהן היא "כן" או "לא". מטרתה של החקירה הנגדית היא לערער את אמינות העד והיא מהווה כלי חשוב מאוד במשפט.

חקירה חוזרת: מטרתה של החקירה החוזרת היא להבהיר נושאים שנשארו עמומים בחקירה הנגדית. חוקר הוא זה שהביא את העד והוא רוצה להבהיר נקודות שהיו בחקירה הנגדית, הוא לא יכול לשאול שאלות חדשות והוא לא יכול לפתוח "חזית" חדשה. הוא לא יכול לשפר את העדות של העד שלו הוא צריך לדבר רק על דברים שהיו והוא חושב שהם לא הובהרו מספיק טוב. בתום חקירת העד, רשאי ביהמ"ש להרשות לבעלי הדין להציג לעד שאלות נוספות.

עד עיין

אם ביהמ"ש קבע שעד שנקרא ע"י בעל דין הפך לעד עיין רשאי ביהמ"ש להותיר לצד שקרא לעד העיין לחקור את העד בחקירה ראשית כאילו הייתה חקירה נגדית. **דוגמה לעד עיין:** זימנתי את אוריין לעדות, אוריין אמורה להגיד שליאור רצחה את שקד. ואז אני מבקש מאוריין לספר לי מה היה. עכשיו העדה אומרת שהיא בכלל לא הייתה שם (עד עיין זה עד שחוזר בו) וטוענת שלא היו דברים מעולם ושהיא אינה זוכרת מה היה שם. אני הזמנתי אותה לחקירה ראשית ואני לא יכול לשאול אותה שאלות? אז מה עכשיו אני יכול לעשות? לשנות את ההגדרה של אוריין לעדה עינית, אני יכול לבקש לשנות את החקירה לחקירה נגדית ועכשיו אני יכול לשאול שאלות של כן או לא.

חקירת עדים ע"י ביהמ"ש

ביהמ"ש רשאי לחקור את העד הן בסיום חקירת הצדדים. בנוסף רשאי ביהמ"ש לחקור את העד ולשאול שאלות במהלך החקירה עצמה. כאשר העד נחקר ע"י ביהמ"ש, רשאים בעלי הדין לחקור את העד חקירה נוספת על מנת להבהיר את הסוגיות שהועלו ע"י ביהמ"ש בחקירה.

ראיות הזמה

ביהמ"ש רשאי לאפשר לתובע להביא ראיות הזמה. ראיות הזמה הן ראיות שתפקידן לסתור טענות העולות מראיות ההגנה שהתובע לא יכול היה לצפותן מראש או להוכיח עובדות שהנאשם חזר בו מהודייתו בהן לאחר סיום פרשת התביעה. **אלה ראיות שבאות בעקבות כך שההגנה הפתיעה את התביעה ואז היא יכולה להביא ראיות סותרות.**

לדוגמה: אנחנו חושדים בנעמה שעשתה שימוש בכרטיסי אשראי ביום מסוים. יש תמונות מכל החנויות עם הפרצוף של נעמה מחייכת ומחזיקה את כרטיסי האשראי המזויפים. ההגנה שולחת את הדרכון של נעמה וטוענת שנעמה הייתה בחו"ל בכלל. התביעה יכולה לצפות את זה? לא! אז מה עושה התביעה עכשיו? מביאה טענה שתסתור את זה. שלנעמה יש אחות תאומה שבדיוק לקחה חופש מהעבודה והייתה בחו"ל. אז מה מתברר? שכנראה אחותה הייתה בחו"ל ולא נעמה. משמע, נעמה כן גנבה!

התביעה מביאה את כל החומר מראש, היא לא יכולה להפתיע. היא מכינה לאחר מכן תיק מוצגים ומה שהיא מביאה לשופט כבר ידוע להגנה, התביעה מנגד, לא יודעת מה ההגנה מביאה. לכן ההגנה לא צריכה להביא ראיות הזמה, היות ואין לה צורך, היא לא מופתעת!

ההגנה יכולה להביא ראיות הזמה על ראיות ההזמה של התביעה. כלומר אם התביעה טענה שיש לי אחות תאומה, אני יכול להביא ראיות הזמה שיסתרו את הטענה הזו.

ראיות מטעם ביהמ"ש: לאחר שכל הצדדים סיימו את הבאת ראיותיהם, רשאי ביהמ"ש להורות על הזמנת כל עד (אף אם נשמע כבר בעבר), כמו גם להורות על הבאת ראיות אחרות לבקשת בעלי דין או מיוזמת ביהמ"ש.

סיכומים

- בתום הבאת הראיות או משנתקבלה הודיה, רשאים התובע ואחריו הנאשם להשמיע את סיכומיהם לעניין האשמה.
- בתום הסיכומים, ביהמ"ש מעריך את הראיות ומכריע בדינו של הנאשם.

פסק דין: הכרעת דין וגזר דין

פסק הדין מורכב משני חלקים:
הכרעת דין – קביעה מנומקת אם הנאשם אשם או זכאי.
גזר דין – גזירת עונשו של הנאשם.

במקרה של זיכוי, הכרעת הדין היא מלוא פסק הדין.

טיעונים לעונש

אם ביהמ"ש הרשיע את הנאשם, אזי לפני מתן גזר הדין יתקיים שלב הטיעונים לעונש. בשלב זה ניתן להביא: הרשעות קודמות של הנאשם + החלטות ביהמ"ש לעניין ביצוע עבירות ע"י נאשם ללא הרשעה + ראיות אחרות + לעיתים ניתן להביא העתק מהמרשם הפלילי (זו ההזדמנות הראשונה להביא ראיות בדבר "עברו הפלילי" של הנאשם).

ההגנה יכולה גם להביא רישומים של הנאשם שיש לו עבר נקי – זה יכול לסייע להם.

השופט לא יודע שום דבר על עברו של הנאשם ועל רישומיו הקודמים על מנת שיוכל לשפוט כמו שצריך. השופט יכיר ברישומים אלה רק בשלב הכרעת הדין ושמיעת הטיעונים לעונש.

לפני קביעת העונש רשאי ביהמ"ש להחליט על בדיקה רפואית או מומחה אחר שיבדקו את הנאשם ו/או לצוות על כל חקירה אחרת שנראית לו רלוונטית לקביעת העונש.

בנוסף רשאי ביהמ"ש להביא תסקיר מבחן לגבי עברו של הנאשם ומצבו המשפחתי, הכלכלי והבריאותי- כמו העברות שהביאו אותו לידי ביצוע העבירה.

לאחר הכרעת הדין שולחים את הבן אדם לתסקיר מבחן, כשבעצם ישנו דבר שנקרא שירותי מבחן ושולחים אותו על מנת ששירות המבחן ימליץ לגבי העונש. הוא יכול להמליץ על עבודות שירות, מאסר מרתיע ועל כל מיני דברים מסביב. אבל לפני ששולחים אותו למאסר הוא נשלח לקצין מבחן. הקצין מבחן יוצא מנקודת הנחה שברגע שיש הכרעת דין- אתה אשם. פעמים רבות נאשמים לא מוכנים להודות שהם אשמים.

לדוגמה: דולב הורשע בהרצת מניות והוא רוצה להגיש ערעור. כאשר הוא בא לקצין מבחן, הקצין מבחן שואל אם הוא באמת הריץ מניות? דולב עונה שלא. קצין המבחן ימליץ על עונש חמור כי הוא חייב כביכול כלא על מנת לחשוב ולהבין את חומרת המעשה. אבל דולב משוכנע שהוא לא עשה את זה. אם דולב יגיד שהוא כן עשה את זה ואז אני מגיש ערעור, התביעה תגיד שדולב הודה במעשים. יש פה בעייתיות. הפתרון לכך הוא שהסיכוי להצליח בערעור הוא אפסי, אז יש צורך להילחם עוד בערכאה הראשונה. בערעור לא שומעים את העדים, יש פרוטוקולים, כתב אישום, הכרעה וגזר דין. לכן צריך להיות משהו ממש דרסטי כדי שהערכאה השנייה תבטל או תשנה.

ראיות הסנגוריה: הנאשם רשאי לאחר שהתביעה סיימה את טיעוניה לחומרא... להביא טענות לקולא אם ע"י מתן עדות ואם ע"י הודעה מטעמו ללא שייחקר עליה.

סיכומים לעניין העונש

הסתיימו הליכי הבאת הראיות לסוגיית העונש.
התובע, ולאחריו הסנגור והנאשם להשמיע טענותיהם לעניין העונש... לנאשם תמיד שמורה זכות המילה האחרונה.

גזר הדין

לאחר הטיעונים לעונש ישב ביהמ"ש על המדוכה ויקבע עונשו של הנאשם. ביהמ"ש מכריע על פי דעת רוב. אין דעת רוב לגבי סוג העונש או מידתו, תצורף הדעה המחמירה לדעה המקלה הקרובה אליה וייתייחסו למקלה כאילו יש לה רוב.

דוגמה: שופט א' – 10 שנים, שופט ב' – 6 שנים, שופט ג' – שנה אחת. התוצאה תהא 6 שנים.

ערעור

אין ערעור בהליך הפלילי על החלטת ביניים אלא אם נקבע אחרת בחוק (פסלות שופט + עיון חומרי חקירה). באופן עקרוני בהליך אזרחי ניתן לערער על מה שרוצים. כשמערערים אז הסנקציה של ביהמ"ש של מעלה הוא הוצאות. במשפט פלילי זה לא כך, אין כמעט שום ערעור תוך כדי המשפט. במשפט פלילי הכל מתנהל בצורה מסודרת. מגישים ערעור בד"כ על שני דברים: על מסלול שופט (ניתן להחליף שופט. לדוגמה: השופט קרוב משפחה של הנאשם). דבר שני, עיון בחומרי חקירה- אם לא נותנים לי לעיין בחומרי חקירה אני יכול לערער על זה. אם אין לי חומרי חקירה, אני לא יכול לנהל את המשפט.

פס"ד של בימ"ש שלום ניתן לערער בזכות בפני ביהמ"ש המחוזי.

פס"ד של בימ"ש מחוזי שנידון בביהמ"ש המחוזי כבערכאה ראשונה גם הוא ניתן לערער בזכות.

פס"ד שנשמע בשלום + הוגש ערעור למחוזי: על מנת להביאו לעליון יש צורך ברשות לערער אשר יכול ותינתן ע"י ביהמ"ש המחוזי בפסה"ד או אם אישר זאת ביהמ"ש העליון.

ביהמ"ש שלערעור לא יחמיר בדינו של נאשם שערער על חומרת העונש. ביהמ"ש רשאי להחמיר עונשו של נאשם רק אם המדינה ערערה על קלות העונש.

סד"פ: הקדמה + חקירה + עיכוב + דיני מעצר
חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו – 1996

רציונל סד"פ

- הוראות המסדירות חקירת עבירות.
- הוראות המסדירות ניהול הליכים בביהמ"ש.
- דרכי ענישה.

אלמנטים כלליים

1. שיטת המשפט בישראל: אדברסרית.
2. הפרדת רשויות: חוסר תלות בין הליך החקירה להליך השיפוט: ההליך החקירתי מתנהל ע"י המשטרה, כתב האישום מוגש ע"י התביעה וההליך השיפוטי מתנהל בביהמ"ש ע"י השופט.
חריג: חוק חקירת סיבות מוות, התשי"ח – 1958 – לשופט יש סמכות להורות לתביעה על הגשת כתב אישום.
מה ייחודי בחוק הזה? זה שהשופט מנהל חקירה אינדיבידואלית. עד עכשיו אמרנו שתמיד השופט מנהל חקירה אדברסרית, פה זה הפוך – הוא מנהל את החקירה בעצמו.

לפי הדת – אם מוצאים גופה מחוץ לעיר צריך לעשות הכל כדי לגלות מה קרה, לא משאירים מקרה מוות לא פתור. בדת היהודית אם לא היו מוצאים פתרון, היו עורפים את ראשה של עגלה וזקני העיר היו שופכים את דמה בנחל והיו אומרים שהם אומנם לא הצליחו למצוא מי רצח אבל הם כן ניסו לעשות הכל. אותו דבר כאן, מישהו למשל מת בבית מחסה ולא יודעים למה, אז מה עושה השופט? אומר תבדקו את הגופה אם אין בה רעל, אומר למשטרה לבצע חקירה. כלומר לא יהיה מצב שמישהו ימות ולא ידעו למה.

- הטיעון המשפטי:** אין כל אלמנט פרובלמטי בהקמת ועדת חקירה בנושא זה מכיוון שוועדת החקירה לא נועדה להפריע לרשות השופטת או "למלא" את תפקיד הרשות השופטת.
3. שיקולי דעת שונים: שיקול דעת של המשטרה האם לפתוח בחקירה, אם לאו. בעבירה שאינה פשע רשאי קצין בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור את הנושא אם אין בכך עניין לציבור.
חקירת המשטרה: **ס' 59 לחסד"פ: "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה; אולם בעבירה שאינה פשע רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור אם היה סבור שאין בדבר עניין לציבור או אם הייתה רשות אחרת מוסמכת על פי דין לחקור בעבירה."**
מבחינה מהותית המשטרה צריכה לבדוק כל פשע או תלונה שמגיעה אליה, אבל יש בעיה- יש עומס שהוא לא אמיתי, לכן המשטרה סוגרת חלק מהתיקים.

מה האופטימלי לסגירת תיק של החשוד מה העילות לסגירה? חוסר אשמה, חוסר ראיות וסגירת תיק בהסדר.

שיקול דעת תביעה: ס' 62 לחסד"פ:

"(א) ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט עניין לציבור; ואולם החלטה שלא להעמיד לדין, בשל העדר עניין לציבור תהיה באישור בעל תפקיד כלהלן:..."

מה קורה כאשר יש בחוק לאקונה ביחס לסדר הדין הפלילי?

• ס' 3 לחסד"פ.

• סדרי דין באין הוראות.

3. בכל ענין של סדר הדין שאין עליו הוראה בחקיקה, ינהג בית המשפט בדרך הנראית לו טובה ביותר לעשיית צדק."

ע"פ 1/48 סילבסטר נ' היועמ"ש:

הנשיא זמורה הבהיר שתפקיד הדין הפלילי – להוציא לאור משפט. שאל לנו להתלות על אלמנטים טכניים בלבד בכתב האישום, וכי המהות אמורה לגבור על הפרוצדורה.

הנשיא זמורה: "אחד מחכמי המשפט כינה פעם יפה את חוק העונשין והפרוצדורה הפלילית כ"מגנה כרטא של הפושע" יש בכינוי זה משום תבונה רבה. רוצים להבליט את הרעיון שהפרוצדורה הפלילית על דיניה מכילה לטובת הנאשם תריסר בפני עיוות דין. רוצים לתת לנאשם את מלוא ההגנה ההוגנת. אבל אסור לסלף את הרעיון הבריאה הזה על ידי הפרזה בפורמליות. פרוצדורה פלילית טובה צריכה

בוודאי לתת לנאשם את מלוא ההגנה, כדי למנוע עיוות דין, אבל הדיון הפלילי אינו צריך לקבל צורת משחק אשקוקי שבו מהלך אחד בלתי נכון קובע את גורל המשחק.

תפקיד הדיון הפלילי – להוציא לאור משפט. מוטב אמנם שעשרה רשעים יצאו זכאים משצדיק אחד ייצא חייב, אבל במה דברים אמורים? כשהשאלה היא הוכחת האשמה ולא כשהכתוב מדבר על ליקויים טכניים בכתב האשמה וכו'. על שאלות מסוג זה לא יחול הכלל של הנאה מהספק.

וחשוב גם שהעם יראה ששופטיו נכנסים לטרקלין שבו דנים על החטא ועונשו, ואין נשארים עומדים בפרוזדור ודנים בו על כתב האשמה בלבד אם הוא שלם, או אם הוא פגום, או אם הוא בטל. חלילה לי מלעודד את הקטגורים המתרשלים בניסוח כתבי האשמה. חובה עליהם לבדוק בשבע עיניים אם כתב האשמה אמנם מגיד פשע, אבל לבתי המשפט לא הרשות בלבד, כי אם חובה עליהם לתקן מה שפגמו הקטגורים, בלבד שלא יפגעו על ידי כך בעיקרי השלטת הצדק."

דהיינו, מה אומר זמורה? אל תבלבלו לי את המוח, אני שופט שמתעסק במהות ולא בפרוצדורה, אשם או לא אשם. ואם לדוגמה התובע בתעודת זהות רשם סיפרה אחת שונה, זה לא אומר שהלקוח זכאי אלא שפשוט צריך לתקן את זה.

פומביות

חוק בתי המשפט נוסח משולב, התשמ"ד – 1984

ס' 68, פומביות הדיון:

"(א) בית משפט ידון בפומבי.

(ב) בית משפט רשאי לדון בענין מסויים, כולו או מקצתו, בדלתיים סגורות, אם ראה צורך בכך באחת מאלה:

(1) לשם שמירה על בטחון המדינה;

(2) לשם מניעת פגיעה ביחסי החוץ של המדינה;

(3) לשם הגנה על המוסר;

(4) לשם הגנה על עניינו של קטין או חסר ישע כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 וכן אדם עם מוגבלות שכלית

או אדם עם מוגבלות נפשית, כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005 (בחוק זה – חוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות); לשם הגנה על עניינו של קטין; לשם הגנה על עניינו של קטין או חסר ישע כהגדרתו בסעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977

(5) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין או בעבירה על פי החוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998; לשם

הגנה על ענינו של מתלונן או נאשם בעבירת מין או בעבירה על פי החוק למניעת הטרדה מינית, תשנ"ח-1998;

(6) (נמחקה); הדיון הוא בעניני אישות;

(7) הדיון הפומבי עלול להרתיע עד מלהעיד עדות חופשית או מלהעיד בכלל;

(8) לשם הגנה על סוד מסחרי;

(9) לשם הגנה על ענינו של מתלונן או ניזוק בעבירה לפי סעיף 377 לחוק העונשין, התשל"ז-1977;

(10) לשם הגנה על עד מוגן או על מידע חסוי בענין עד מוגן, תכנית הגנה, הרשות להגנה על עדים, או עד מאוים, כמשמעותם

בחוק להגנה על עדים, התשס"ט-2008;

(11) לשם הגנה על ענינו של נפגע עבירה או של עבריין מין, בהליך לפי חוק הגנה על הציבור מפני ביצוע עבירות מין, התשס"ו-

2006.

(ג) בבקשות לצווי ביניים, לצוויים זמניים ולהחלטות ביניים אחרות, רשאי בית משפט לדון בדלתיים סגורות.

(ד) החליט בית משפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת הדיון כולו או

מקצתו, החליט בית משפט על עריכת דיון בדלתיים סגורות, רשאי הוא להרשות לאדם או לסוגי בני אדם להיות נוכחים בעת

הדיון כולו או מקצתו."

זאת אומרת, ביהמ"ש יכול להגיד שיש עוד דברים שיתנהלו בדלתיים סגורות. לדוגמה: עו"ד סגרה עם מישהו שיגנוב לה את האוטו וזה שהיא סגרה איתו היה שוטר מושחת. הוא סגר את זה עם גנב. מפה לשם חשדו בשוטר ושמעו לו האזנה ושמעו את השיחה שלו עם עורכת הדין. היא הייתה עו"ד שנואה מאוד וכל פעם שהיה דיון שלה, כל ב"ש היו באים לראות. ינון ביקש שהמשפט יהיה בדלתיים סגורות.

בג"צ 5699/07 יועז נ' היועמ"ש:

העובדות: העיתונאי יובל יועז שהיה עיתונאי של גלובס, כתב ספר על משה קצב. הוא ביקש לעיין בדוקומנטציה המצויה בתיקי ביהמ"ש של הנשיא לשעבר משה קצב. מזכירות ביהמ"ש לא אפשרה ליובל יועז לעיין בחלקים לגביהם יש צו איסור פרסום. יובל ציין כי הוא מוכן להתחייב שאת הדברים שאסור, הוא לא יפרסם, אך הוא רוצה לדעת אותם כדי לכתוב את הספר. יובל ביקש בהתאם לפומביות הדיון + לתקנות בתי המשפט ובתי הדין לעבודה (עיון בתיקים), התשס"ג – 2003, לעיין בתיקים אלה. כלומר, מצד אחד יש איסור פרסום ומצד שני יש פומביות הדיון (היות וההליך הפלילי צריך להיות גלוי).

הנשיאה בייניש: "על פני הדברים, נוכח מעמדו החוקתי של עקרון הפומביות הדיון המעוגן בס' 3 לח"י: השפיטה, ובהתחשב במעמדה הרם של זכות הציבור לדעת בשיטתנו המשפטית, יש לכאורה מקום לטענה לפיה צו איסור פרסום הנוגע לכתבי טענות שהוגשו לתיק ביהמ"ש, אין משמעותו בהכרח איסור על עיון בהם שלא למטרות פרסום. לפי גישה זו, השאלה אימתית צו איסור פרסום הנוגע לחומר הנכלל בתיק בימ"ש, חל מבחינת היקפו גם על עיון באותו החומר, תלויה בפרשנות הצו ועליה להיבחן בכל מקרה לפי נסיבותיו."

בסופו של יום נקבע כי כאשר עסקינן בחומר שיש לגביו צו איסור פרסום, הרי שאין לאפשר עיון בחומר והנטל הוא על מי שמבקש לעיין בחומר החקירה לשכנע מדוע הוא נדרש לעיון זה.

רציפות

בהליך הפלילי, להבדיל מההליך האזרחי, אין מערערים על החלטות ביניים (אלא אם יש הוראה מפורשת לכך בחוק). במשפט הפלילי הרעיון הוא שהתיקים יתנהלו אחד אחר השני, אך זה לא עובד כך כי זה בלתי אפשרי. לצורך העניין למשל ינון שיש לו תיק גדול, יצטרך להגיע לביהמ"ש יום אחרי יום במשך חודש רצוף. יכול להיות גם שזה לא אפשרי מבחינת הלו"ז של השופט. לכן ההליך אינו רציף, אבל אם יש למשל 10 קלסרים, אז יש בין דיון ל-2 דיונים בבימ"ש. כעיקרון, בהליך הפלילי הכל רציף, אם יש בעיה לשם כך יש את הערעור. מתי כן אפשר לעצור משפט? **פסלות שופט ואם מסתירים חומרי ראייה.**

חריגים:

- העדר רציפות בין שלב אחריות פלילית לבין שלב גזירת עונש.
 - עדות מוקדמת: גביית עדות מוקדמת מאדם כאשר קיים חשש שלא נוכל לגבות ממנו את העדות במהלך המשפט.
 - משפט זוטא: קבילותה/העדר קבילותה של הודיה שניתנה מחוץ לכותלי ביהמ"ש.
- משפט זוטא- אם הנאשם אומר שהוציאו ממנו הודעה שלא כדין. לדוגמה: אופק מודה וחתם שהוא ביצע שוד, אבל למה עשה את זה? פיצו אותו מכות, לא נתנו לו לאכול/לישון ואז מתבצע משפט זוטא, ובמשפט הקטן הזה בודקים את טענותיו של אופק (האם הרביצו לו, האם לא נתנו לו לאכול ולשתות).

ממתי נכנסות הוראות סדר הדין הפלילי לתוקף?

הוראות סדר הדין הפלילי נכנסות לתוקף מיד עם כניסתו של התיקון לתוקף. אין לנאשם זכות קנייה ביחס להוראות סדר הדין הפלילי שהיו קיימות ביום ביצוע העבירה או ביום הגשת כתב האישום. בדיני העונשין אין תכולה רטרואקטיבית היות וזה דין מהותי, אבל בסד"פ יש היות וזה דין פרוצדורלי. התיישנות מעבירות מין, 10 שנים – התיישנות זה פרוצדורה.

לדוגמה: מי שעשה לפני 10 שנים ויום פטור, אבל אם ישנו את זה ויבטלו את התיישנות, זה אפשרי. זה שינוי פרוצדורלי שתקף גם רטרואקטיבית.

דוגמה נוספת: היום מכונת אמת לא קבילה בבימ"ש. נגיד ומישהו ימציא מכונה שמדייקת ב-100%. בן ביצע עבירה לפני שלוש שנים והיום יוצא חוק שאומר מכונת האמת 100% קבילה. האם בן יוכל להגיד שבשל העובדה שהוא ביצע את העבירה לפני שלוש שנים, לא ניתן להשתמש בזה? לא. הוא לא קנה זכות פרוצדורלית.

פעם לא היה DNA, האם אחרי שנה בן יוכל לטעון שפעם לא היה והיום אי אפשר להשתמש בזה נגדו? לא.

חוקי היסוד וסדר הדין הפלילי

דנ"פ 2316/95 עימאת גנימאת נ' מדינת ישראל:

העובדות: העורר (כבן 21) הוא תושב הכפר צוריף שבנפת חברון. באחד הלילות נטל העורר מכונת פרטית ממקום חנייתה בירושלים ונהג בה לכיוון חברון. משהגיע למחסום נדרש לעצור, נטש את המכונת ונמלט. כעבור פחות מחודשיים הוסע ע"י חברו במכונת פרטית אחרת, שסמוך קודם לכן נגנבה ממקום חנייתה בבית-שמש. בדרכם לכפר צוריף התקלקלה המכונת. גם הפעם הסתלק העורר לדרכו. אך חברו, שנשאר במקום, נעצר, ובעקבות חקירתו – נעצר גם העורר.

בחקירתו, שנסבה על חלקו בשתי הפרשיות, הודה העורר בגניבת המכונת הראשונה. לדבריו, גנב מכונת זו במטרה להביאה לחברון ולמוכרה שם. מניעו לכך היה קשיי הפרנסה של משפחתו. אך את דבר המכירה לא תכנן מראש ואין הוא יודע למי היה מוכר את המכונת. מאידך גיסא, כפר העורר בחשד כי השתתף גם בגניבת המכונת השנייה תוך כוונה להציע גם אותה למכירה. את המכונת הזו, טען, גנב חברו. אף שהמעשה בוצע בנוכחותו, הוא לא לקח בו חלק ולנסיעה במכונת זו הצטרף רק במטרה להגיע לביתו. בעקבות החקירה הואשם העורר לפני בימ"ש השלום ירושלים בשתי עבירות של גניבת רכב, בניגוד לס' 413 לחוק העונשין, תשל"ז – 1977, ועם הגשת כתב האישום נגדו עתרה המדינה למעצרו עד לתום ההליכים במשפטו. בבקשתה נטען, כי מן העבירות שיוחסו לעורר עולה, כי "נשקפת סכנה לשלום הציבור ולרכושו אם ישוחרר" וכי מעצרו מבוקש "בשל היותו (ו) מסוכן לציבור". סנגוריתו המלומדת של העורר כפרה בטענה ששחרור העורר טומן סיכון לציבור. עמדה זו סמכה הסנגורית על גילו הצעיר ועברו הנקי של העורר, שעד להאשמתו בפרשיות הנדונות לא נזקפה לחובתו שום מעורבות פלילית קודמת. כן ציינה, שמן הראיות המצויות בידי התביעה לא עולה שלעורר, שעבד בקביעות בעבודות בניין, היו קשרים עברייניים כלשהם.

יש מעצר ימים ויש מעצר עד תום ההליכים – מעצר ימים זה מעצר למס' ימים מוגבל כי 'אני חושד בך'. זה עוד לפני כתב האישום, רק כי אני חושד בך. מעצר עד תום ההליכים הוא מכתב האישום ועד גזר הדין.

בגלל שזו הייתה תקופה שהגדירו אותה כמכת מדינה, היה להם תירוץ לבקש לעצור אותו עד תום ההליכים, ככה בשותף כניבת מכונת זו לא עבירה שעליה עוצרים עד תום ההליכים.

בימ"ש שלום, הש' א' כהן: נעתר לבקשת המדינה והורה שהעורר ייעצר עד תום בירור משפטו. בהתייחסו לטענות הסנגורית ציין השופט בהחלטתו כי **"מאז הפכו גניבות הרכב למכת מדינה ממש, נוטים בתי המשפט לעצור נאשמים עד תום ההליכים כאשר מדובר בעבירות הקשורות ברכב ולהעדיף את האינטרס הציבורי על פני שיקולים אישיים."** ולהלן, ברוח זו, הוסיף השופט לאמור: **"אין צריך לחזור ולאמור, כי המכה של גניבות הרכב הפכה לנפוצה ביותר ואין לילה בו לא נעלמים כלי רכב החונים ליד בתי הבעלים. אמצעי מרסן יכול להימצא כך אם כל מי שעובר בצורה כלשהי עבירה הקשורה בגניבת רכב יידע שהוא צפוי לא רק לשנות מאסר ארוכות אם יתפס, אלא גם שיעצר עד תום ההליכים."** כלומר, ביהמ"ש השלום אומר שעם כל הכבוד לכבוד האישי, אם תגנוב רכב, האינטרס הציבורי הוא המועדף והעברייני ייעצר.

ראיות לכאורה: מה זה? הרי או שיש ראיות, או שאין. מדובר בראיות שיש לפני מעצר. זה לא אומר שהחשדות הללו נכונות ב-100%, אבל אלה ראיות שקיימות לכאורה. לפני שהסנגור היה יכול להתאמת עם הראיות. למשל: נהיגה בשכרות – נגיד שמבקשים לשלול את הרישיון ל-30 יום ואני מבקש לערער על זה. אז יש ראיות לכאורה תמיד. למה? כי המכשיר מצא ששתית. אבל למה לכאורה? כי אני יכול לתקוף את המכשיר ולהגיד שהבחור לוקח תרופות שמזייפות את רמת האלכוהול או שהמכשיר לא היה מכוון. ובכל זאת, למה זה לכאורה? כי הסנגור לא התעמת איתם.

ולמה במקרה של גניבה יש ראיות לכאורה? מי "פתח" עליו? החבר שלו! ולמה זה לכאורה? כי יכול להיות שיש ביניהם ריב, לא בטוח שזה נכון והסנגור צריך להתעמת איתו קודם כל.

ביהמ"ש המחוזי: ביהמ"ש המחוזי, שלפניו ערר העורר כנגד ההחלטה לעוצרו, דחה את עררו. בנימוקי החלטתו של כב' הש' ע קמא נאמר, בין היתר, כך: **"מקובלת עלי המדיניות השיפוטית שלפיה כשמדובר בעבירות לפי פרק י"א, סימן ה' לחוק העונשין, התשל"ז – 1977, שהמחוקק ראה לבטא את כוונתו בענישה חמורה של העבירה, צריך להיות ברור למי שביצע עבירה כאמור, ויש לגביו ראיות לכאורה, שלא רק לעונש חמור הוא צפוי אלא גם לכך שיעצר עד גמר ההליכים נגדו... בעניין זה של גניבות רכב ההגנה על האינטרס הציבורי צריכה לגבור בדרך כלל על הנסיבות האישיות. דווקא טענת המבקש שלפני (העורר – א' מ'), כי גניבת המכונית הראשונה נעשתה על ידו מטעמים של מקור פרנסה למשפחתו, היא שצריכה להדאיג עוד יותר כיוון שפרנסת המשפחה, שעולה מונח על צווארו, כדבריו, אינה נפסקת עם גניבת הרכב הראשון, והנה באה לנו בעניין זה דווקא עילת המעצר משום ההגנה על הציבור."**

ביהמ"ש העליון: 1. ח"י: כבוד האדם וחירותו נושא עמו בשורה חוקתית חקוקה לכל פרט בחברה. בשורה זו נועדה לכל החברה ולא רק לעבריינים שבה. קורבן העבירה בפועל ובכוח וכל אזרח תמים-דרך זכאים להגנה על כבודם ועל חירותם מפני פחד, אימה ופגיעה, לא פחות מן הנאשם

2. היותה של עבירה בגדר "מכת מדינה" יכול להיות אחד מן המרכיבים האפשריים של הוכחת קיומה של עילת מעצר. אולם בכל מקרה דרוש שכנועו של בית המשפט כי יש חשש שהשחרור של הנאשם הספציפי יסכן את שלום הציבור או את ביטחונו, או כי קיימת עילת מעצר אחרת"

כך בסופו של דבר נקבע בדיון נוסף, כי מעצר אדם בטרם משפטו לשם הרתעה נוכח מכת מדינה אינו עולה בקנה אחד עם ח"י: כבוד האדם וחירותו.

כשנותנים גזר דין יש 2 אפשרויות: הוא יכול להגיד על הפריצה הראשונה ניתן עונש נפרד וכך על כל עבירה בנפרד. דבר כזה יביא אותו לשנים רבות בכלא. דרך נוספת היא להגיד שכולם זה מסכת אחת והשופטת תוחמת את זה במס' שנים ממוצע למשל 4-6 שנות מאסר.

ע"פ 2145/92 גואטה נ' מדינת ישראל:

העובדות: נגד המשיב הוגש כתב אישום המייחס לו החזקת סמים מסוכנים שלא לצריכה עצמית, עבירה לפי ס' 7(א) ו(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג – 1973. הסמים נתפסו כשהם מוצנעים בין ישבניו של המשיב, כשזה נעצר ברחוב ונדרש להסיר בגדיו בשעת חיפוש שנערך בו. ביהמ"ש המחוזי הורה לשחרר את המשיב בערובה, הגם שהדגיש כי בהחזקת הסמים בכמות האמורה יש משום עילת מעצר.

ביהמ"ש שהניח על סמך חומר הראיות שהיה לפניו, כי מדובר במעצרו של אדם המטייל לתומו ברחוב, הביע תרעומת קשה על עצם המעצר וצורתו, הדומים לאלה של מדינת משטרה.

המשנה לנשיא א' אלון: א. כאשר מוענקת סמכות לערוך חיפוש על גופו, או בגופו של אדם, אין בכך כדי להתיר חדירה לתוך גופו של אדם, כגון שאיבת תוכן הקיבה, ביצוע חוקן ובדיקת דם, שלא בהסכמת הנבדק. חדירה לגופו של האדם יש בה משום פגיעה חמורה בכבודו של האדם ובזכותו לפרטיות, **"באדם באשר הוא אדם"**.

3. כבוד האדם פירושו שלא לבייש ולבזות את צלם האלוהים שבאדם. ה. על פגיעה שיש בה משום ביזוי וביוש צלם האלוהים שבאדם, כגון עריכת חיפוש בגופו והפשטת לבושו של אדם ברבים, קיימת הקפדה יתרה בעולמה של הלכה.

ו. ביזוי וביוש צלם האלוהים שבאדם מותרים הם רק כאשר נועדו לתכלית ראויה, משמדובר בחשד של עבירה פלילית, שיש למונעה או לגלותה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש; הכל לפי נסיבות כל מקרה ומקרה – כגון מטרת עריכתו של החיפוש, טיבה של העבירה בה הוא נחשד, קיומה של שעת חירום, ההצדקה לעריכתו של החיפוש, אופן עריכתו, מקום עריכתו וכיוצא באלה.

ז. (1) גם משניתנת הסכמה לעריכת החיפוש, עדיין אין פירוש של דבר כי הכל פרוץ ומותר. העובדה שמדובר בזכויות יסוד של פגיעה בכבודו של אדם ובצנעת הפרט יש בה כדי לחייב, גם כאשר החיפוש נערך בהסכמה, לשמור על מידה סבירה של הגינות כדי שלא לרמוס את כבוד האדם שבגופו נערך החיפוש, ואת פרטיותו, כאשר הדבר אינו מתבקש ואינו הכרחי לצורך החיפוש.

דיני מעצרים

- עיכוב.
- מעצר בטרם הגשת כתב אישום: ע"י שוטר וע"י ביהמ"ש (מעצר ימים).
- מעצר עד תום ההליכים.

ישנם אלמנטים נוספים: מעצר בהוראת בימ"ש או למשל מעצר ששוטר עוצר אדם בשטח. לדוגמה: שחר שולפת אקדח ויורה כדור ביוסי. אם מגיע שוטר מותר לו לעצור את שחר גם ללא צו בימ"ש.

מה הוא מעצר?

מעצר הוא אלמנט של שלילת חירותו של אדם עוד בטרם נגזר דינו. מדובר בפגיעה קשה במיוחד בחירותו של אדם – פגיעה אשר אמורה לעלות בקנה אחד עם ח"י: **כבוד האדם וחירותו**.

מעצר ימים: מעצר לצרכי חקירה – מעצר לפני הגשת כתב אישום כנגד החשוד אשר מתבצע במהלך חקירת המשטרה ויש לו שלוש מטרות:

1. מניעת שיבוש הליכי חקירה- בד"כ זו הסיבה שהכי משכנעת את השופט. הבעיה כשאתה מייצג אדם בחקירה אתה לא יודע כלום, מעבירים לך את המידע רק אחרי הגשת כתב האישום.
2. מניעת הימלטות הנחקר/עצור.
3. מניעת סיכון מטעמו של הנחקר/עצור.

אדם במעצר הוא חשוד, אחרי הגשת כתב אישום הוא נאשם ואחרי שהוא מורשע הוא עבריין!!!

מעצר עד תום ההליכים: מעצר לאחר הגשת כתב אישום. הנאשם מצוי במעצר כל עוד משפטו מתנהל. מטרות מעצר זה:

1. מניעת שיבוש הליכי משפט ע"י הנאשם.
 2. מניעת הימלטותו של הנאשם מן הדין.
 3. מניעת פגיעה בחיי אדם או בביטחון המדינה.
- יש עבירות שמוכן מאליו שמצריכות מעצר עד תום ההליכים, כמו רצח, היות ולא נשחרר אדם שירצח עוד אנשים.

עיכוב

השעיית חופש תנועתו של אדם לצרכי בירור.

ס' 66: "בפרק זה, "עיכוב" – הגבלת חירותו של אדם לנוע באופן חופשי, בשל חשד שבוצעה עבירה או כדי למנוע ביצוע עבירה כאשר הגבלת החירות מסויגת מראש בזמן ובתכלית, הכל כאמור בפרק זה. יובהר כי אם עוכב אדם ועיכובו הסתיים (ללא מעצר), הרי שהמעוכב רשאי להמשיך בדרכו ובמעשיו. להבדיל עת נעצר אדם, הרי שיש "לשחררו". בנוסף גם שוטר וגם אדם פרטי רשאים לעכב אדם אחר (בכפוף לאמור בחוק). רק שופט או קצין יכולים לשחרר אדם שנעצר וצריך למלא טפסים. אבל בעיכוב, שוטר יכול לשחרר ולפני השחרור ימלא טפסים.

ס' 67: "(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד כי אדם עבר עבירה, או כי הוא עומד לעבור עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור או את בטחון המדינה, רשאי הוא לעכבו כדי לברר את זהותו ומענו או כדי לחקור אותו ולמסור מסמכים, במקום הימצאו.

(ב) שוטר רשאי לדרוש מאדם להלוות עמו לתחנת המשטרה או לזמנו לתחנת המשטרה למועד אחר שיקבע, אם נתקיימו שניים אלה:

(1) יש יסוד דביר לחשד שהוא עבר עבירה או יש הסתברות גבוהה שהוא עומד לעבור עבירה כאמור בסעיף

קטן (א);

(2) הזיהוי היה בלתי מספיק, או לא ניתן לחקור אותו במקום הימצאו."

שוטר לא צריך אישור כדי לעצור אדם שמסרב להיות מעוכב, אבל לאחר מכן הוא צריך למלא טפסים.

עדים

ס' 68: "(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד שנעברה עבירה, רשאי הוא לעכב אדם שיכול למסור לו מידע הנוגע לאותה עבירה, כדי לברר את זהותו ומענו וכדי לחקור אותו במקום הימצאו; וכן רשאי הוא לזמן אותו לתחנת משטרה קרובה למועד סביר אחר שיקבע לצורך ביצוע אותן פעולות.

(ב) היה הזיהוי בלתי מספיק, או היה חשש כי האדם לא יתייצב לחקירה במועד, רשאי השוטר לבקש מאותו אדם להלוות עמו לתחנת המשטרה לשם גביית העדות."

ס' 69: "הוקנתה בחיקוק הסמכות לחפש במקום, בכליו או על גופו של אדם, או הסמכות לדרוש מאדם הצגת מסמכים, רשאי בעל הסמכות לעכב אדם או כלי רכב כדי לאפשר את החיפוש או העיון במסמכים, וכן רשאי הוא לדרוש מאדם למסור את שמו ומענו."

ביצוע צו מאסר או מעצר

ס' 70: "(א) היה לשוטר יסוד דביר לחשד כי ניתן נגד אדם צו מעצר או צו מאסר, רשאי הוא לעכבו עד לקבלת עותק הצו, לצורך ביצוע המעצר או המאסר על פיו.
(ב) לא ניתן לקבל עותק הצו במקום, רשאי שוטר לדרוש מאותו אדם להילוות עמו לתחנת המשטרה לשם קבלת הצו ולשם ביצוע המעצר או המאסר על פיו."

ס' 71: "(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשד שבוצעה עבירה בת מעצר וסבר כי יש צורך לבצע חיפוש בכלי רכב כדי לאתר את מבצע העבירה או קורבנה או כדי לאתר ראייה הקשורה בעבירה, רשאי הוא להורות לעכב את כלי הרכב ולערוך את החיפוש כאמור.
(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם אם קיים חשש שעומדת להתבצע עבירה מן העבירות המפורטות בסעיף 35(ב), או אם קיימת הסתברות גבוהה שעומדת להתבצע עבירה בת מעצר."

ס' 74: "עם תום העיכוב, יערוך מבצע העיכוב דו"ח, שבו יפרט את שמו של מי שעוכב, סיבת העיכוב ומשך העיכוב, אם נתקיים אחד מאלה:

- (1) האדם הובא לתחנת המשטרה או זומן אליה;
- (2) האדם עוכב לפרק זמן של עשרים דקות או יותר."

אם שוטר בא לחבר'ה על הברזלים ומבקש לראות תעודות זהות ורואה במסוף שאין להם עבר פלילי, אומר להם ביי! הוא צריך למלא דו"ח? לא. עיכוב של שוטר - מונע ממנו פרוצדורה מיותרת כי הוא לא אוהב למלא טפסים.

עיכוב בידי אדם פרטי: אם למשל יעקב דוקר את מומו, אני ליאור שעובר שם יכול לעכב את יעקב אם אני עומד בתנאים.

ס' 75: "(א) כל אדם רשאי לעכב אדם אחר עד לבואו של שוטר אם נתקיים אחד מאלה:
(1) האדם חשוד כי ביצע בפניו עבירת אלימות, פשע, גניבה או עבירה שגרמה נזק של ממש לרכוש;
(2) אדם אחר הקורא לעזרה מצביע על אדם החשוד שביצע בפניו עבירה, כאמור בפסקה (1).
(ב) חשוד שעוכב לפי סעיף קטן (א), יימסר לשוטר ללא דיחוי, ובלבד שהעיכוב לא יעלה על שלוש שעות.
(ג) המבצע עיכוב לפי סעיף קטן (א), רשאי להשתמש בכוח סביר, אם החשוד סירב להיעתר לבקשת העיכוב, ובלבד שלא יהיה שימוש בכוח כדי לגרום לחשוד חבלה.

הכל כמובן אם יש חשש שהחשוד יימלט או שזהותו אינה ידועה.
"והכל אם יש חשש". אנחנו יודעים את זהותה של הרוצחת - שחר, אפשר לעכב אותה? לא, אנחנו יודעים את זהותה.
"רשאי להשתמש בכוח סביר" מה זו חבלה? ס' 34 כד לחוק העונשין.

חוק ספציפי תמיד גובר על חוק כללי, חוק העונשין הוא כללי.

לוגיסטיקות עיכוב

עיכוב ע"י שוטר יתבצע לאחר הפעולות הבאות:

ס' 24(א): "(א) העוצר אדם יזהה את עצמו תחילה בפני החשוד, בציון שמו או כינויו הרשמי והיותו שוטר או עובד ציבור, יודיע לו מיד שהוא עצור ויבהיר לו את סיבת המעצר בהקדם האפשרי במהלך ביצוע המעצר; שוטר יזהה את עצמו גם בהתאם להוראות סעיף 5א לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן - פקודת המשטרה), ועובד ציבור יזהה את עצמו גם על ידי הצגת תעודה המעידה על סמכויותיו. היה המעצר על פי צו שופט, ימסור מבצע המעצר לעצור עותק מהצו.
(ב) הוראות סעיף קטן (א), למעט החובה להודיע לחשוד על המעצר ולמסור לו עותק מהצו, לא יחולו -
(1) אם ברור בנסיבות הענין, כי זהות השוטר וסיבת המעצר ידועים לעצור;
(2) אם מיליון עלול לסכל את ביצוע המעצר;
(3) אם מיליון עלול לגרום לפגיעה בבטחון מבצע המעצר בשעת ביצוע המעצר או להעלמת ראייה;
חלפו הנסיבות שמנעו מילוי הוראות סעיף קטן (א), יקיים מבצע המעצר את ההוראות האמורות מוקדם ככל האפשר.
(ג) מילוי החובות האמורות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) הוא תנאי לחוקיות המעצר."

כמה זמן ניתן לעכב אדם?

20 דק' - ללא טפסים.

3 שעות - סטנדרט + טפסים.

6 שעות - חריג, רק אם יש הרבה עצורים במקביל.

לכל היותר ל-6 שעות בחלוקה כדלקמן:

ס' 73: "(א) לא יעוכב אדם או כלי רכב מעל לזמן סביר הדרוש, בנסיבות המקרה, לביצוע הפעולה שלשמה הוקנתה סמכות העיכוב.
(ב) בכל מקרה, לא יעוכב אדם או כלי רכב לפרק זמן העולה על שלוש שעות; ואולם בעיכוב הקשור למספר רב של מעורבים, רשאי הקצין הממונה להאריך את משך העיכוב לפרק זמן נוסף שלא יעלה על שלוש שעות נוספות, מנימוקים שיירשמו."
אם יש הרבה אנשים ואתה לא יכול לבדוק את כולם במקביל 3 שעות, ניתן לעכב 6 שעות אך צריך אישור של קצין.

האם מותר להשתמש בכוח?
ס' 75: " (ג) המבצע עיכוב לפי סעיף קטן (א) רשאי להשתמש בכוח סביר, אם החשוד סירב להיעתר לבקשת העיכוב, ובלבד שלא יהיה בשימוש בכוח כדי לגרום לחשוד חבלה."

מעצר בטרם הגשת כתב אישום (ע"י שוטר)

גם כאן יש לשים לב לשני אלמנטים. המחוקק מעוניין שכל מעצר יגובה בהחלטה של ביהמ"ש, אולם ניתן לעצור אדם ללא צו שופט לתקופה שלא תעלה על 24 שעות. אם מעוניינים להחזיק אדם מעבר לכך במעצר נדרשת החלטה שיפוטית לשם כך.

"4. מעצר אדם יהיה בצו של שופט (להלן – צו מעצר), אלא אם כן הוענקה בחוק סמכות לעצור בלא צו."

מתי יש לשוטר סמכות לעצור ל – 24 שעות ללא צו של שופט?
סמכות שוטר לעצור בלא צו:

ס' 23: " (א) שוטר מוסמך לעצור אדם אם יש לו יסוד סביר לחשד שאותו אדם עבר עבירה בת מעצר והתקיים אחד מאלה:

- (1) האדם עובר בפניו או עבר זה מקרוב עבירה בת מעצר, והוא סבור, בשל כך, שהוא עלול לסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;
 - (2) יש לו יסוד סביר לחשש שהחשוד לא יופיע להליכי חקירה;
 - (3) יש לו יסוד סביר לחשש ששחרור החשוד או אי-מעצרו יביא לידי שיבוש הליכי משפט ובכלל זה העלמת רכוש, השפעה על עדים או פגיעה בראיות בדרך אחרת;
 - (4) יש לו יסוד סביר לחשש שהחשוד יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;
 - (5) האדם חשוד שעבר אחד מאלה:
 - (א) עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם;
 - (ב) עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב);
 - (ג) עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, למעט עבירה הנוגעת לשימוש בסם או להחזקת סם לשימוש עצמי;
 - (ד) עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק חם או קר;
 - (ה) עבירת אלימות בבן משפחה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה
 - (6) האדם משוחרר בערובה, ויש יסוד סביר להניח כי הוא הפר תנאי מתנאי השחרור או כי הוא עומד להימלט מהדין, או שיש יסוד סביר לחשש שהוא נמלט ממשמורת חוקית;
 - (7) בחוק זה, "עבירה בת מעצר" – כל עבירה למעט חטא.
- (ב) שוטר מוסמך לעצור אדם ולהביאו לתחנת המשטרה לתכלית שלשמה ביקש לעכבו, אם האדם אינו מציית להוראותיו שניתנו על פי סמכויות העיכוב המסורות לו בדין, או אם הוא מפריע לו להשתמש בסמכויות העיכוב.
- (ג) לא ייעצר אדם לפי סעיף זה אם ניתן להסתפק בעיכובו."

במידה ואדם מסרב לעיכוב, עוצרים אותו!

מה הן הסיבות למעצר ע"י שוטר בלא צו של בית המשפט?

שוטר מוסמך לעצור ללא צו שופט כאשר יש לו יסוד סביר להניח שמדובר באדם שעבר עבירה בת מעצר (פשע או עוון – לא חטא), והתקיימה אחת מעילות המעצר הבאות (ס' 23 לחוק המעצרים):

- "(1) האדם עובר בפניו או עבר זה מקרוב עבירה בת מעצר, והוא סבור, בשל כך, שהוא עלול לסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;
- (2) יש לו יסוד סביר לחשש שהחשוד לא יופיע להליכי חקירה;
- (3) יש לו יסוד סביר לחשש ששחרור החשוד או אי-מעצרו יביא לידי שיבוש הליכי משפט ובכלל זה העלמת רכוש, השפעה על עדים או פגיעה בראיות בדרך אחרת;
- (4) יש לו יסוד סביר לחשש שהחשוד יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;
- (5) האדם חשוד שעבר אחד מאלה:
 - (א) עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם;
 - (ב) עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב);
 - (ג) עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, למעט עבירה הנוגעת לשימוש בסם או להחזקת סם לשימוש עצמי;
 - (ד) עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק חם או קר;
 - (ה) עבירת אלימות בבן משפחה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה,
- (6) האדם משוחרר בערובה, ויש יסוד סביר להניח כי הוא הפר תנאי מתנאי השחרור או כי הוא עומד להימלט מהדין, או שיש יסוד סביר לחשש שהוא נמלט ממשמורת חוקית;
- (7) בחוק זה, "עבירה בת מעצר" – כל עבירה למעט חטא.

תופסים אצלנו סמים בבית, אם זה עד כמות מסוימת זה שימוש עצמי, אם זה מעל הכמות- זה לא לשימוש עצמי, יש עוד תוספת מעל זה שנקרא שכר ויש עוד תוספת מעל זה שנקראת גידול ועוד אחד שנקרא יבוא ויצוא אבל הגידול יכול להיות לפני השכר, יש גידול שתופסים במעבדות/חממות ויש גידול שזה גידול בעציץ- קטן (ב) שוטר מוסמך לעצור אדם ולהביאו לתחנת המשטרה לתכלית שלשמה ביקש לעכבו, אם האדם אינו מציית להוראותיו שניתנו על פי סמכויות העיכוב המסורות לו בדין, או אם הוא מפריע לו להשתמש בסמכויות העיכוב. (ג) לא ייעצר אדם לפי סעיף זה אם ניתן להסתפק בעיכוב."

יסוד סביר לחשש

ע"פ 325/84 אברג'יל נ' מדינת ישראל:

העובדות: למשטרה יש טכניקה שכאילו היא מתישה אדם. נגיד הם סימנו מטרה שמישהו הוא ראש ארגון פשע אז הם יושבים לו "על הזנב". נגיד שהוא נכנס לאוטו- הם יעשו לו בדיקת שכרות וסמים. באים לבקר אותו כל הזמן בבית ולראות שהוא בסדר. במקרה של אברג'יל חצו את הגבול כי עצרו אותו ללא סיבה, ע"י שוטר צריך עילות לעצור ובמקרה הזה לא היו עילות ולכן אברג'יל ברח. כשטענו שהוא ברח ממעצר, הוא אמר שהמעצר לא קיים כי הוא לא חוקי. אברג'יל נעצר בשדה התעופה ע"י שוטר. סיבת המעצר הייתה הוראה שנתנה לו כי יש לעצור את אברג'יל כשיחזור לארץ. אברג'יל הצליח להימלט בשדה התעופה וטען שמעצרו לא היה חוקי. ביהמ"ש הבהיר, כי נדרשת מידת ודאות גבוהה מעבר ליסוד סביר שאדם ביצע עבירה, בטרם ייעצר. בעצם ההוראה שנתנה לשוטר לא הייתה מידת וודאות מספקת לשם המעצר של אברג'יל.

חובותיו של מבצע המעצר

ס' 24: "(א) העוצר אדם יזהה את עצמו תחילה בפני החשוד, בציון שמו או כינויו הרשמי והיותו שוטר או עובד ציבור, יודיע לו מיד שהוא עצור ויבהיר לו את סיבת המעצר בהקדם האפשרי במהלך ביצוע המעצר; שוטר יזהה את עצמו גם בהתאם להוראות סעיף 5א לפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן – פקודת המשטרה), ועובד ציבור יזהה את עצמו גם על ידי הצגת תעודה המעידה על סמכויותיו. היה המעצר על פי צו שופט, ימסור מבצע המעצר לעצור עותק מהצו. (ב) הוראות סעיף קטן (א), למעט החובה להודיע לחשוד על המעצר ולמסור לו עותק מהצו, לא יחולו – (1) אם ברור בנסיבות הענין, כי זהות השוטר וסיבת המעצר ידועים לעצור; (2) אם מיליון עלול לסכל את ביצוע המעצר; אם אתה בא לעצור מישהו ויש לו נשק, אתה קודם תעצור אותו ואז תחפש עליו כדי לא לקחת את הסיכון שהוא ירה בך תוך כדי בדיקה (3) אם מיליון עלול לגרום לפגיעה בבטחון מבצע המעצר בשעת ביצוע המעצר או להעלמת ראיה; חלפו הנסיבות שמנעו מיליון הוראות סעיף קטן (א), יקיים מבצע המעצר את ההוראות האמורות מוקדם ככל האפשר. (ג) מיליון החובות האמורות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) הוא תנאי לחוקיות המעצר."

התנגדות למעצר בלתי חוקי

אם מדובר במעצר בלתי חוקי לאדם יש זכות להתנגד למעצר, אם באופן סביל ואם באופן פעיל. מידת הכוח אינה יכולה להיות מופרזת. מצד שני, גם למבצע המעצר יש סמכות להשתמש בכוח סביר. נחזור למקרה אברג'יל – המעצר לא היה חוקי, אבל האם הוא יכול היה לירות לשוטר בראש? לא, כי זה לא סביר.

תחילת המעצר

ס' 5: "תחילת מעצרו של אדם היא באחד מאלה:

(1) במעצר על פי צו שופט שניתן בנוכחות האדם – עם הודעת השופט בפניו על מתן הצו, אלא אם כן קבע השופט מועד אחר; נגיד בדיון רגיל בבית משפט, אבא אומר אני לא משלם את המזונות, מה השופטת יכולה להגיד לו? אתה עצור 7 ימים או עד שתשלם את המזונות, המוקדם מביניהם ואז הוא מקבל את הצו במקום בפנים שלו. (2) במעצר על פי צו שופט שניתן בהעדרו של האדם או במעצר שלא על פי צו שופט – עם מסירת הודעה כדין כאמור בסעיף 24 מאת מבצע המעצר לאדם שעומדים לעצרו, או עם עשיית מעשה גלוי למימוש המעצר, בנסיבות שבהן פוטר הדין ממתן הודעה, כאמור בסעיף 24(ב)"

השופט נתן צו מעצר והאדם איננו, נגיד השופט אומר "הבחור ברח אבל אני מוציא צו מעצר שכשיראה אותו השוטר הוא יביא אותו אל בימ"ש". אופציה נוספת היא שבזמן אמת, בזמן פשע, השוטר עוצר אותו ללא צו של שופט ואז מביאים אותו אל בימ"ש.

העצור מובא לתחנת המשטרה

מהותית – אני לא יכול לקשור את אופק לעמוד חשמל במשך 10 שעות, אני צריך להביא אותו אל התחנה אל קצין.

ס' 25: "(א) שוטר שעצר אדם ללא צו מעצר, יביאו, ללא דיחוי, לתחנת משטרה (להלן – התחנה), ויעבירו לרשות הקצין הממונה על החקירות בתחנה, בהעדרו – למפקד התחנה, ובהעדרם – לקצין הממונה על התחנה (להלן – הקצין הממונה), אלא אם כן מצא, לאחר המעצר, שניתן לשחררו."

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי השוטור –

- (1) להביא את העצור למקום אחר כדי שהעצור יקבל שם טיפול רפואי שהוא נזקק לו באופן דחוף;
 - (2) להשאיר את העצור במקום שבו הוא נעצר או להביאו למקום שבו נדרשת נוכחות השוטור (נגיד שעצרת 5 אנשים, ויש לי עוד אירוע, מה אני עושה? אני לא אקח אותם אל התחנה ואז אחזור כי האירוע השני יברח. אז אני אוזק את האירוע הראשון ומשאיר אותם שם גם ללא שוטור שם כי אני לבד) ואחזור אליהם אחרי זה.
 - (3) כאשר נוכחות השוטור באותו מקום דרושה כדי למנוע פגיעה באדם, בבטחון הציבור או בבטחון המדינה;
 - (4) לצורך המשך החקירה כאשר אין באפשרותו של השוטור להביא את העצור לתחנה בעצמו או באמצעות שוטור אחר;
 - (5) להישאר עם העצור במקום המעצר או להביאו למקום האירוע, כאשר טובת החקירה דורשת פעולה דחופה שם, בנוכחות העצור;
 - (6) להביא את העצור למקום אחר כשנוכחותו דרושה שם, כדי למנוע פגיעה מיידית וחמורה בבטחון הציבור או בבטחון המדינה, או מוות או נזק גופני חמור לאדם;
 - (7) להביא את העצור למקום אחר, בהסכמתו, כדי לתפוס ראייה או למנוע השמדתה.
- (ג) חלפו הנסיבות שמנעו הבאת העצור לתחנה, יובא העצור, ללא דיחוי, לתחנה.
- (ד) נעדר הקצין הממונה מהתחנה או נבצר ממנו מלדון בשחרורו של עצור, רשאי שוטור שהוסמך לכך בהתאם לפקודות משטרת ישראל, כהגדרתן בסעיף 1 לפקודת המשטרה, לשחרר את העצור לפי הוראות חוק זה; ובלבד שאם הורה על שחרור בערובה, יקבל את אישור הקצין הממונה לערובה ולתנאיה.
- (ה) שוחרר עצור בערובה לפי סעיף קטן (ד), יראוהו כאילו שוחרר על ידי הקצין הממונה."

לאחר העברת העצור – יש לערוך דוח

ס' 26: "(א) משהובא עצור לתחנה והועבר לרשות הקצין הממונה, יערוך השוטור שעצר אותו, בהקדם האפשרי, דוח בכתב שבו יפרט את נסיבות המעצר ועילתו, לרבות העובדות ששימשו יסוד לחשד לביצוע עבירה, פעולותיו לפי סעיף 24, הסיבות לפעולותיו לפי סעיף 25 – אם היו כאלה, ושמות של שאר השוטרים שהשתתפו בביצוע המעצר.

(ב) שוטור שעצר אדם ושיחררו, כאמור בסעיף 25, יערוך, בסמוך ככל האפשר למעצר, דוח שיועבר לקצין הממונה כאמור בסעיף קטן (א)."

לאחר שהאדם הועבר לקצין הממונה

ס' 28: "(א) לא יחליט הקצין הממונה על מעצרו של אדם, על המשך מעצרו או על שחרורו בערובה, ולא יקבע את סוג הערובה, גובהה ותנאיה, בלי שיתן תחילה לאותו אדם הזדמנות להשמיע את דברו, לאחר שהזהירו כי אינו חייב לומר דבר העלול להפילולו, כי כל דבר שיאמר עשוי לשמש ראיה נגדו וכן כי הימנעותו מלהשיב על שאלות עשויה לחזק את הראיות נגדו.

(ב) נכח סניגורו של החשוד, בתחנת המשטרה, במעמד החלטת הקצין הממונה, ישמע אותו הקצין הממונה לפני מתן החלטתו אם ביקש להשמיע דבריו; אין בהוראות סעיף קטן זה לחייב את הקצין הממונה להמתין לבואו של הסניגור או לאפשר פגישה בין החשוד לסניגורו בניגוד להחלטה לפי סעיפים 34 ו-35."

משקלה של הודאה שנגבתה ללא אזהרה בתחנת המשטרה

ע"פ 161/77 זוהר נ' מדינת ישראל:

הודאה מחשוד שנגבתה במשטרה ללא אזהרה מוקדמת משקלה מועט.

ע"פ 1382/99 בלחניס נ' מדינת ישראל:

לשיטת בלחניס זכות האזהרה לפני חקירה היא זכות חוקתית. בלחניס טען כי הזוהר ע"י המשטרה ביחס לסעיף עבירה שונה מזה שבו הואשם. לכן טען בלחניס שהודעתו אינה קבילה. ביהמ"ש הפנה את בלחניס ללשון ס' 28(א) אשר אינו נוקב בחובה לצייין סעיף אישום ספציפי כלשהו במסגרת האזהרה.

ת"פ 511/97 מדינת ישראל נ' עדנאן עודה:

בפס"ד זה לא נתנה אזהרה לחשוד, לכן ההודעה נפסלת מכיוון שמדובר בהפרת זכות חוקתית. השופט המחוזי גינת: "כיום, פגיעה בזכות החוקתית באופן שאינו עומד במבחנים שבחוק היסוד מצדיקה את פסילתה של ראייה שהושגה כתוצאה מפגיעה זו. פסילתה של הראייה מסמלת את המחיר חברתי אותו מוכנה החברה לשלם על מנת לשמר את הערך החוקתי המוגן. על מנת להבטיח את זכויות היסוד יש למנוע מתן לגיטימציה לפגיעה בהן על ידי רשויות השלטון (ובכלל זה המערכת המשפטית). לא ניתן לשמור על הזכות הקונסטיטוציונית אם המערכת המשפטית מוכנה להקריבה לצורך השגת הרשעה במשפט פלילי. פסילת הראיות הינה הכרחית על מנת להגן על הערכים החוקתיים."

דוח הקצין הממונה

ס' 37: "הקצין הממונה, שהחליט בעניין מעצרו או שחרורו של חשוד, יערוך דוח בכתב, בציון שמו ובחתימתו; בדוח יפורטו לפי הענין:

- (1) שם העצור ופרטיו האישיים;
- (2) התאריך והשעה שבהם נעצר ושם השוטור שעצר אותו;
- (3) נסיבות המעצר, פרטי העבירה והעובדות ששימשו עילה למעצרו;

- (4) הפעולות שנעשו לגבי העצור לפי סעיף 25, בטרם הובא לתחנת המשטרה, שמות השוטרים שהשתתפו בהן והשעות שבהן הן בוצעו;
(5) החלטות הקצין הממונה, בענין השחרור או המעצר, השחרור בערובה בתנאים או שלא בתנאים, או בענין נקיטת פעולות חקירה לפי סעיף 30, על נימוקיהן;
(6) מילוי הדרישות של סעיפים 32 ו-33, שמות מבצעי הדרישות ושמות מקבלי ההודעות;
(7) פעולות החקירה שנעשו לפי סעיף 30 ושעת עשייתן;
(8) אם הוגשה בקשה לאפשר לעצור להיפגש עם עורך דין, שם המגיש ומועד הפגישה; אם נדחתה הפגישה לפי סעיפים 34 ו-35(א) עד (ד) – הנימוקים לכך;
(9) דברי העצור לפי סעיף 28."

זמנים

הבאת העצור בפני השופט:

ס' 29: "(א) מי שנעצר בידי הקצין הממונה לפי סעיף 27 יובא בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מ-24 שעות, בפני שופט."

ס' 30: "על אף הוראות סעיף 29, אם מצא הקצין הממונה כי יש צורך לבצע פעולת חקירה דחופה, שלא ניתן לבצעה אלא תוך כדי מעצרו של החשוד, ולא ניתן לדחותה עד לאחר הבאת העצור בפני שופט, או שיש צורך בפעולה דחופה הנדרשת בקשר לחקירה בעבירה כאמור בסעיף 35(ב), רשאי הוא להשהות את הבאת העצור בפני שופט, לצורך ביצוע אותה פעולה לתקופה שלא תעלה על 48 שעות מתחילת המעצר."

זכויות העצור, תוך דגש על פגישה עם עורך דין

העצור רשאי להיפגש עם עורך דין + הזכות שתימסר הודעה על מעצרו לאדם קרוב.

ס' 32: "החליט הקצין הממונה לעצור את החשוד, יבהיר לו מיד את דבר המעצר ואת סיבת המעצר בלשון המובנת לו, ככל האפשר, וכן –
(1) את זכותו שתימסר הודעה על מעצרו, לאדם קרוב לו ולעורך-דין ואת זכותו להיפגש עם עורך-דין, הכל בכפוף להוראות סעיפים 34 עד 36; וכן את זכותו להיות מיוצג על ידי סניגור כאמור בסעיף 15 לחוק סדר הפלילי או לפי חוק הסניגוריה הציבורית;
(2) את משך הזמן שניתן להחזיקו במעצר עד שישוחרר או עד שיובא בפני שופט."

ס' 33: "(א) החליט הקצין הממונה לעצור את החשוד, תימסר, ללא דיחוי, הודעה על מעצרו ועל מקום הימצאו לאדם קרוב לו שהוא נקב בשמו, ואשר ניתן לאתרו באמצעים סבירים, זולת אם ביקש העצור שלא למסור הודעה כאמור; שונה מקום הימצאו של העצור תודיע המשטרה גם על כך.
(ב) לבקשת העצור, ובכפוף להוראות סעיף 14 לחוק סדר הדין הפלילי, תימסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א) גם לעורך הדין שהעצור נקב בשמו או לאחד מעורכי הדין ששמו מופיע ברשימה האמורה בסעיף קטן (ג).
(ג) הקצין הממונה אחראי לביצוע הוראות סעיף זה; הוא יודיע לעצור על זכויותיו כאמור בסעיף 32, וכן ימסור לו רשימה של עורכי דין המוכנים לשמש סניגורים לעצורים, שנערכה על ידי לשכת עורכי הדין; העצור יאשר בחתימת ידו שההודעה נמסרה לו."

ס' 34: "(א) עצור זכאי להיפגש עם עורך דין ולהיוועץ בו.

(ב) ביקש עצור להיפגש עם עורך דין או ביקש עורך דין שמינהו אדם קרוב לעצור להיפגש עמו, יאפשר זאת האחראי על החקירה, ללא דיחוי.

(ג) פגישת העצור עם עורך הדין תיעשה ביחידות ובתנאים המבטיחים את סודיות השיחה, אולם באופן המאפשר פיקוח על תנועתיו של העצור.

(ד) נמצא העצור באותה עת, בעיצומם של הליכי חקירה או של פעולות אחרות הקשורות בחקירה, באופן שנוכחותו נדרשת כדי להשלימם, ועריכת הפגישה עם עורך הדין ללא דיחוי, כאמור בסעיף קטן (ג), מחייבת את הפסקתם או את דחייתם למועד אחר, והקצין הממונה בדרגת רב פקד ומעלה (להלן בסעיף זה – הקצין הממונה) סבר כי הפסקתם או דחייתם עשויה לסכן, באופן ממשי, את החקירה, רשאי הוא להורות בהחלטה מנומקת בכתב, שפגישת העצור עם עורך הדין תידחה לזמן הנדרש כדי להשלים את הפעולה, ובלבד שההפסקה לא תעלה על שעות ספורות.

(ה) סבר הקצין הממונה כי פגישת העצור עם עורך הדין עלולה לסכל או לשבש מעצרו של חשודים נוספים באותו ענין, למנוע גילוי ראייה או תפישת דבר שהושג בקשר לאותה עבירה, רשאי הוא להורות, בהחלטה מנומקת בכתב, שהפגישה תידחה לתקופה הנדרשת, ובלבד שהיא לא תעלה על 24 שעות משעת המעצר.

(ו) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי הקצין הממונה בהחלטה מנומקת בכתב להורות שלא לאפשר פגישת עצור עם עורך דין, לתקופה שלא תעלה על 48 שעות משעת המעצר, אם שוכנע שהדבר דרוש לשם שמירה על חיי אדם או לצורך סיכול פשע, או שהדבר כרוך

בעבירת בטחון והתקיימה עילה מהעילות המפורטות בסעיף 35(א); אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מזכותו של עצור, שביקש זאת, שתינתן לו הזדמנות סבירה להיפגש עם עורך דין לפני שיובא לבית המשפט בענין מעצרו."

מה קורה אם לא נתנו לעצור להיפגש עם עו"ד ונגבתה ממנו הודאה?

ע"פ 5121/98 יששכרוב נ' התובע הצבאי:

העובדות: מיששכרוב נגבתה הודאה בזמן שהיה עצור על שעשה שימוש בסם מסוכן בהיותו חייל, לפני שנתנה לו האפשרות להיוועץ בעורך דין. ביהמ"ש החליט לפסול את הודאתו של יששכרוב.

דוקטרינת הפסילה הפסיקתית – יששכרוב

עם חקיקת חוקי היסוד, והשינויים הנורמטיביים שבאו בעקבותיהם, מחייבים חשיבה מחודשת בשאלת קבילותן של ראיות שהושגו שלא כדין. אם בעבר נהגה בשיטתנו ההלכה הפסוקה לפיה שאלת קבילותה של ראיה אינה נבחנת לפי דרך השגתה שכן כובד המשקל הפרשני בהקשר זה הושם על התכלית של חקר האמת ולחימה בעבריינות; הרי כיום מתבקשת נקודת איזון גמישה יותר המתחשבת בחובה להגן על זכויות הנאשם ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו. האיזון הראוי בין מכלול הערכים והאינטרסים המתחרים בסוגיה הנדונה, מוביל לאימוצה של דוקטרינת פסילה יחסית, במסגרתה יהא מסור לבית-המשפט שיקול-דעת להכריע בנוגע לקבילותה של ראיה שהושגה שלא כדין בנסיבותיו של כל מקרה לגופו ועל-פי אמות-מידה עליהן עמד ביהמ"ש בפסק הדין.

תמצית עיקריה של דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, היא זו: הנחת המוצא בשאלת קבילותן של ראיות היא זו הנוהגת עמנו מאז ומתמיד, ולפיה ראיה שהיא רלוונטית - קבילה במשפט. עם זאת, בהתאם לדוקטרינה האמורה לביהמ"ש שיקול-דעת לפסילת קבילותה של ראיה בפלילים, אם נוכח לדעת כי הראיה הושגה שלא כדין וקבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן שלא בהתאם לגדריה של פסיקת ההגבלה. מדובר בנוסחת איזון עקרונית השואפת להשגת פשרה ראויה בין מכלול הזכויות והאינטרסים הרלוונטיים לשאלת קבילותן של ראיות שהושגו שלא כדין, ובהם: חשיפת האמת העובדתית, הלחימה בעבריינות וכן ההגנה על שלום הציבור ועל זכויות נפגעי העבירה מחד גיסא; אל מול ההגנה על זכויות הנאשם ועל הגינות ההליך הפלילי וטוהרו מאידך גיסא.

במקרה דנן, ביהמ"ש מיישם את דוקטרינת הפסילה על נסיבות עניינו של המערער. העובדה כי החוקר הצבאי נמנע במכוון מלהודיע למערער בדבר זכותו להיוועץ בעו"ד ופגע בזכות יסודית זו בזדון, מעצימה את חומרת אי החוקיות שהייתה כרוכה בגביית הודאתו של המערער ומהווה נסיבה כבדת-משקל בעד פסילתה כראיה. לכך יש להוסיף את הקלות הרבה בה ניתן היה לגבות את הודאת המערער כדין, וכן את העובדה כי העבירות שיוחסו למערער אינן מן החמורות שבספר החוקים. מנגד, מציין ביהמ"ש כי בטיעונו בפני בית-הדין הצבאי, אישר הסגור כי לא היה באי החוקיות הנדונה כדי לפגום באמינות תוכנה של ההודאה שמסר המערער בחקירתו. ואולם, באמינותה הלכאורית של ההודאה, כשלעצמה, אין כדי להוות נסיבה כבדת-משקל דיה אל מול יתר השיקולים עליהם עמד ביהמ"ש. לפיכך, מתבקשת המסקנה כי בנסיבותיו הייחודיות של המקרה דנן, קבלת הודאתו של המערער תיצור פגיעה משמעותית ובלתי מידתית בזכותו להליך פלילי הוגן ולפיכך יש להורות על פסילתה.

מעצר על פי צו של שופט

ס' 4: "מעצר אדם יהיה בצו של שופט (להלן – צו מעצר), אלא אם כן הוענקה בחוק סמכות לעצור בלא צו."

סמכות עניינית

ס' 2: "הסמכות העניינית לדון בענין שחוק זה דן בו תהא נתונה –

- (1) כל עוד לא הוגש כתב אישום – לבית משפט השלום;
- (2) לאחר הגשת כתב אישום – לבית המשפט המוסמך לדון בכתב האישום;
- (3) בערעור – לבית המשפט שלערעור."

סמכות מקומית

ס' 3: "(א) בכפוף להוראות אחרות שבחוק זה, הסמכות המקומית בענין שחוק זה דן בו, תהא נתונה לבית המשפט אשר באזור שיפוטו התקיים אחד מאלה:

- (1) נעברה העבירה, שבקשר אליה מוגשת הבקשה, כולה או מקצתה;
 - (2) נמצאת היחידה הממונה על חקירת העבירה, שבקשר אליה מוגשת הבקשה;
 - (3) האדם מוחזק במעצר ולא ניתן לפנות לבית המשפט במקומות האמורים בפסקאות (1) או (2) בשל נסיבות מיוחדות שיפורטו."
- כלומר סמכות מקומית לבית המשפט בו מוחזק העצור.

תנאים למתן צו מעצר

ס' 13: "(א) שופט לא יצווה על מעצרו של אדם, אלא אם כן שוכנע כי קיים חשד סביר שהאדם עבר עבירה, שאיננה חטא, ומתקיימת אחת מעילות אלה:

- (1) קיים יסוד סביר לחשש ששחרור החשוד או אי-מעצרו יביא לשיבוש הליכי חקירה או משפט, להתחמקות מחקירה מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, או יביא להעלמת רכוש, להשפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת;
- (2) קיים יסוד סביר לחשש שהחשוד יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור או את בטחון המדינה;

(3) בית המשפט שוכנע, מנימוקים מיוחדים שיירשמו, שיש צורך לנקוט הליכי חקירה שלא ניתן לקיימם אלא כשהחשוד נתון במעצר; בית המשפט לא יצווה על מעצר לפי עילה זו לתקופה העולה על 5 ימים; שוכנע בית המשפט שלא ניתן לקיים את הליך החקירה בתוך התקופה האמורה, רשאי הוא לצוות על מעצר לתקופה ארוכה יותר או להאריכו ובלבד שסך כל התקופות לא יעלו על 15 ימים. (ב) שופט לא יצווה על מעצר לפי סעיף קטן (א), אם ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של קביעת ערובה ותנאי ערובה, שפגיעתם בחירותו של החשוד פחותה."

ס' 14: "ראה שופט, על יסוד הצהרה בכתב של שוטר, כי אדם נמלט ממשמורת חוקית, יצווה על מעצרו של האדם לשם החזרתו לאותה המשמורת שממנה נמלט."

בקשת המעצר עצמה

יש להבהיר שהדיון בצו המעצר יכול להתקיים בלא נוכחות החשוד. אם ניתן צו מעצר כאמור, יש להביא את החשוד 24 שעות (לכל המאוחר), לביהמ"ש לאחר שהחשוד נעצר (סעיפים 12 ו-17(ג) לחוק המעצרים).

הארכת מעצר

ס' 16: "(2) הדיון יתקיים בפני החשוד, אלא אם כן נוכח השופט, על יסוד חוות דעת של רופא, שאין החשוד מסוגל להשתתף בדיון מפאת מצב בריאותו; במקרה זה, יתקיים הדיון בנוכחות סניגורו ואם אינו מיוצג ימנה לו השופט סניגור, עד שיוכל להתייצב בבית המשפט; פסקה המניעה להתייצבותו וטרם נסתיימה תקופת המעצר, רשאי החשוד לדרוש דיון חוזר;"

התנהלות המעצר – סדרי דין

ס' 15: "(א) בקשת מעצר תוגש בכתב על ידי שוטר ותיתמך בהצהרתו שלאחר אזהרה או בתצהיר; (1) בבקשה יצוינו –

- (א) העובדות המקנות סמכות לבית המשפט;
 - (ב) תמצית העובדות והמידע שעליהם מבסס המצהיר את בקשת המעצר;
 - (ג) עילת המעצר;
 - (ד) פרטים על מעצרים קודמים ועל בקשות מעצר קודמות הנוגעים לאותו ענין והמתייחסים לחשוד, והחלטות בית משפט בהן.
- (2) לבקשה יצורפו –
- (א) העתקים מבקשות המעצר הקודמות באותו ענין;
 - (ב) הפרוטוקולים של דיוני בית המשפט בבקשות המעצר הקודמות;
 - (ג) חומר חסוי, לעיון בית המשפט בלבד, לרבות החומר החסוי שהוגש בדיונים קודמים של בית המשפט
- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) רשאי שופט לדון בבקשה דחופה, גם ללא המסמכים שבסעיף (א)(2), אם נחה דעתו שיש ברשותו המידע הנדרש למתן החלטה, ומטעמים מיוחדים; בדיון לפי סעיף זה לא תעלה תקופת המעצר על 24 שעות.
- (ג) החומר הנוגע לבקשת המעצר או מידע שעליו מתבססת בקשת המעצר וכל חומר הנמסר בהליך לפי סעיף קטן (ה) יועמדו לעיון השופט בלבד; החומר יסומן ויוחזר לשוטר לאחר העיון.
- (ד) השופט רשאי לחקור את השוטר על בקשתו; היה הדיון בפני החשוד, רשאי אף הוא או סניגורו לחקור את השוטר.
- (ה) ביקש שוטר כי תשובתו לשאלה תובא לידיעת בית המשפט בלבד, או ביקש לפרט בפני בית המשפט בלבד עובדות או מידע שעליהם מתבססת בקשת המעצר, ימסור לבית המשפט, בכתב, את התשובה ואת הנימוקים לבקשתו; בית המשפט רשאי להיענות לבקשה ולהסתמך על החומר המוגש לו בדרך זו אם מצא כי מתן התשובה או גילוי העובדות או המידע בנוכחות החשוד וסניגורו עלולים לפגוע בחקירה או באינטרס ציבורי חשוב אחר; התשובה החסויה תסומן, תוחזר לשוטר לאחר העיון והדבר יירשם בפרוטוקול. החליט השופט שלא להיעתר לבקשה בדבר אי-גילוי של החומר רשאי השוטר להודיע כי הוא חוזר בו מהגשת החומר שאליו מתייחסת השאלה ומשעשה כן לא יועמד החומר לעיון החשוד וסניגורו, והשופט יתעלם ממנו לצורך החלטותיו.
- (ו) לשם החלטותיו בבקשת מעצר, רשאי השופט להיזקק לראיות אף אם אינן קבילות במשפט.
- (ז) הדיון יתועד בפרוטוקול, מבלי לגלות תוכנו של חומר חסוי, והפרוטוקול יימסר לצדדים.
- (ח) דיון בבקשת מעצר שלא במעמד החשוד יתקיים בדלתיים סגורות, אלא אם כן הורה השופט אחרת מטעמים מיוחדים שיירשמו."

הסתמכות על ראיות שאינן קבילות

האם בית המשפט רשאי להסתמך על ראיות שאינן קבילות?

המונח חשד סביר יכול להכיל גם ראיות שאינן קבילות. ככל שהחקירה מתקדמת ביהמ"ש יטה שלא להאריך מעצר רק על סמך ראיות כאלו.

בש"פ 6350/97 רוזנשטיין נ' מדינת ישראל: (חשין).

תקופות מעצר בטרם הגשת כתב אישום

מעצר שלא בנוכחות העצור: הגבלה ל – 24 שעות עד להבאת העצור בפני ביהמ"ש.
ס' 17: " (ג) ציווה שופט על מעצרו של חשוד שלא בנוכחותו, לרבות מעצר לפי סעיף 14, והחשוד לא שוחרר לפני כן לפי סעיף 20, יובא החשוד בפני שופט בהקדם האפשרי ולא יאוחר מ-24 שעות משעת מעצרו; הובא העצור לפני שופט יחולו הוראות סעיף קטן (א)."

מעצר בנוכחות חשוד – 15 ימים

ס' 17: " (א) ציווה שופט על מעצרו של חשוד בנוכחותו, לא תעלה תקופת המעצר על 15 ימים; אולם רשאי שופט להאריך, מעת לעת, את המעצר לתקופות שלא יעלו על 15 ימים; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפגוע בהוראות סעיף 13(א)(3) סיפה."

הארכת מעצר ל – 30 ימים

ס' 17: " (ב) לא יוחזק חשוד במעצר ברצף אחד בקשר לאותו אירוע, לרבות המעצר ללא צו, לתקופה העולה על 30 ימים, אלא אם כן הבקשה למעצר נוסף הוגשה באישור היועץ המשפטי לממשלה."

75 ימים

שחרור באין אישום

ס' 59: "חשוד הנתון במעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום תוך 75 ימים לאחר מעצרו, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה."

בית המשפט העליון

הארכת מעצר או חידושו.

ס' 62: " (א) על אף הוראות סעיפים 59 עד 61, רשאי שופט של בית המשפט העליון לצוות על הארכת המעצר או על מעצר מחדש, לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת, וכן להורות על שחרורו של הנאשם, בערובה או ללא ערובה. (תיקון מס' 8) תשע"א-2011

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), סבר שופט בית המשפט העליון כי לא יהיה ניתן לסיים את הליכי המשפט בתוך התקופה של 90 ימים האמורה בסעיף קטן (א), בשל סוג העבירה, מורכבותו של התיק או ריבוי של נאשמים, עדים או אישומים, רשאי הוא לצוות על הארכת המעצר לתקופה שלא תעלה על 150 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת, וכן להורות על שחרורו של הנאשם, בערובה או בלא ערובה."

סיום החקירה

"(ד) נעצר אדם וחקירתו נסתיימה, ישוחרר מהמעצר, ואולם אם הצהיר תובע כי עומדים להגיש כתב אישום נגדו ושוכנע בית המשפט, כי יש עילה לכאורה לבקש את מעצרו עד תום ההליכים, רשאי שופט להאריך את המעצר, מטעם זה, לתקופה שלא תעלה על 5 ימים, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב)."

מעצר לאחר הגשת כתב אישום – מעצר עד תום ההליכים

לאחר הגשת כתב אישום ניתן לבקש מביהמ"ש שיעצור את הנאשם עד תום ההליכים המתקיימים נגדו. ביהמ"ש המוסמך הוא כאמור ביהמ"ש שבפניו הוגש כתב האישום.

סדרי דין – רלבנטיים גם להארכת מעצר וגם למעצר עד תום ההליכים

ס' 16: "על בקשה להארכת מעצרו של חשוד או נאשם, יחולו גם הוראות אלה:
(1) הודעה על מועד הדיון ומקומו תימסר, ללא דיחוי, על ידי המשטרה לחשוד, לסניגורו, אם יש לו סניגור, ובאין סניגור – לאדם הקרוב לחשוד שהוא נקב בשמו;
(2) הדיון יתקיים בפני החשוד, אלא אם כן נוכח השופט, על יסוד חוות דעת של רופא, שאין החשוד מסוגל להשתתף בדיון מפאת מצב בריאותו; במקרה זה, יתקיים הדיון בנוכחות סניגורו ואם אינו מיוצג ימנה לו השופט סניגור, עד שיוכל להתייצב בבית המשפט; פסקה המניעה להתייצבותו וטרם נסתיימה תקופת המעצר, רשאי החשוד לדרוש דיון חוזר;
(3) הדיון יתקיים בפומבי, אולם רשאי שופט להורות שהדיון יתקיים בדלתיים סגורות בהתאם להוראות סעיף 68(ב) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984."

מתי מותר לעצור עד תום ההליכים?

מעצר לאחר הגשת כתב אישום

ס' 21: " (א) הוגש כתב אישום, רשאי בית המשפט שבפניו הוגש כתב האישום לצוות על מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים המשפטיים, אם נתקיים אחד מאלה:

(1) בית המשפט סבור, על סמך חומר שהוגש לו, כי נתקיים אחד מאלה:

(א) קיים יסוד סביר לחשש ששחרור הנאשם או אי-מעצרו יביא לשיבוש הליכי משפט, להתחמקות מהליכי שפיטה או מריצוי עונש מאסר, או יביא להעלמת רכוש, להשפעה על עדים או לפגיעה בראיות בדרך אחרת;

(ב) קיים יסוד סביר לחשש שהנאשם יסכן את בטחונו של אדם, את בטחון הציבור, או את בטחון המדינה;

(ג) הואשם הנאשם באחד מאלה:

(1) עבירה שדינה מיתה או מאסר עולם;

(2) עבירת בטחון כאמור בסעיף 35(ב);

(3) עבירה לפי פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], תשל"ג-1973, למעט עבירה הנוגעת לשימוש בסם או להחזקת סם לשימוש עצמי;

(4) עבירה שנעשתה באלימות חמורה או באכזריות או תוך שימוש בנשק קר או חם;

(5) עבירת אלימות בבן משפחה כמשמעותו בחוק למניעת אלימות במשפחה, תשנ"א-1991,

חזקה כי מתקיימת העילה האמורה בסעיף קטן (ב), אלא אם כן הוכיח הנאשם אחרת.

(2) בית משפט ציווה על מתן ערובה והערובה לא ניתנה להנחת דעתו של בית המשפט או שהופר תנאי מתנאי הערובה, או שנתקיימה עילה לביטול השחרור בערובה.

(ב) בית המשפט לא יתן צו מעצר לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן נוכח, לאחר ששמע את הצדדים, שיש ראיות לכאורה להוכחת האשמה, ולענין סעיף קטן (א)(1), לא יצווה בית המשפט כאמור, אלא אם כן נתקיימו גם אלה:

(1) לא ניתן להשיג את מטרת המעצר בדרך של שחרור בערובה ותנאי שחרור, שפגיעתם בחירותו של הנאשם, פחותה;

(2) לנאשם יש סניגור, או שהנאשם הודיע שברצונו שלא להיות מיוצג בידי סניגור.

(ה) צו מעצר לפי סעיף זה יעמוד בתוקפו עד למתן פסק הדין, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת; על צו מעצר לפי סעיף זה לא יחולו הוראות סעיף 20.

סוגיית הראיות לכאורה – מה הן ראיות לכאורה אשר מספיקות למעצר עד תום ההליכים?

מה קורה כשנדרשת תוספת ראייתית לראיות? כלומר – מה מצבו של הנאשם כשנדרשת תוספת מסוג סיוע או חיזוק? הדעות חלוקות, אולם קיימת הסכמה כי התוספת הראייתית הנדרשת בשלב הארכת המעצר אינה צריכה להיות ברמה של תוספת ראייתית שנדרשת לצורך הרשעה. מכיוון שמדובר בבדיקה לכאורית בלבד (בש"פ 6206/05 מרואן נאמר נ' מדינת ישראל).

במעצר עד תום ההליכים יש חובה למנות סניגור:

אם לנאשם אין סניגור + הנאשם לא הודיע כי אינו מעוניין להיות מיוצג + עילת המעצר אינה אי המצאת ערובה או הפרת תנאים. אם לא ממונה סניגור – קיים מונח שנקרא מעצר ביניים:

"(ג) לא היה לנאשם סניגור והוא לא הודיע כאמור בסעיף קטן (ב)(2), ימנה לו בית המשפט סניגור ויחולו לענין זה הוראות פרק ב' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי), או הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995 (להלן – חוק הסניגוריה הציבורית), לפי הענין; כל עוד לא נתמנה סניגור, רשאי בית המשפט לצוות על מעצרו של הנאשם לתקופות שלא יעלו על 7 ימים כל פעם, ובלבד שסך כל התקופות לא יעלו על 30 ימים."

מעצר ביניים 2:

כאשר מסתיים הדיון בבקשת המעצר (עד תום ההליכים), וביהמ"ש נדרש לפרק זמן עד שסיים לעיין בחומר שהוגש לו, מותר לבית המשפט לעצור את הנאשם למעצר ביניים עד שבית המשפט יסיים לעיין בחומר בצורה ראויה. מסכות זו אינה מוקנה בחוק המעצרים והיא נגזרת מסמכות המעצרים העיקרית.

זמנים ומועדים במעצר עד תום ההליכים

ככלל:

ס' 21(ה) "צו מעצר לפי סעיף זה יעמוד בתוקפו עד למתן פסק הדין, אלא אם כן קבע בית המשפט אחרת; על צו מעצר לפי סעיף זה לא יחולו הוראות סעיף 20."

מה קורה אם המשפט לא מתחיל תוך 30 ימים? שחרור באין משפט.

ס' 60: "נאשם, שלאחר הגשת כתב האישום נגדו היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום, תקופה המצטרפת כדי 30 ימים ומשפטו לא החל, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה; ואולם רשאי בית המשפט לדחות את מועד תחילת המשפט, בלא שישוחרר, ל-30 ימים נוספים, אם ביקש זאת הנאשם או סניגורו."

90 יום: הארכת מעצר או חידושו.

ס' 62: (א) על אף הוראות סעיפים 59 עד 61, רשאי שופט של בית המשפט העליון לצוות על הארכת המעצר או על מעצר מחדש, לתקופה שלא תעלה על 90 ימים, ולחזור ולצוות כך מעת לעת, וכן להורות על שחרורו של הנאשם, בערובה או ללא ערובה."

אי מתן פסק דין תוך 9 חודשים:

"(א) נאשם, שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים, ומשפטו בערכאה הראשונה לא נגמר בהכרעת דין, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה."

(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיף 62, ניתן פסק דין מרשיע נגד נאשם לאחר שהיה נתון במעצר לתקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים בשל אותו כתב אישום, רשאי בית המשפט שהרשיעו לצוות על הארכת מעצרו או על מעצרו מחדש עד למתן גזר דין, אם מצא כי יש עילה למעצרו; לא ניתן גזר דין בתוך 90 ימים מיום שציווה בית המשפט כאמור, ישוחרר הנאשם מן המעצר."

מצגת- 2 חיפוש בחצרים + חיפוש בגופו של אדם.

חיפוש בחצרים יכול להיות עם צו שופט ויכול להיות ספונטני על ידי שוטר באירוע, חיפוש בחצרים הכוונה לחיפוש בגוף. קיים חיפוש פנימי וחיפוש חיצוני

חיפוש פנימי זה כל הכוונה לחדירה לגוף מתחת לפני השטח אפילו עם זה עם מכשיר הדמיה, אם נגיד אני מכניס אותך ושיקוף של מזודות זה חיפוש פנימי, אם אני יכניס אותך למכונת רנטגן זה חיפוש פנימי, לא צריך שיהיה ממש חדירה פיזית עם מחט לגוף. מספיק שיהיה גם חדירה וירטואלית.

בא אל לקוח שלך שוטר לדלת ואומר שיש לו צו חיפוש, הלקוח מצלצל ב2 בלילה, ובתור עורך דין לא בא לי שזה יקרה, איך אני יכול למנוע את החיפוש באמצע הלילה? אין לי הרבה מה לעשות עם זה!!

סוגי חיפוש

- חיפוש באמצעות צו בית משפט (ס' 23 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), תשכ"ט – 1969).
- חיפוש שלא באמצעות צו בית משפט (ס' 25 לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש), תשכ"ט – 1969).

חיפוש ללא צו בית משפט

למה אנחנו נותנים לשוטר לעשות את זה? נגיד ששוטר הולך ברחוב ושומע מישהי צועקת שרוצחים אותה, אז הוא יכול להכנס לבית ולקחת את הרובה/סכין

חיפוש שלא על פי צו חיפוש

- 25. שוטר רשאי, בלא צו חיפוש, להיכנס ולחפש בכל בית או מקום אם –
 - (1) יש לשוטר יסוד להניח שמבצעים שם פשע, או שפשע בוצע שם זה מקרוב;
 - (2) תופש הבית או המקום פונה לעזרת המשטרה;
 - (3) אדם המצוי שם פונה לעזרת המשטרה ויש יסוד להניח שמבוצעת שם עבירה;
 - (4) השוטר רודף אחרי אדם המתחמק ממעצר או נמלט ממשמורת חוקית.
- נגיד שיש לנו את בינימין מבצע שוד בורח עם התיק, השוטר אחריו, מותר לשוטר להכנס לבית הזה ולחפש מה שהוא רוצה!!

סמכויות משנה לחיפוש

- אופציה להיכנס לחצרים.
 - אופציה לערוך סריקה בחצרים ובמצוי בתוכם.
 - אופציה לתפוש את החפצים בזמן הסריקה.
 - 29. נמצא אדם בבית או במקום שמחפשים בו או בקרבתו, ויש יסוד סביר לחשוד שהוא מסתיר אצלו חפץ שמחפשים, או שרשאים לחפש אחריו - מותר לחפש על גופו, כאמור בסעיף 22 מיד; רשימת החפצים שנמצאו ונתפסו תיערך ותיחתם בידי עדים, כאמור בסעיף 27, והעתק הרשימה חתומה כאמור יימסר לאדם לפי דרישתו (סעיף 29 – מעצר וחיפוש).
- לבינימין הוא כבר הספיק לשים על הצוואר את המגן דוד שהוא גנב מהקשישה ויש לו סכין ומה עוד יש לו? את התיק. האם מותר לשוטר לקחת את התיק? אם הוא לוקח הוא צריך לרשום את זה. כי חלילה אם הוא לא ירשום החפצים יכולים להאבד או להישאר אצל השוטר. לכן הוא עושה את זה והוא צריך להעביר את הרשימה לשוטר. של הפריטים שהוא לקח לו.

סיכומון:

יש לנו חיפוש עם שופט ובלו שופט

יש לנו חיפוש עם צו מיוחד בישביל מחשבים

יש לנו אפשרות עם צו לשוטר ויש בלי צו, בלי צו זה כדי לתת לשוטר לטפל באירוע

אמרנו שצריך 2 עדים שהם לא השוטרים שיתלוו לאירוע כדי למנוע ששוטרים יגנבו או סתם יגידו דברים שלא באמת היו

נהלי החיפוש

- הנהל בעריכת חיפוש—**השקופית הזאת כתובה פעמים!!! למבחן!!!!!!!**
- 26. (א) חיפוש, בין על פי צו ובין שלא על פי צו, ייערך בפני שני עדים שאינם שוטרים, זולת אם –
למה? כדי שלא יגידו שהשוטרים לא גנבו בעצמם או השתילו משהו
- (1) לא ניתן בנסיבות הענין ובגלל דחיפותו לערכו כאמור; נסיבות הענין וטעמי דחיפותו יפורטו בפרוטוקול שייערך;
- (2) שופט הרשה לערכו שלא בפני עדים;
- (3) תופש הבית או המקום שבו נערך החיפוש, או אחד מבני ביתו הנוכחים שם, ביקש לערכו שלא בפני עדים; הבקשה תפורש בפרוטוקול שייערך.

- סעיף 3- זה צנעת הפרט, אנשים מתביישים שעושים אצלם חיפוש. ואז הם לא רוצים שיהיו עדים
- רשימת החפצים שנמצאו
- 27. רשימת כל החפצים שנתפסו אגב חיפוש, בין שנערך על פי צו ובין שלא על פי צו, והמקומות שבהם נמצאו, תיערך על-ידי מי שביצע את החיפוש ותיחתם בידי העדים או בחותמתם.
- זאת אומרת- בזירה זה מאוד משמעותי איפה מצאו משהו, יש הבדל בין אם הסכין נמצא במטבח או ליד הגופה, כי אם זה במטבח אולי הוא חתך סלט.
- נוכחות התופש מותרת

האפשרות ל"בעל הבית" להיות נוכח בזמן החיפוש

- 28. תופס הבית או המקום שמחפשים בו, או אדם מטעמו, יינתן לו להיות נוכח בחיפוש, ולפי דרישתו יימסר לו העתק של רשימת החפצים שנתפסו, חתום בידי העדים או בחותמתם.
- זה גם דבר הגיוני, בעל הבית יכול לבקש מה לעשות? להתלוות למי? למחפשים/לשוטרים. בדרך כלל זה בלתי אפשרי כי הם באים כמה ומתפצלים בחדרים.

מה קורה אם מדובר על חיפוש לא חוקי?

- א. ניתן להתנגד לחיפוש (קדמי 306)
- אבל- אפשר להשתמש בדברים שמצאו בחיפוש
- ב. האלמנטים שמתגלים בחיפוש אינם פסולים כראייה.

הכלל – חיפוש על פי צו שופט

- 23. רשאי שופט ליתן צו לערוך חיפוש בכל בית או מקום (להלן - צו חיפוש) אם –
- (1) החיפוש בו נחוץ כדי להבטיח הצגת חפץ לצורך כל חקירה, משפט או הליך אחר;
- (2) יש לשופט יסוד להניח שהוא משמש להחסנתו או למכירתו של חפץ גנוב, או שנשמר בו או מוחסן בו חפץ שנעברה בו או לגביו עבירה, או ששימש, או מתכוונים להשתמש בו, למטרה לא-חוקית;
- (3) יש לשופט יסוד להניח שנעברה עבירה או שמתכוונים לעבור עבירה נגד אדם הנמצא בו. - הרעיון הוא ששופט בעצם יכול לתת לך צו חיפוש על כל דבר, הוא לא בודק את זה בעצמו, אלא מי נותן לו את האינדיקציות? המשטרה.

ייחודיות חומר מחשב?

- חדירה לחומר מחשב
- 23א. (א) חדירה לחומר מחשב וכן הפקת פלט תוך חדירה כאמור, יראו אותן כחיפוש וייעשו על-ידי בעל תפקיד המיומן לביצוע פעולות כאמור; לענין זה, "חדירה לחומר מחשב" - כמשמעותה בסעיף 4 לחוק המחשבים, תשנ"ה-1995. (תיקון מס' 12) תשס"ה-2005
- (ב) על אף הוראות פרק זה, לא ייערך חיפוש כאמור בסעיף קטן (א), אלא על-פי צו של שופט לפי סעיף 23, המציין במפורש את ההיתר לחדור לחומר מחשב או להפיק פלט, לפי הענין, והמפרט את מטרות החיפוש ותנאיו שייקבעו באופן שלא יפגעו בפרטיותו של אדם מעבר לנדרש.
- לפעמים שוטרים באים הביתה ולוקחים לך את המחשב, אבל הם לא יכולים לפתוח את המחשב עד שאין להם אישור ספציפי להכנס אל המחשב.
- (ג) קבלת מידע מתקשורת בין מחשבים אגב חיפוש לפי סעיף זה לא תיחשב כהאזנת סתר לפי חוק האזנת סתר, תשל"ט-1979.

מה הן סמכויות השוטר בהתאם לצו החיפוש?

- סמכות לפי צו חיפוש
- 24. (א) צו חיפוש ישמש אסמכתה לכל שוטר, או לאדם אחר שנקב השופט בצו, אם ראה שהנסיבות מחייבות לייפות לכך כוחו של אותו אדם – אז מה יכול לעשות האדם?
- (1) לערוך חיפוש בבית או במקום לפי האמור בצו החיפוש ולתפוס כל חפץ הנחזה כמתואר בצו ולעשות בו כאמור בצו;
- נגיד אם יש לנו צו למשרד, שחושבים שיש שם סמים, אז מה יהיה כתוב בצו? סמים.
- (2) לעצור כל אדם הנמצא בבית או במקום ונחזה כמי שיש לו, או שהיתה לו, יד בעבירה שנעברה, או שמתכוונים לעבור, באותו חפץ או לגביו.
- (ב) מי שעורך חיפוש לפי צו חיפוש ומוצא חפץ שלא הוזכר בצו, אבל יש יסוד סביר להניח שנעברה, או שמתכוונים לעבור, עבירה בו או לגביו, רשאי לתפוס את החפץ ולהביאו לפני השופט שנתן את הצו, והשופט רשאי לצוות מה ייעשה בו, כפי שיראה לנכון.

דוגמה בחיפוש סמים- מצאו אקדח, מה יעשו עם האקדח? יקחו אותו. או מצאו כסף או מצאו קמח.

נהלים: שני עדים + רשימת חפצים

- 26. (א) חיפוש, בין על פי צו ובין שלא על פי צו, ייערך בפני שני עדים שאינם שוטרים, זולת אם –
- (1) לא ניתן בנסיבות הענין ובגלל דחיפותו לערכו כאמור; נסיבות הענין וטעמי דחיפותו יפורטו בפרוטוקול שייערך;
- (2) שופט הרשה לערכו שלא בפני עדים;
- (3) תופש הבית או המקום שבו נערך החיפוש, או אחד מבני ביתו הנוכחים שם, ביקש לערכו שלא בפני עדים; הבקשה תפורש בפרוטוקול שייערך.

- 27. רשימת כל החפצים שנתפסו אגב חיפוש, בין שנערך על פי צו ובין שלא על פי צו, והמקומות שבהם נמצאו, תיערך על-ידי מי שביצע את החיפוש ותיחתם בידי העדים או בחותמתם.

האפשרות ל"בעל הבית" להיות נוכח בזמן החיפוש

- 28. תופש הבית או המקום שמחפשים בו, או אדם מטעמו, יינתן לו להיות נוכח בחיפוש, ולפי דרישתו יימסר לו העתק של רשימת החפצים שנתפסו, חתום בידי העדים או בחותמתם.

האם ניתן להיכנס לחצרים בכוח.

- 45. אדם הגר בבית או במקום שמותר להיכנס אליו מכוח רשות לעצור או לחפש, או הממונה על בית או מקום כאמור, ירשה, לפי הדרישה, כניסה חפשית ויתן כל הקלה סבירה; נדרש וסירב להרשות כניסה כאמור, מי שזכאי להיכנס רשאי לבצע את הכניסה בכוח.

האם ניתן לערער על צו חיפוש?

- לא. אין סעיף ערעור בחוק. ניתן לפנות לבג"צ. מה הבעיה? שיקח לנו זמן לפנות אל בגצ – כלומר מהותית- אין מה לעשות עם צו חיפוש.

הוראה בע"פ של שופט

- 30. רשאי שופט להורות שייערך בפניו חיפוש בכל בית או מקום שהוא מוסמך ליתן צו חיפוש לגביו. יש שופטים שיורדים לשטח! בפניו!!

בזמן החיפוש לשוטר יש סמכות לתפוס חפצים.

- סמכות לתפוס חפצים
- 32. (א) רשאי שוטר לתפוס חפץ, אם יש לו יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור, עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה. נגיד תפסו מעבדת סמים ותפסו שם שקית עם משו, מותר לו לקחת? כן אבל הוא צריך לתעד את זה.

מה עושים עם החפצים שנתפסו.

- שמירת התפוס
- 33. נתפס חפץ כאמור בסעיף 32, או הגיע לידי המשטרה חפץ שאחד התנאים האמורים בסעיף 32 חל עליו, רשאית המשטרה, בכפוף לאמור בסעיף 34, לשמרו עד אשר יוגש לבית המשפט. תלוי מה תופסים ושל מיזה, יש דברים שמחזירים אל האדם, נגיד תפסו רכוש גנוב- יחזירו לבעלים המקורי. יש דברים שיחזירו גם לאדם עצמו. יש אפשרות לשמור את זה אצל המשטרה, ויש אפשרות לעשות מכירה פומבית, אם תפסו כסף ולא יודעים מי הבעלים- ילך אל המדינה.

חריג

- מסירת התפוס לפי צו
- 34. על פי בקשת שוטר שהוסמך לכך על ידי קצין משטרה בדרגת מפקח משנה או בדרגה גבוהה מזו דרך כלל או לענין מסויים (להלן - שוטר מוסמך), או על פי בקשת אדם התובע זכות בחפץ, רשאי בית משפט שלום לצוות כי החפץ יימסר לתובע הזכות או לאדם פלוני, או שינהגו בו אחרת כפי שיוורה בית המשפט - הכל בתנאים שייקבעו בצו. דוגמא: יש לי עכשיו תיק שהגשנו בקשה לשחרר תפוס, ובית המשפט אמר שאם אין למשטרה התנגדות הוא מוכן לשחרר אותו, אין למשטרה אינטרס להשאיר אצלה דברים. כי זה ממלא להם את המחסנים.
- החזרת התפוס על ידי המשטרה
- 35. אשם תוך ששה חדשים מיום תפיסת החפץ על ידי המשטרה, או מיום שהגיע לידיה, לא הוגש המשפט אשר בו צריך החפץ לשמש ראיה ולא ניתן צו על אותו חפץ לפי סעיף 34, תחזיר המשטרה את החפץ לאדם אשר מידיו נלקח; אך רשאי בית משפט שלום, על-פי בקשת שוטר מוסמך או אדם מעוניין, להאריך את התקופה בתנאים שייקבעו. נגיד שעשו חיפוש בבית, ולקחו 6 פלאפונים ו31 ויזות, המשטרה לא עשתה עם זה כלום ולא הגישה כתב אישום, אז אחרי חצי שנה אפשר לבקש את זה חזרה.

מה קורה כאשר החפץ מוגש כראייה בבית המשפט?

- הכרעת בית-המשפט בתפוס
- 36. הוגש החפץ כראייה לבית המשפט, רשאי בית המשפט, בין בפסק דינו בענין הנדון ובין בצו מיוחד, לצוות מה ייעשה בו; הוראות סעיף זה באות להוסיף על סמכויות בית המשפט לפי כל דין אחר, ולא לגרוע מהן.
- לדוגמא: היה תיק שנתפסו בו סמים, בית משפט אמר לשרוף אותם, ובחיפוש גם מצאו רולקס, אז הוא אמר להוציא את הרולקס למכירה פומבית.

ערעורים ביחס לחפץ תפוס

- ערעור בפני בית משפט מחוזי (דן יחיד).
 - ערעור נוסף ברשות – עליון (דן יחיד).
 - מועדים 30 ימים ממתן החלטה + אם נתנה רשות לערעור 30 ימים נוספים.
 - ערר
 - 38א. (א) שוטר מוסמך, אדם שהחפץ נלקח ממנו או תובע זכות בחפץ רשאים לערור על החלטת בית המשפט לפי פרק זה, לפני בית המשפט המחוזי אשר ידון בערר בשופט אחד.
 - (ב) על החלטת בית המשפט המחוזי לפי סעיף קטן (א) ניתן לערור לפני בית המשפט העליון שידון בערר בשופט אחד, אם ניתנה רשות לכך מאת שופט של בית המשפט העליון.
 - (ג) ערר או בקשת רשות לערור כאמור בסעיף זה, לפי העניין, יוגשו בתוך 30 ימים מיום שניתנה החלטת בית המשפט; ניתנה רשות לערור כאמור בסעיף קטן (ב), תוגש הודעת הערר בתוך 30 ימים מיום מתן הרשות לערור; ואולם בית המשפט רשאי להאריך את המועדים האמורים מטעמים שיירשמו.
- 30 ודן יחיד

חילוט החפצים שנתפסו

- צו חילוט
- 39. (א) על אף האמור בכל דין, רשאי בית המשפט, בנוסף על כל עונש שיטיל, לצוות על חילוט החפץ שנתפס לפי סעיף 32, או שהגיע לידי המשטרה כאמור בסעיף 33, אם האדם שהורשע במעשה העבירה שנעשה בחפץ או לגביו הוא בעל החפץ; דין צו זה כדין עונש שהוטל על הנאשם.
- נגיד שיש לי סוחר סמים והוא מסיע אותם עם אופנוע, והיה לו גם אוטו ששימש את אמא שלו, אז מה המורכבות פה? מה קורה עם האופנוע? לוקחים אותו, אבל נגיד הוא קנה אותו לפני המעשה? למה זה לא משנה? כי האופנוע שימש לסמים. ומה נעשה עם האוטו? או שנגיד שהאוטו של אמא והוא השתמש בו להעברת סמים? זה לא שחור או לבן
- (ב) ניתן חפץ כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה ולא חל עליו אחד התנאים האחרים האמורים בסעיף 32, לא יחולט אלא אם החפץ ניתן מאת בעליו, או מאת המחזיק בו כדין, או על דעתו, כשכר בעד ביצוע העבירה שעליה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצועה, או בעד ביצוע עבירה אחרת הקשורה בעבירה שבה הורשע הנידון, או כאמצעי לביצוע העבירה האחרת; ואין נפקא מינה אם ביצע הנידון את העבירה האחרת ואם לאו, ואף אם לא נתכוון לבצעה.

- (ג) צו חילוט לפי סעיף זה יכול שיינתן בין בגזר הדין ובין על פי עתירה מטעם תובע.

ע"פ 545/99 סבג נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(1) 507

- סבג גנב רובים מבסיס צהל. קיבל כסף בעבור הרובים וקנה בכסף מכונית.

- האם ניתן בהתאם לסעיף 39 לחלט את מכוניתו?

לא! המכונית לא במשחק אפשר לקחת רק את הכסף.

מסגרת נורמטיבית של מתן צו חילוט וביטול צו חילוט

- צו חילוט ניתן להשית הן בעת מתן גזר הדין והן

- במסגרת עתירה נפרדת מטעמו של התובע.

ביטול צו חילוט:

- ניתן לבטל את צו החילוט ע"י אדם הטוען שהוא הבעלים של החפץ המחולט היה והוא אינו שותף לעבירה בעטייה חולט החפץ + הפנייה לבית המשפט נעשית תוך שנה מיום החילוט.

מה זה לחלט? לקחת! מה זה פסק דין חלוט? אי אפשר לערער עליו, חלוט זה או סופי או לקחנו.

מה אומר הסעיף הזה? אם נחזור לדוגמא עם הסכין עם יהלום מה האדם יכול לעשות? לדרוש אותו ואם עבר שנה הלך הסכין.

- 40. היה אדם שאיננו שותף לעבירה טוען לבעלות על החפץ שחולט או לזכות בו, רשאי הוא, תוך שנה מיום מתן צו

החילוט או תוך מועד נוסף שנקבע באותו צו, לבקש מאת בית המשפט שציווה על החילוט לבטל את הצו, ורשאי בית

המשפט לעשות כן ולצוות על מסירת החפץ למבקש, לבעלותו או לשם מימוש זכותו בלבד, הכל לפי העניין.

בש"פ 6665/02 אופק נ' מדינת ישראל פ"ד נו(6) 544

- הנאשם לקח את מכוניתה של אימו והשתמש בה לשם ביצוע עבירות סמים. האם ניתן לחלט את המכונית של האם? מה הם האיזונים הרלבנטיים בהתאם לזכות הקניין בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו?

קביעת מחוזי

- טענתה של האם הייתה שהמכונית נמסרה לשימושו האקראי של בנה ולכן אין אפשרות לחלט אותה, או להטיל עליה מגבלות והגבלות כלשהן.
- המחוזי הורה על שחרור המכונית לידי האם + המצאת ערבויות מטעמה + רישום צו עיקול על המכונית + הפקדת 20% משווי סכום המכונית.

עליון (דורנר)

- יש צורך להתייחס לאיזון ראוי בין מניעת הפצת סמים לבין הגנה על זכות הקניין. זכות הבעלות של אדם ברכוש כשלעצמה אינה מגנה אבסולוטית מפני חילוט, אלא בכפוף להיות "המחולט" (קרי הבעלים), תם לב.
- הערר של האם נדחה ודורנר מצאה שהאיזון לעניינו של בית המשפט המחוזי ראוי.

נתוני תקשורת

- מה קורה כאשר המשטרה נדרשת לנתוני תקשורת? איתור אנשים, חקירת עבירות וכו'.
- פנייה לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – נתוני תקשורת), התשס"ח – 2007.

מטרות – כלליות

- 3. (א) בית המשפט רשאי, על פי בקשה של קצין משטרה שהסמיך לעניין זה המפקח הכללי או של נציג רשות חוקרת אחרת (בסעיף זה – הבקשה), להתיר, בצו, למשטרה או לרשות החוקרת האחרת, קבלת נתוני תקשורת ממאגר מידע של בעל רישיון בזק, בדרך שיקבע בצו, אם שוכנע שהדבר נדרש למטרה מהמטרות המפורטות להלן, ובלבד שאין בקבלת נתוני התקשורת כאמור כדי לפגוע, במידה העולה על הנדרש, בפרטיותו של אדם:
 - (1) הצלת חיי אדם או הגנה עליהם;
 - (2) גילוי עבירות, חקירתן או מניעתן;
 - (3) גילוי עבריינים והעמדתם לדין;
 - (4) חילוט רכוש על פי דין.

מקרי חרום

- היתר לקבלת נתוני תקשורת במקרים דחופים
- 4. (א) קצין מוסמך רשאי, על פי בקשה של שוטר או של שוטר צבאי, לפי העניין, להתיר קבלת נתוני תקשורת ממאגר מידע של בעל רישיון בזק, בלא צו של בית המשפט לפי סעיף 3, אם שוכנע כי לשם מניעת עבירה מסוג פשע או גילוי מבצעה או לשם הצלת חיי אדם יש צורך, שאינו סובל דיחוי, בקבלת נתוני תקשורת כאמור, וכי לא ניתן לקבל בעוד מועד צו לפי סעיף 3.
- לדוגמה: בר נעלמה, לילה עפלה גשם ובר איננה, ונעים דואג לה, איפה היא נעלמה? איך זה יכול להיות? נעים יודע שהפלא יכול להראות איפה היא, והוא מבקש אישור שיעקנו את הפלא ויהיה אפשר להציל את בר, קצין מוסמך יכול ללא צו של בית משפט אם זה דבר מציל חיים.

למבחן!!!!!! מי מוסמך לעשות את זה? רב פקד? פקד? או מוסמך.

- (ב) היתר לפי סעיף זה יינתן ככל הניתן בכתב, ויהיה לתקופה שלא תעלה על 24 שעות; ההיתר יכולול את פרטי זהותו ותיאור תפקידו של הקצין המוסמך, תמצית העובדות והמידע שעל יסודם ניתן ההיתר, המטרות שלשמן נדרשים נתוני התקשורת וכן פרטים כאמור בסעיף 3(ח)(2) עד (4).
- למה 24 שעות? כי זה מספיק זמן

חיפוש בגופו של אדם.

לא היה כתוב כלום!

עקרונות חיפוש

- הסכמת החשוד :
- 2(ג) אין עורכים חיפוש בגופו של חשוד אלא לאחר שנתבקשה הסכמתו לכך ולאחר שנמסר לו כי ניתן לעשות שימוש בנתוני הזיהוי שיופקו ממה שניטל בחיפוש גם לצורך הכללתם במאגר בכפוף להוראות חוק זה, או לצורך השוואתם לנתוני הזיהוי שבמאגר כאמור בסעיף 11ד.
- קיים חיפוש פנימי- זה לא חדירה פיזית לגוף אלא גם חדירה מטאפורית- לדוגמה אם עושים חי רנגטן, וקיים גם חיפוש חיצוני
- 2(ד) חיפוש בגופו של חשוד ייערך בדרך ובמקום שיבטיחו שמירה מרבית על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו, ובמידה המועטה האפשרית של פגיעה, אי נוחות וכאב.

לא מפשיטים אנשים אלא אם כן יש חשש לחומר נפץ

"חיפוש פנימי" – אחד מאלה:

- (1) בדיקת דם;
- (2) הדמיית פנים הגוף באמצעות מכשיר גלים על-קוליים;
- (3) שיקוף פנים הגוף באמצעות מכשיר רנטגן;
- (4) הדמיית פנים הגוף באמצעות סורק מסוג כלשהו;
- (5) בדיקה גינקולוגית, לרבות לקיחת חומר;
- (תיקון מס' 1) תשס"ה-2005
- (6) נטילת דגימת דם מזערית;

יש הבדל בין חיפוש פנימי לחיצוני, גם הדמייה של פנים הגוף נחשב חיפוש פנימי- **למבחן!!!!!!**

חיפוש פנימי בהסכמת החשוד

- חיפוש פנימי
- 4. (א) היה לקצין משטרה יסוד סביר לחשוד שבגופו של חשוד נמצאת ראייה להוכחת ביצועה של עבירה מסוג פשע או להוכחת הקשר שבין החשוד לבין ביצוע עבירה כאמור, רשאי הוא להורות שייערך בחשוד חיפוש פנימי אם החשוד נתן את הסכמתו לכך כאמור בסעיף קטן (ה).

שאלה למבחן!!!!!! חיפוש פנימי מצריך את הסכמת החשוד ואם לא משיגים את האופציה דרך מסוימת, לעומת זאת חיפוש חיצוני לא מצריך הסכמה.

- (ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), ניתן לערוך חיפוש פנימי כהגדרתו בפסקה (1) גם בשל עבירה מסוג עוון.

(ג) קצין משטרה יסביר לחשוד בלשון המובנת לו את מטרת החיפוש הפנימי, סוגו ודרכי עריכתו, וכן יסביר לו את זכותו שלא להסכים לחיפוש, את האפשרות למתן היתר לעריכת החיפוש על ידי בית המשפט ואת המשמעות המשפטית של סירובו כאמור בסעיף 11.

(ד) לא ייערך חיפוש, ולא תוגש בקשה להיתר לעריכת חיפוש לפי סעיף זה, אלא אם כן נתן רופא אישור שאין מניעה בריאותית לערוך את החיפוש; לא יינתן אישור אלא לאחר שהרופא בירר עם החשוד את מצב בריאותו ככל שהדבר נוגע לחיפוש; סירב החשוד להיפגש עם הרופא לקבלת אישור, יסביר לו קצין המשטרה את המשמעות המשפטית של סירובו כאמור בסעיף 11.

גם לבדיקת רנטגן צריך אישור של החשוד ורופא ואם לא בית משפט יכול לחייב. **שאלה למבחן!!! רנטגן שיקוף הדמיה- כל אלה**

זה גם פנימי

(ה) מצא הרופא שאין מניעה בריאותית לעריכת החיפוש הפנימי, יסביר זאת לחשוד וישאל אותו אם הוא מסכים לחיפוש.

(ו) אישור הרופא, שאין מניעה בריאותית לערוך את החיפוש בחשוד, והסכמת החשוד לחיפוש, שניתנו בחתימתם, יהיו אסמכתה לערוך החיפוש לערוך את החיפוש על פי הפירוט שיקבע הרופא באישורו; אולם לא ייערך חיפוש פנימי כהגדרתו בפסקה (5) אלא בהיתר של בית משפט

(ז) פגישת החשוד עם הרופא לפי סעיף זה תהיה שלא בנוכחות שוטר; אין בהוראה זו כדי למנוע נקיטת אמצעים נאותים, לרבות נוכחות שוטר, לסיכול בריחתו של החשוד או פגיעה ברופא.

(ח) לא נתן החשוד את הסכמתו לחיפוש פנימי, או שיש צורך לערוך חיפוש פנימי כהגדרתו בפסקה (5) - רשאי קצין משטרה להגיש בקשה לבית המשפט כאמור בסעיף 7 לקבלת היתר לעריכת חיפוש כאמור; החליט קצין משטרה שלא לפנות לבית המשפט משום ששוכנע כי ההשהיה הכרוכה בקבלת היתר עלולה לפגוע בראייה, שלשמה מבקשים את החיפוש, יסביר זאת קצין המשטרה לחשוד וכן יסביר לו את המשמעות המשפטית של סירובו כאמור בסעיף 11.

סעיף 11

■ סירוב החשוד

11. (א) סירב החשוד שייערך חיפוש בגופו, בין באמירה ובין בהתנהגות המונעת את החיפוש, ולא נערך החיפוש בשל סירובו, עשוי סירובו לשמש חיזוק למשקל הראיות של התביעה; לענין זה, "סירוב לחיפוש" - לרבות סירוב לענין האישור הנדרש לפי סעיף 4(ד).

אם יש תוספת של חיזוק או סיוע התיק די גמור.

"חיפוש חיצוני" - אחד מאלה:

- (1) בחינה חזותית של גופו העירום של אדם, לרבות צילום;
- (2) נטילת טביעה של כל חלק מהגוף; לקיחת טביעה נטילת טביעה של כל חלק מהגוף;
- (3) לקיחת חומר שמתחת לציפורניים;
- (4) גזירת ציפורניים;

- (5) לקיחת חומר מתוך הנחיריים;
 - (6) לקיחת שיער, לרבות שורשיו;
 - (7) לקיחת חומר מעל הגוף;
 - (8) בדיקה על העור;
 - (9) מתן דגימת שתן;
 - (10) מתן דגימת רוק;
 - (11) מתן דגימה של אוויר באמצעות בדיקת נשיפה;
 - (12) נטילה של דגימת תאי לחי;
- חיפוש חיצוני - בחינה של מישהו ערום זה לא פנימי זה חיצוני!!!

חיפוש חיצוני בהסכמת החשוד/ללא הסכמת החשוד

- 3(א) היה לשוטר יסוד סביר לחשוד שבגופו של חשוד נמצאת ראייה להוכחת ביצועה של עבירה או להוכחת הקשר שבין החשוד לבין ביצוע העבירה, רשאי הוא לערוך בו חיפוש חיצוני, להורות שייערך בו חיפוש כאמור בידי מי שנקבע לכך בסעיף 5, או לבקש מהחשוד מתן דגימה, כאמור בסעיף 1, והכל אם החשוד נתן את הסכמתו לכך.

ללא הסכמה

- 3(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי שוטר או מי שנקבע לכך בסעיף 5, לפי הענין, לערוך חיפוש חיצוני כהגדרתו בפסקאות (1) עד (3) ו-(6) עד (8), למעט טביעת שיניים, מנשך שיניים, או לקיחת שיער מחלקים מוצנעים של הגוף, תוך שימוש בכוח סביר, כאשר החשוד לא נתן את הסכמתו, ולאחר שניתן אישור לכך כאמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ד).

בחיפוש חיצוני לא חייב את הסכמת החשוד!! חיפוש פנימי מצריך הסכמה של החשוד וגם של הרופא ואם צריך גם את של השופט ובחיפוש לא צריך כלו, אני מעדיף שזה יהיה בהסכמה אבל לא חייב.

- (ג) לא נתן החשוד את הסכמתו לחיפוש החיצוני, יובא החשוד בפני קצין משטרה לצורך קבלת אישור בכתב לעריכת החיפוש, לרבות לשימוש בכוח סביר הנדרש לעריכתו.

לדוגמא: ההלם הגדול של חשודים זה תמיד זה שיפגעו בהם, לדוגמא שלוקחים לך תביעת אצבע זה חיפוש חיצוני, ואני יכול לסרב אבל יעשו לי את זה בכוח כי לא חייב הסכמה.

- (ד) בטרם יתן קצין המשטרה את אישורו כאמור בסעיף קטן (ג), יתן הזדמנות לחשוד להשמיע את טעמי סירובו, ויסביר לו שניתן להשתמש בכוח סביר לעריכת החיפוש ואת המשמעות המשפטית של סירובו כאמור בסעיף 11.

פרהסיה

- 3(ה) אין לערוך בפרהסיה חיפוש חיצוני שמחייב חשיפת חלקי גוף שבדרך כלל הינם מוסתרים, אלא כדי למנוע סכנה קרובה לוודאי לשלום הציבור.

קרובה לוודאי? מזכיר ישר את פסק דין קול העם, רצו לסגור עיתון וזה פסק הדין שנתן מסמרות לחופש הביטוי בישראל.

מרפאה

- (ו) חיפוש חיצוני כהגדרתו בפסקאות (2), אם הטביעה היא של שיניים או מנשך שיניים, (4), (5) ו-(6), אם לקיחת השיער היא מהחלקים המוצנעים של הגוף — ייערך בתנאי מרפאה.

פגיעה בריאותית

- 3(ז) עורר חשוד חשש סביר שעריכת החיפוש עלולה לפגוע בבריאותו פגיעה שאינה נובעת ממהותו של החיפוש, לא ייערך חיפוש בגופו אלא באישור של רופא כאמור בסעיף 4(ד).

- 2(ה) חיפוש בגופו של חשוד ייערך בידי בן מינו של החשוד אלא אם כן התקיים אחד מאלה –

- (1) בנסיבות הענין לא ניתן לעשות כן ויש בדחיית החיפוש סיכון בלתי סביר לשלום הציבור;
- (2) החיפוש נערך בידי בעל מקצוע רפואי, אלא אם כן ביקש החשוד שהחיפוש ייערך בידי בן מינו ומילוי בקשתו אינו מטיל נטל בלתי סביר על הרשות החוקרת;

■ (תיקון מס' 1) תשס"ה-2005

- (3) החיפוש הוא נטילת טביעת אצבעות.

טביעת אצבע- לא חשוב אם עושה לך את זה גבר או אישה.

- 2(ו) נתוני זיהוי שהופקו ממה שניטל בחיפוש לפי פרק זה, רשאית משטרת ישראל להכלילם במאגר, ובלבד שמתקיים האמור בסעיף 11(ב)2.

חיפוש רגיל על גופו של אדם שאינו פנימי ואינו חיצוני (פקודת סדר הדין הפלילי – מעצר וחיפוש, תשכ"ט - 1969)

חיפוש אצל אשה

- 46. חיפוש אצל אשה לפי פקודה זו לא ייעשה אלא על ידי אשה.

■ סמכות שוטר אגב מעצר

22. (א) שוטר העוצר אדם, או המקבל עצור או אסיר למשמורתו, רשאי לערוך חיפוש על גופו; בסעיף זה, "חיפוש על גוף האדם" – חיפוש על פני גופו של אדם, בבגדיו או בכליו, שאינו חיפוש חיצוני או פנימי כהגדרתם בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), תשנ"ו-1996.

חיפוש תוך עריכת חיפוש בחצרים:

29. נמצא אדם בבית או במקום שמחפשים בו או בקרבתו, ויש יסוד סביר לחשוד שהוא מסתיר אצלו חפץ שמחפשים, או שרשאים לחפש אחריו - מותר לחפש על גופו, כאמור בסעיף 22 מ"ד; רשימת החפצים שנמצאו ונתפסו תיערך ותיחתם בידי עדים, כאמור בסעיף 27, והעתק הרשימה חתומה כאמור יימסר לאדם לפי דרישתו

חיפוש על האנשים הנכנסים לבתי המשפט:

25. (א) שוטר, או מי שהוסמך לכך מאת שר המשטרה, יהיה רשאי, בלא צו, לערוך חיפוש על גופם, כאמור בסעיף 22, של באי בית משפט, בית דין או מקום אחר שבו מתקיימים הליכים משפטיים, אם הדבר דרוש לצורך קיום הוראות סעיף 256 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

אתה בא אל בית משפט אומרים לך להוריד נעלים חגורה.. ועושים לך לפעמים חיפוש, אז יש תלמידים שטוענים שאותו שוטר לא יכול לעשות לי את החיפוש הזה ללא צו מבית משפט, אז בסיטואציה כזאת האישור כבר אוטומטי כי הוא בבית משפט.

האם מותר לכפות על אדם לעבור ניתוח?

ע"פ 480/85 קורטאם נ' מדינת ישראל פ"ד מ(3) 673.

קורטאם ברח מהמשטרה. אנשי המשטרה חשבו שקורטאם בלע סמים, ואלה מאיימים על חייו. לכן הוצא צו שיפוטי שהורה לנתח את קורטאם לשם הצלתו. מקיבתו של קורטאם הוצאו שתי חבילות סמים אשר שמשו אינדיקציה להרשעתו בבית המשפט המחוזי בהחזקת סמים שלא כדין.

הסוגיה בפניה עמד השופט בך הנה האם ניתן לבצע ניתוח מציל חיים בניגוד להסכמתו של אדם.

בך הבהיר שקיים כלל בישראל שאדם יכול שלא להיות מנותח ללא הסכמתו. אולם במקרה זה מכיוון שלא היה בידי קורטאם כל נימוק סביר באשר לסירובו להיות מנותח, הרי שיש לראות בו כאדם המנסה להתאבד ולכן על הרופאים לעשות הכל על מנת להציל את חייו

מצגת- תחילתו של ההליך הפלילי

חקירה

- כיצד מתחילה חקירה משטרתית?
- 58. כל אדם רשאי להגיש תלונה למשטרה על שבוצעה עבירה.
- 59. נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה; אולם בעבירה שאינה פשע רשאי קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה להורות שלא לחקור אם היה סבור שאין בדבר ענין לציבור או אם היתה רשות אחרת מוסמכת על פי דין לחקור בעבירה.

איך מתחילה חקירה פלילית?

1. מישהו מתלונן
2. המשטרה מגלה שנעשה פשע
3. יש הרבה פעמים שהגבר מכה את אישתו ואז היא מתלוננת במשטרה, בעבר כששוטר היה מגיע הוא היה מגשר ומנסה לסייע בין הצדדים והיום זה נגמר בתלונה. וגם אם האישה חוזרת בה זה לא מספיק. כי יכול להיות שהוא איים עליה. לכאורה אם הגברת אומרת שהיא חוזרת בה, אין יותר עניין לציבור, אבל אין יותר דבר כזה זה לא עובד ככה. היום שולחים אותה למרכז טיפולי ואז הם מחזירים למשטרה מה היה בטיפול.

ייחודיות עבירות מין ואלימות

- 59 (א)(ב) בקשת המתלונן שלא לחקור עבירת מין או אלימות שביצע כלפיו בן זוגו לא תהווה, כשלעצמה, סיבה יחידה להחלטה לפי סעיף 59 שאין בדבר ענין לציבור.
- (ג) ביקש המתלונן שלא לחקור עבירת מין או אלימות שביצע כלפיו בן זוגו, והבקשה מהווה סיבה מבין הסיבות להחלטה שלא לחקור, יחולו, על אף האמור בסעיף 59, ההוראות האלה:

- (1) ההחלטה שלא לחקור תהיה באישור קצין משטרה המכהן כקצין אגף חקירות מרחבי (בסעיף זה – קצין אגף חקירות מרחבי);
- (2) בטרם יקבל קצין כאמור בסעיף 59 החלטה שלא לחקור או בטרם יאשר קצין אגף חקירות מרחבי את ההחלטה רשאי כל אחד מהם להפנות את המתלונן, בן זוגו או שניהם, בהסכמתו של כל אחד מהם, לפי הענין, למרכז;
- (3) פנה המתלונן או בן זוגו, או פנו שניהם למרכז, יעביר המרכז דיווח לקצין המשטרה שהפנה אותם למרכז; הדיווח יתייחס למסוכנות בן זוגו של המתלונן כלפי המתלונן, ויתבסס על המידע שבידי המרכז;
- יש להבהיר שסמכויות הקצין החוקר ושל הקצין המאשר לסגור את התיק מחוסר עניין לציבור לדוגמא, אינן נפגעות.

על אילו עבירות מין ואלימות מדברים בסעיפים אלה?

- עבירות מין – מעשה סדום, מעשה מגונה ובעילה בהסכמה.
- עבירות אלימות – איום תקיפה, פציעה, הפרת חובש של הורה או של אחראי, שימוש ברעל מסוכן ועוד.

האם למשטרה יש סמכות לא לחקור אירוע כלשהו – האם ניתן לערער על החלטה זו?

- הודעה על החלטה שלא לחקור או להעמיד לדין
- 63. על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין תימסר למתלונן הודעה בכתב בציון טעם ההחלטה. המשטרה מבצעת חקירה ומחליטה שלא להעמיד לדין, מי יכולה לעשות את זה? או המשטרה או הפרקליטות. מתי זה המשטרה? ככל שהתיק גדול יותר זה הפרקליטות. נגיד שפה המשטרה החליטה שהיא לא מעמידה לדין. מה אתה עושה?
- 64. (א) על החלטה שלא לחקור או שלא להעמיד לדין, משום שאין בחקירה או במשפט ענין לציבור, שלא נמצאו ראיות מספיקות או שנקבע שאין אשמה, רשאי המתלונן לערור כלהלן:
 - (1) על החלטה שניתנה על ידי גוף חוקר או תובע כאמור בסעיף 12(א)(1)(ב) או (2) - לפני פרקליט מחוז, פרקליט מפרקליטות המדינה שמונה למנהל תחום עררים או פרקליט מפרקליטות המדינה, בדרגה שאינה פחותה מסגן בכיר א' לפרקליט המדינה, שפרקליט המדינה הסמיכו לכך;
- 65. הערר יוגש באמצעות המשטרה או התובע, הכל לפי הענין, תוך שלושים ימים לאחר שנמסרה למתלונן ההודעה לפי סעיף 63, אולם רשאי בעל הסמכות להחליט בערר כאמור בסעיף 64 להאריך את המועד להגשת הערר. נגיד שאני מחליט – אני קצין- לא להעמיד את חנה, לכאורה לא יגישו את הערר אלי, יגידו למי שמעלי, אבל מה שעושים יגישו אלי, אני יתן חוות דעת ואז זה יעלה למעלה.

אם אני מגיש ערר ולא מצליח מה אני יכול לעשות? בחלק מהעבירות אני יכול להגיש תובענה, ואז זה יותר טוב לי כי אני נחשב לתובע, אין ספק שזה מאוד קשה כי זה נראה מוזר להגיד תובענה אחרי שהמשטרה כבר סגרה את התיק.

החקירה במשטרה

■ כל קצין משטרה וכל שוטר שהוסמך לכך בכתב על ידי שר המשפטים מוסמך לחקור בע"פ כל אדם שיש לו יסוד סביר להניח, שיש בעדותו כדי לתרום להבהרת נסיבות ביצועה של עבירה, ולרשום מפיו הודעה בכתב (סעיף 2(1) לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)).

חיסיון מפני הפללה עצמית.

יש לנו 2 סוגים של חקירות יש רגילה ויש חקירה באזהרה, חקירה באזהרה- אתה חשוד.
■ לאדם שמורה הזכות שלא להשיב על שאלות מטעם מקור סמכות, אם יש בתשובותיו כדי להעמידו בסכנה של העמדה לדין פלילי.
זה לעד או נאשם? לעד רגיל! מה הזכויות של נאשם? שתיקה מלאה! ושתיקה מלאה יכולה להוות חיזוק או סיוע.
■ בהתאם לקדמי (342), אדם אינו רשאי להשיב תשובת שקר אלא להבהיר לחוקרים כי הוא אינו מוסר תשובתו מכח החיסיון מפני הפללה עצמית.

מה קורה כאשר מדובר בחשוד?

■ יש להודיע לחשוד על זכות השתיקה העומדת לו + זכות החיסיון מפני הפללה עצמית הופכת לזכות שתיקה מוחלטת. ברגע שהחוקר מחליט בהתאם למה שאמר לו העד הודף להיות חשוד, ואז מה הוא אומר לו? אח שלי אתה חשוד ומעכשיו אתה יכול לסתום את הפה.

אלמנטים רלבנטיים נוספים

■ אסור לשקר. כלומר מותר שלא לענות אך אסור להגיד דבר שקר.
מותר לא לענות אבל אסור לשקר
■ הזכות לחיסיון מפני הפללה עצמית חלה גם על מסירת מסמכים (ע"פ 725\97 קלדולה נ' הרשות לפיקוח חקלאי).
אם יש לנו מסמכים שמסבכים אותנו אנחנו יכולים להגיד שאנחנו לא מעונינים להראות אותם.
■ יובהר שזכות זו אינה קיימת ביכולת של נאשם לסרב לבצע מסדר זיהוי, לסרב ליתן אופציה לבדיקות מדעיות וכו'.
אומרים שאני לא רוצה להפיל תעצמי אז אני לא עומד במסדר זיהוי או לא נותן דגימת אצבע, מותר? לא !! זה אסור!! וזה יכול להוות חיזוק או סיוע כנגדך

רע"פ 8600/03 מדינת ישראל נגד שרון, פ"ד נח(1)

■ גלעד שרון פרש את זכות השתיקה באופן נרחב. קרי, הוא סרב להמציא לידי המשטרה (למרות צו שהיה בידי המשטרה), מסמכים מסוימים. בית המשפט העליון פסק, כי לא ניתן לסרב למסור מסמכים באופן גורף. יש ליצור הפרדה בין מסמכים שיכולים להרשיע לבין מסמכים שאינם יכולים להרשיע. בית המשפט הוא זה שיחליט האם המסמכים הם בחזקת זכות השתיקה.
מי שמנהל את התיק זה אביב, אז מה יבון עושה? הוא לא מביא את החומר אל אביב הוא מביא אותו אל שופט אחר נגיד אופק והוא מחליט אם המסמכים האלה מפלילים או לא. או מה מסוכן ומה לא מסוכן.
■ בית המשפט יכול ויקיים את הדין בשאלת הפללתם של המסמכים את עמרי שרון במעמד החשוד בלבד.

רע"פ 3445\01 אלמליח נ' מ"י

■ אלמליח נחקר במשטרה כעד. כאשר הבין שמתייחסים אליו כחשוד, החליט להשתמש בזכות השתיקה. הוגש נגדו כתב אישום על שיבוש הליכי משפט מכיוון "שכעד" לא מוקנית לו זכות השתיקה. בית המשפט העליון קבע כי מבחינה מהותית ברור היה למר אלמליח שהוא מוגדר כחשוד ולכן זכות השתיקה הייתה מוקנית לו כדין.

מה עשתה המשטרה? היא אמרה למישהו שהוא חשוד כעד, הוא קלט שהוא ניהיה חשוד, והוא קלט את זה שלא אומרים לו את זה, אז הוא התחיל לשמור על זכות השתיקה, ואז הם תבעו אותו
אלמליח הוא פסק דין שהוא בתפר בין זכות להפללה עצמית לבין זכות השתיקה, עד לא חייב להפיל תעצמו זכות השתיקה ניתנת לחשוד, בפסק הדין הזה הוא נחקר כמו עד, כי לא הזהירו אותו, איך יודעים שאדם הופך להיות חשוד? מזהירים אותו! ואם הוא עד אין לו זכות שתיקה, וכשהוא הבין שהוא חשוד הוא רצה לשתוק ואמר לו שאי אפשר, והגישו נגדו כתב אישום. לכן זה שהם גם חטאו בכך שלא הגדירו אותו והזהירו אותו כחשוד הם הגישו תביעה על שיבוש הליכי משפט וזה מופרך

כללי החקירה – חוק סדר הדין הפלילי (חקירת חשודים), תשס"ב - 2002

- חקירה בשפת החשוד
- 2. חקירת חשוד תתנהל בשפתו או בשפה שהחשוד מבין ודובר אותה, לרבות שפת סימנים.
- לא יכול להיות שיהיה חשוד שדובר ספרדית ויחקרו אותו בערבית, זה לא הגיוני כי הוא לא מדבר את השפה הזאת.
- חקירה בתחנת משטרה

3. (א) חקירת חשוד תתנהל בתחנת משטרה (בחוק זה – תחנה), אלא אם כן סבר השוטר כי לא ניתן לנהל בתחנה או שיש צורך ענייני לנהל בדחיפות מחוץ לתחנה, או אם סבר הקצין הממונה כי קיים צורך ענייני בחקירת החשוד מחוץ לתחנה.
אין 100 אחוז בתחנה כי לפעמים רוצים לשחרר רצח מחוץ לתחנה.

(ב) החלטה בדבר ניהול חקירת חשוד מחוץ לתחנה והנמקתה יתועדו בכתב סמוך ככל האפשר לקבלת ההחלטה.

תיעוד חקירת חשוד

4. (א) תיעוד חזותי או תיעוד קולי של חקירת חשוד יהיה בכל מהלכה של החקירה מראשיתה ועד סופה ויכלול את חילופי הדברים שנעשו בין חוקר לחשוד או בנוכחותו של החשוד, ובתיעוד חזותי, לרבות תגובות או תנועות גוף.

כל החקירות מצולמות, עופר נמרודי שהיה בחקירה אכל אותה ונגע בחומרים שהיו נגדו והוא לא ידע שהוא מצולם.

(ב) תיעוד בכתב של חקירת חשוד יכלול את עיקר חילופי הדברים וכן התגובות או תנועות הגוף שהן תחליף לחילופי דברים, שנעשו בין חוקר לחשוד או בנוכחותו של חשוד, באופן שישקף נכונה את המתרחש בחקירה, מראשיתה ועד סופה; התיעוד בכתב ייערך בו זמנית עם חקירת החשוד או סמוך לה ככל האפשר.

אם נגיד אדם מאיים עלי בהתנהגות שהוא ירצח אותי אומנם הוא לא עשה משו פיזי אבל נגיד אם הוא עשה תנועה של סכין על הצוואר זה גם נחשב איום על רצח.

כשאנחנו מקבלים את חומרי החקירה אנחנו מקבלים גם דיסקים ששם יש תצלומים של החקירות, וזה בלי סוף חומרים אז העורך דין בדרך כלל מה שהוא עושה מסתכל על התמלילים ואם יש משו חשוד הוא גם רואה את הדיסק, ובסופה של החקירה החשוד צריך לחתום על כל האמירות שנאמרו בחקירה.

אמצעי תיעוד של חקירה בתחנה

7. על תיעוד חקירת חשוד בתחנה יחולו הוראות אלה: (1) חקירת חשוד בעבירה מן העבירות המנויות בתוספת תתועד בתיעוד חזותי, למעט בנסיבות כאמור בפסקה (2);

רוב העבירות – הכל מוקלט

(2) הקצין הממונה רשאי, בכפוף להוראות סעיפים (2)8 או (3) או 11(א)2, להורות על תיעוד חקירת חשוד בעבירה מן העבירות המנויות בתוספת בתיעוד קולי או בתיעוד בכתב במקום בתיעוד חזותי, אם בשל תקלה טכנית או בשל צורך ענייני, לא ניתן לתעד את חקירת החשוד בתיעוד חזותי; הוראה כאמור תינתן בכתב ותכלול את הנימוקים לה; חדלו הנסיבות המונעות את התיעוד החזותי להתקיים, יתועד המשך החקירה בתיעוד חזותי;

(3) חקירת חשוד בעבירה שאינה מנויה בתוספת, ושהוראות סעיפים (2)8 או (3) או 11(א)2 אינן חלות עליה, תתועד בתיעוד חזותי, בתיעוד קולי או בתיעוד בכתב.

אמצעי תיעוד מחוץ לתחנה

9. חקירת חשוד מחוץ לתחנה תתועד בתיעוד חזותי, בתיעוד קולי או בתיעוד בכתב; ואולם שחזור של העבירה בידי החשוד יתועד בתיעוד חזותי בלבד.

ראינו את הסרט עם ברנס, ראינו שהחוקר הסתיר את המיקרופון כי הוא איים עליו.

איסור פרסום קלטת – עונשין

13. המפרסם תיעוד חזותי או קולי של חקירה, כולו או חלקו, בלא רשות בית משפט, דינו – מאסר שנה; לענין סעיף זה, "חקירה" – לרבות חקירה בידי רשות אחרת המוסמכת לחקור על פי דין, שהוצא לגביה צו לפי סעיף 16(ג).

פה זה הזוי כי כל הזמן המשטרה עושה את זה

חקירות קטינים – נקודות כלליות חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971

9ג עוכב עד קטין במקום ונתבקש להילוות לשוטר אל תחנת המשטרה לפי סעיף 68(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, תימסר על כך בהקדם האפשרי הודעה להורוהו, ואם לא ניתן להודיע להורה כאמור - לאדם הקרוב לקטין, אלא אם כן סבר הממונה על תחנת המשטרה שאליה הובא הקטין כי הודעה כאמור עשויה לפגוע בשלום הקטין או אם ביקש זאת הקטין. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971

על קטינים יש הקפדה יתרה, פה זה ברור שאם קטין בא להתלונן שאבא שלו מבצע בו מעשי סדום לא יודיעו לאבא!

שעות חקירת קטין

9ד. (א) בסעיף זה, "שעות הלילה" -

(1) לגבי קטין שטרם מלאו לו 14 שנים - השעות שבין 20:00 ל-07:00;

(2) לגבי קטין שמלאו לו 14 שנים - השעות שבין 22:00 ל-07:00.

(ב) קטין לא יחקר בשעות הלילה בתחנת המשטרה ולא תימשך חקירתו בתחנה בשעות כאמור, בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ניתן לחקור קטין בעבירה שהוא אינו חשוד בביצועה בשעות הלילה, באחד מאלה:

(1) הקטין הגיע מיוזמתו או לבקשתו לתחנת המשטרה בשעות כאמור כדי להגיש תלונה או למסור עדות על עבירה שבוצעה;

- (2) אם העבירה שהוא היה עד לביצועה נעברה בסמוך למועד החקירה, והוא נדרש להילוות לשוטר אל תחנת המשטרה לפי סעיף 68(ב) לחוק המעצרים;

בשעות לילות לא חוקרים קטינים לפי השעות שכתובות למעלה.

הגיוני, אבל אם קטין הגיע מיוזמו ב11 בלילה ואומר שהוא ראה שרוצחים את דנה, אז כן יחקרו אותו!!

- (3) הקצין הממונה על חקירת העבירה, לאחר שהתייעץ עם חוקר נוער, הורה, בהחלטה מנומקת בכתב, כי קטין יחקר בעבירה כאמור בשעות הלילה, אם שוכנע כי דחיית החקירה עלולה להביא לאחד מאלה:
 - (א) שיבוש או סיכול חקירתם או מעצרו של חשודים בעבירה מסוג פשע, או בעבירה מסוג עוון המנויה בחלק א' לתוספת, שבקשר אליה הוא נחקר כעד;
 - (ב) מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לאותה עבירה;
 - (ג) מניעת שחרורם של חשודים ממעצר;
 - (ד) פגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הקטין;
- (4) הקטין והורה נתנו הסכמתם לחקירה בשעות הלילה ובלבד שלא תתאפשר חקירתו של הקטין בשל הסכמתם כאמור אחרי השעה 00:00.

מי יכול להיות נוכח בעת חקירת הקטין?

- 9:ח. (א) קטין חשוד שהוזמן לחקירה בידיעת הורה או קרוב אחר או שנמסרה הודעה על חקירתו לאחד מהם, לפי הוראות סעיף 9(א) עד (ג), זכאי שהורה או קרוב אחר יהיה נוכח בחקירתו וכן זכאי הוא להיוועץ במי מהם, ככל הניתן לפני תחילת החקירה, אלא אם כן הביע הקטין התנגדות לכך מנימוק סביר או אם היה מוחזק במעצר, והכל, אם סבר קצין מוסמך כי אין במתן אפשרות לנוכחות ההורה או הקרוב האחר כאמור כדי להביא לאחד מאלה:
 - (1) פגיעה בטובת החקירה או בטובת הקטין;
 - (2) אחד הטעמים המנויים בסעיף 9(א);
 - (3) אחד הטעמים המנויים בסעיף קטן (ג)2(א) עד (ה);
 - (4) חשיפת עניין הנוגע לצנעת חייו של קטין אחר.
- (ב) הורה או קרוב אחר של קטין חשוד שהתקיימו לגביו הוראות סעיף קטן (א), יוזמן להיות נוכח בחקירה והחקירה תעוכב עד להגעתו.
- (ג) על אף הוראות סעיף קטן (ב), רשאי קצין מוסמך להורות, בהחלטה מנומקת בכתב, על התחלת חקירתו של קטין כאמור באותו סעיף קטן בלי להמתין לנוכחות הורה או קרוב אחר -
 - (1) אם ההורה או הקרוב האחר לא הגיע לחקירה בתוך זמן סביר בנסיבות העניין מהמועד שבו הוזמן;
 - (2) אם שוכנע כי המתנה כאמור עלולה להביא לאחד מאלה, ובלבד שחקירת הקטין בלא נוכחות הורה או קרוב אחר תימשך רק כל עוד מתקיים הטעם שהצדיק את אי-ההמתנה כאמור:
 - (א) פגיעה בשלומו הגופני או הנפשי של הקטין;
 - (ב) סיכול או שיבוש של החקירה או של חקירתם או מעצרו של חשודים נוספים בקשר לאירוע שלגביו נחקר הקטין;
 - (ג) מניעת גילוי ראיה או תפיסת חפץ הקשור לעבירה שהקטין חשוד בביצועה;
 - (ד) סיכול של מניעת עבירות נוספות;
 - (ה) מניעת שחרורם ממעצר של הקטין או של חשודים אחרים;

הרעיון הוא בגדול שאדם רגיל נחקר אז אסור שיהיה לידי מישהו בחקירה, זה רק הוא והשוטרים! וזה בארץ! יש מדינות שכן מותר לעורך דין להיות. כשקטין נחקר אז הרעיון הוא שיהיה מישהו איתו מהמשפחה בחקירה, אלא אם כן זה גורם נזק לחקירה או לעצמו. יש מצבים שבהם בהתחלה נכנס מישהו עם הקטין וכשמישהו הזה מפריע בחקירה, השוטר מעיף אותו.

- (3) לא ניתן לאתר מי מהם במאמץ סביר.
- (ד) הורה קצין מוסמך על חקירת קטין חשוד ללא הזמנת הורה או קרוב אחר להיות נוכח עמו בחקירה כאמור בסעיף קטן (א), ינמק את החלטתו והיא תתועד בכתב.
- (ה) הוחל בחקירתו של קטין חשוד בלי להמתין לנוכחותו של הורה או של קרוב אחר, מאחד הטעמים האמורים בסעיף קטן (ג), והגיע הורה של הקטין או קרוב אחר לתחנת המשטרה במהלך החקירה, יורשה אותו אדם להיות נוכח בהמשך חקירת הקטין והחוקר ייתן לקטין הזדמנות להיוועץ באותו אדם במועד האפשרי הראשון בהתאם למהלך החקירה.
- (ו) נכח הורה של קטין או קרוב אחר בחקירת הקטין, לא יתערב במהלך החקירה ולא ייצא מחדר החקירה, אלא אם כן התיר לו החוקר לעשות כן ובתנאים שיקבע; בטרם תחל חקירת קטין בנוכחות הורה או קרוב אחר, יודיע החוקר להורה או לקרוב האחר, לפי העניין, על המגבלות החלות עליו כאמור.
- (ז) ראה חוקר כי הורה של קטין או קרוב אחר הנוכח בחקירת הקטין מפריע לחקירה באופן שאינו מאפשר לנהלה, מתערב בחקירה אף שהורה לא לעשות כן או מאיים על הקטין באופן ישיר או מרומז, רשאי החוקר, בהחלטה מנומקת בכתב, להרחיק את ההורה או הקרוב האחר מן החקירה. חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל-1971

- אסור להורה (או לקרוב) להתערב בחקירה עצמה.
- אסור להורה (או לקרוב) לצאת מחדר החקירות אלא באישורו של החוקר.
- החוקר יכול להוציא את ההורה (או הקרוב), היה והאחרון מפריע לחקירה או מאיים על הקטין.

העמדה לדין \ סגירת התיק

- החומר מגיע לתובע. לתובע שתי אופציות. האחת שהתובע יגיש כתב אישום לבית המשפט הרלבנטי. השנייה לסגור את התיק.
- קיימת אופציה שלישית גם שהתובע יכול לבקש השלמת חקירה. לדוגמא: הוא רוצה לבדוק תביעות אצבע על דברים מסוימים או לחקור עוד את העדים.

מתי יחליט התובע על הגשת כתב אישום – מה הוא מרווח שיקול הדעת של התביעה?

- העמדה לדין וסגירת תיק
- 62. (א) ראה תובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספיקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט ענין לציבור; ואולם החלטה שלא להעמיד לדין, בשל העדר ענין לציבור תהיה באישור בעל תפקיד כלהלן:
- לכאורה שיקול הדעת מצוי בסעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי.
- אולם יש לבחון אלמנטים פסיקטיים.

פסק הדין המנחה לענייננו הוא פסק דין יחב (בג"ץ 2534/97 ח"כ יחב נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נא(3) 1).

מודי בראון היה היועץ הממשלתי של הממשלה יום אחד.

פסק דין יחב – הרחבה

- פסק דין יחב הנו פסק הדין המקושר עם מינויו של רוני בראון ליועץ המשפטי לממשלה.
- היועץ המשפטי לממשלה דאז החליט לסגור את תיק החקירה שנהלה המשטרה נגד ראש הממשלה ושר המשפטים, שנחשדו בעבירות של מרמה והפרת אמונים, ככל שהדבר נגע למינוי עורך הדין רוני בר-און ליועץ המשפטי לממשלה. הטענה היתה שאמרו לו שימנו אותו אם הוא יסגור תיקים כאלה וכאלה.
- האלמנט הפרובלמטי לשיטת העותר בסגירת התיק היה אפשרות אשר הועלתה בחוות דעתה של פרקליטות המדינה באשר לעובדה שמהות המינוי נבע משיקולים פסולים לשם קיום אנטרסים של אריה דרעי. עוד נקבע בחוות הדעת שהחשדות אינם עולים כדי ראיות מספיקות לאישום.
- מה רצה העותר? על סמך חוות דעת פנימית הוא רצה שיוגש בתיק כתב אישום והם החליטו לסגור את התיק. העותר רצה שיגישו כתב אישום נגד ראש הממשלה ושר המשפטים
- אמרו שראש הממשלה ביבי עשה תרגיל כדי לעזור לדרעי והוא אמר לרוני בראון שאם הוא יסגור את התיק ימנו אותו, ואז מישהו עתר נגד הממשלה

השיקולים הרלבנטיים כפי שנקבעו בפסק דין יחב.

- המבחן הרלבנטי הוא : אפשרות סבירה להרשעה מקום שיש ראיות מספיקות לאישום.
- החלטת התובע מתחלקת לשלושה אלמנטים (יובהר שעסקינן לענייננו בראיות נסיבתיות) : 1. האם הראיות מספיקות לאישום מבחינת אלמנט המהמנות. 2. האם יש בכוח הראיות להוביל את בית המשפט למסקנה מפלילה. 3. יש לבחון את הסבירות לקבלת גרסתו של הנאשם על ידי בית המשפט.
- מדובר פה על ראיות נסיבתיות ולא ישירות, כי אם היה ישירות והיו רואים את ביבי מדבר עם בראון זה כבר היה סגור.
- 1 ו-2 הם הגיונים ופשוטים, 3 אומר שגם לנאשם יש גרסה, אם יש 3 עדי מדינה שאומרים ככה וביבי אומר אחרת, מה שביבי יגיד יחלש.
- אתמול מתלבטים האם להעמיד את ביבי לדין או לא, מה עשו עם כל העדים? העמידו אותם יחד עם כל העדי מדינה לראות אם מישהו אומר משו אחר.
- העתירות נדחו.

מקרים ספציפיים בהם נדרש אישורו של היועץ המשפטי לממשלה להגיש כתב אישום.

- עבירת חוץ – כאשר מדובר בעבירה שנעברה מחוץ לישראל (סעיף 9(ב) לחוק העונשין).- חייב לחתום על זה כי יש עוד שיקולים, נגיד אם רוצים להגיש כתב אישום נ' פוטין, זה לא יהיה מהלך חכם כי יש פה עוד שיקולים למשל שתפרוץ מלחמה. אז צריך חתימה של היועמש
- עבירות המרדה (סעיף 135 (א) לחוק העונשין).
- עבירות גזענות (סעיף 144 (ה) לחוק העונשין).
- חידוש אישום שבוטל (סעיף 232 לסד"פ). יש פה סיכון כפול- אדם צריך שיהיה בסיכון רק פעם אחת אם יש סיכון כפול נגיד שהאשמי את עינב ברצח של נעמה, עינב ישבה 20 שנה ואיך שהיא יוצאת היא רואה את נעמה והיא שמה לה כדור בראש, סיכון כפול זה שהוגש עליך גם כתב אישום וגם קובלנה למשל. אם היה סיכון מסוים בפעם הראשונה ואז שוב

מאשימים אותך כנראה יש סיבה אז רוצים אישור של היועמ"ש, זה גם לא חייב להיות חתימה של יועמ"ש זה יכול להיות מישהו שהוא ממנה.

■ העמדה לדין של קטיין ובג"ר צוותא חדא (סעיף 4 לחוק הנוער).

■ העמדה לדין בעבירות מין שנעברו בקטיין בחלוף 10 שנים מיום ביצוע העבירה (סעיף 354 (א) לחוק העונשין).

על רוב כתבי האישום חותמים פרקליט רגיל או במקרים קיצוניים פרקליט מחוז וכל מיני כאלה אבל יש מקרים ספציפיים שמי שמגיש את כתב האישום זה היוע"ץ הממשלתי לממשלה עצמו!

בעבר אם נסתכל על פסקי דין ישנים אז כל פסק דין זה היועמ"ש נ"ל. ועכשיו החליפו את זה למדינת ישראל נ"ל.

קטיין שבן משפחתו ביצע בו עבירת מין לפני שהוא הגיע לגיל 18, ההתיישנות מתחילה בגיל 28 כלומר ניתן להגיד עד 38, אם ביצעו במישהו מעשה סדום בגיל 4, הוא יכול להגיד תלונה עד גיל 38 אז במקרה שעברו 10 שנים רוצים אישור של היועמ"ש.

מה קורה כאשר מוגש כתב אישום ומתנהל הליך פלילי במקרים המצריכים את אישור היוע"ץ המשפטי לממשלה – והיוע"ץ טרם נתן את אישורו?

■ **הלכת חסבלה (ע"פ 6/80 חסבלה נ' מ"י, פ"ד לד(4) 725).**

■ מדובר היה בעבירת חוץ (עבירת סחר בסמים) אותה ביצע חסבלה (תושב סיני). היוע"ץ המשפטי לא נתן אישורו להגשת כתב אישום. אלמנט זה התברר במהלך הליכי הערעור על פסק הדין ואישור היוע"ץ המשפטי ניתן בדיעבד.

יש עבירות מסוימות שהיוע"ץ המשפטי צריך לתת את אישורו לפני הגשת כתב אישום,

השאלה הנשאלת מה קורה אם אף אחד לא שם לב ומגישים כתב אישום בלי אישור? האם זה בטל מעיקרו? מה קורה עם הפסק דין הזה בסוף? אפילו שלא היה אישור?

פסיקת בית המשפט העליון

■ בית המשפט העליון פסק כי היוע"ץ המשפטי לממשלה אינו רשאי להכשיר בדיעבד כתב אישום הטעון הסכמתו.

■ כל הרציונאל של אישור היוע"ץ המשפטי מהותו היא שעצם הגשת כתב האישום תיבדק ע"י הדרגים הגבוהים ביותר ותוכרע בהתאם לשיקול דעתם. היה והדבר לא נעשה כך הרי שיש בכך טעם לפגם. עוד הוסיפו השופטים כי הדבר גם מאיין את מהות הוראת החוק מכל תוכן.

מה אמר הבית משפט? או שתעשו את זה מההתחלה או שאל תעשו בכלל, כלומר ההליך מבוטל

■ החלטת בית המשפט הייתה לקבל את הערעור ולבטל את פסק הדין המרשיע, נוכח העדרה של הסכמת היוע"ץ המשפטי לממשלה להגשת כתב האישום.

ריכוכה של הלכת חסבלה בפסק דין פלוני (ע"פ 10189/02 פלוני נ' מ"י)

■ בפסק דין זה מדובר במערער שהורשע בביצוע עבירות מין בבתו החורגת. אישור היוע"ץ המשפטי אשר נדרש לגבי חלק מן העבירות הומצא רק לקראת סיום ההליכים בבית המשפט המחוזי.

מה יעשו פה? כל העבירות מין נעלמו? כיאילו לא קיימות?

■ דוקטורינת הבטלות היחסית: מבוססת על הפרדה של הכללים המורים לרשות מנהלית כיצד לפעול לבין תוצאות הפרתם של כללים אלה והסעדים שינתנו נגד הרשות בשל הפרת הכללים.

■ במקרה הרגיל כאשר האיחור במתן אישור היוע"ץ המשפטי לממשלה אינו רב וכאשר אין חוששים שייגרם עיוות דין לנאשם, לא תהיה הצדקה לקבוע שכתב האישום בטל מעקרו.

מה בעצם אומרים? בגישה אחרת אומרים שמדובר בפגם שניתן לרפא אותו. לא יעלה על הדעת שהאבא שאנס את הילדה שלו יצא נקי כי היוע"ץ הממשלתי נתן את האישור רק אחרי שבועים, לכן בעצם לא צריך שכתב האישום יהיה בטל מעיקרו.

■ לענייננו המערער זוכה מן העבירות לגביהן לא ניתן אישור היוע"ץ המשפטי לממשלה.

תמיד צריך לזכור שבית משפט רוצה שיהיה לו כח הוא רוצה שיקול דעת רחב, כלומר במקרים האלה הכל תלוי בנסיבות, בחומרת המעשה, לדוגמא עם סמים עם משטרה גילתה ללא אישור להכנס לבית אז מה הכל כיאילו לא היה קיים? לא זה תלוי בנסיבות! בית משפט יכריע לפי שיקול דעתו.

נזכיר: סגירת תיק אפשרית: מחוסר ראיות מספיקות, חוסר עניין לציבור וחוסר אשמה.

וסגירת תיק בהסגר, יש חלק מהעבירות שבהם אומרים לא נגיד כתב אישום האדם יהיה צריך לשלם כסף או להיות בטיפול ואז נסגור את התיק בהסדר, זה לא יהיה רשום לו במרשם הפלילי

יש רישום פלילי ויש רישום פנימי של המשטרה, שם יהיה רשום סגירת תיק בהסגר, ורישום פלילי לא יהיה שם! מה ההבדל? כשיש מעסיק שבודק את הרישום הפלילי שלך הוא לא יראה את המקרה של סגירת תיק בהסגר.

הרשעה הכי חמורה, סגירת תיקים הכי טוב זה חוסר אשמה!

■ **התמקדות בחוסר אשמה. בג"ץ קבלרו (בג"ץ 4539/92 קבלרו נ' היוע"ץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ(3) 50, בג"ץ**

שפטל (בג"ץ 223/88 שפטל נ' היוע"ץ המשפטי לממשלה, פ"ד מג(4) 356) ובג"ץ גנור (בג"ץ 935/89 גנור נ' היוע"ץ

המשפטי לממשלה, פ"ד מד(2) 485).

בגץ קבלרו

- בוצעה חקירת משטרה והוכנה טיוטת כתב אישום כנגד מר קבלרו (הדחת עדים). היועמ"ש החליט לסגור את התיק בשל "חוסר ראיות". מר קבלרו ביקש למחוק את התיק בשל "חוסר אשמה".
- יש פה אלמנט של חוסר אשמה, זה כיאילו לא קיים, ואז בעצם השאלה, מי מחליט איך זה נסגר? מי שם את המשטרה או הפרקליטות להחליט איך זה נסגר? מה ההנחיות?

מתי סוגרים תיק מחוסר ראיות ומתי סוגרים תיק מחוסר אשמה?

- העליון פסק כדלקמן (זמיר): זמיר מבהיר שקיימת מעין לקונה(חסר בחוק), בחוק סדר הדין הפלילי. החוק עצמו אינו מסדיר את המהות הרישומית בתיק שנסגר. מהות זו נתונה לשק"ד של המשטרה והפרקליטות.
 - תיק ייסגר מחוסר אשמה כאשר התובע יהא משוכנע כי כלל לא בוצעה עבירה באותו עניין או כאשר אין שמץ של ראיה לביצוע העבירה בידי החשוד בתיק.
 - תיק ייסגר מחוסר ראיות יש צורך שיהיו בתיק ראיות אשר יותירו ספק בחפותו של החשוד.
 - מדובר "בראיה מנהלית", כלומר ראיה שאדם סביר היה מסתמך עליה כדי להגיד שהחשד עדיין קיים.
 - לגופו של עניין: עתרתו של מר קבלרו נדחתה.
- מה בעצם אומר בית המשפט? מי מחליט? המשטרה!!!
- כשסוגרים תיק עם לקוח מה שאנחנו עושים זה מגישים ערעור על סיבת התיק, ואז מחליטים מה לעשות, מי שמחליט זה ערכאה מעל, אם זה משנה פרקליט מחוז אז זה יהיה פרקליט מחוז.

בגץ שפטל – שק"ד החלטה להעמיד לדין של היועמ"ש והתערבות בגץ.

- מה זה סוביודיציה? אסור לתקשורת להשפיע על פסק הדין. זה ניסיון להטעות את המשפט.
- מהות העתירה: עו"ד שפטל היה אמון על ייצוגו של ג'ון איוון דמיאניוק. שפטל הגיש תלונה כנגד שני עיתונאים על כך שפגעו בתנאי הסוב-יודיציה, ככל שהדבר נוגע לסיקורם את תיק דמיאניוק.
 - היועמ"ש החליט שלא להעמיד את העיתונאים לדין חרף העובדה שמדובר היה בתלונה מוצדקת ומבוססת.
 - השופט בך: לשיטתו לשם פתיחת הליך בשל עבירה על הוראות סעיף 71 לחוק בתי המשפט לא נדרשת הוכחה שהייתה פגיעה בטוהר ההליך המשפטי, אלא די לנו שהפרסום עלול היה לגרום לתוצאה כאמור.
- עצם זה שמסקרים בצורה בוטה זה אסור
- לשיטתו של בך יש לחשוש שהכתבות יובילו להשפעה על עדים, אשר ימסרו את עדותם לאחר קריאת הכתבות נשוא העתירה.
- לא חלילה ישפיע על שופטים כי הם לא מושפעים בצניות! אלא רק על עדים
- בך מבהיר, כי התערבות בשיקול דעתו של היועמ"ש תעשה במשורה ובאופן נדיר. במיוחד כאשר הדבר נוגע למשקלו של חומר הראיות ולאיינטרס הציבורי. בגץ יטה להתערב יותר אם יהיה מדובר בסוגיית פירוש החוק.
 - לענייננו הבהיר בגץ שהחלטתו של היועמ"ש שלא להורות על חקירה משטרתית בעניין תלונתו של שפטל, למרות העובדה שגם הוא בדעה שהתלונה מבוססת כדין נשענת על נימוקים חסרי יסוד, אשר מחייבים התערבות בגץ לקבל את העתירה.

בסופו של דבר 2 העיתונאים הועמדו לדין.

בגץ גנור – חוסר עניין לציבור

- הבנקים קרסו כי ראשי הבנקים שיחקו בכסף של הציבור במניות. וכשדבר כזה קורה זה הורס הרבה משפחות אז מה שעשו לקחו את המיסים שלנו והביאו אותם לבנקים.**
- בשנת 1983, פרץ משבר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ועדת בייסקי קבעה שמהשבר נבע מתופעת ויסות המניות הבנקאיות. יובהר שמדובר במשבר אשר גרם לנטל כספי אדיר על הממשלה ועל הציבור.
 - ועדת בייסקי קבעה שיש בהתנהגות הבנקים ובהתנהגות נושאי התפקידים בהם משום עבירה לכאורה על החוק.
 - היועמ"ש החליט שלא להעמיד לדין את הבנקים והבנקאים בשל חוסר עניין לציבור.
 - בית המשפט פסק (השופט ברק): שני תנאים נדרשים לשם הגשת כתב אישום. החיובי: דיות הראיות והשלילי: שהתובע אינו סבור שאין בקיום המשפט עניין לציבור.
 - התובע אינו חייב להגיש כתב אישום בכל מקרה בו קיימות ראיות לכאורה בדבר ביצועה של עבירה פלילית. הדבר נתון לשקול דעתו (זו היא מטרת ה"חוסר עניין לציבור").
 - שיקולי אי העמדה לדין מחמת חוסר עניין לציבור הם: חומרת המעשה, נסיבות אישיות ושיקולים מוסדיים. כל זאת תוך שמירה על שוויוניות וללא הפליה.
 - לענייננו, קיים פגם בהחלטתו של היועמ"ש כי אין עניין לציבור בהעמדת הבנקים והבנקאים לדין. העתירות התקבלו הצו על תנאי נעשה מוחלט.
- בסוף העמידו אותם לדין.

מצגת מספר 7-

חקירת סיבות מוות + כתב אישום (צירוף והפרדת אישומים ונאשמים, איחוד משפטים, צירוף תיקים, תיקון כתב אישום וחזרה מאישום)

חקירת סיבת מוות

בחוק הזה השופט מפעיל את החוקרים את המכון לרפואה משפטית את המשטרה.. ובסוף הוא מחליט אם יוגש כתב אישום או לא שזה שונה מכל השיטת משפט הישראלית, יש את השיטה האדורסרית שזה בישראל- שהשופט נותן לצדדים לנהל את המשפט חוק חקירות סיבת מוות, התשי"ח – 1958, הוא חוק המאפשר לשופט לבצע בירור אינקוויזטורי ביחס למותו של אדם. השופט מפעיל את סוגיית איסוף הראיות וחקירת העדים.

מתי פותחים בחקירה?

19. מת אדם ויש יסוד סביר לחשש שסיבת מותו אינה טבעית או שמותו נגרם בעבירה, וכן מת אדם בהיותו נתון במעצר או במאסר או בהיותו מאושפז בבית-חולים לחולי-נפש או במוסד סגור לילדים מפגרים, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או בא-כוחו, קצין משטרה, רופא או כל אדם מעוניין, לבקש מאת שופט של בית משפט השלום שבתחום שיפוטו אירע המוות או נמצאת הגוויה (להלן - שופט חוקר) לחקור בסיבת המוות. בסעיף זה, "אדם מעוניין" - בן-זוגו של הנפטר, הוריו, הורי הוריו, צאצאיו, אחיו ואחיותיו. הרצינאל שלא יקרה מצב שמישהו ימות ולא ידעו למה ואיך.. אם האדם הוא חסר ישע עוד יותר מקפידים על זה

מה עושים עם הגוויה?

20. **משהוגשה בקשה לפי סעיף 19, לא יעשה אדם דבר בגוויה בלי הוראה או היתר של השופט החוקר.**

אם הוא הגיע לבית חולים, אין לגעת בה יש להשאיר את המצב סטטי
24. השופט החוקר יחקור בסיבת המוות, ורשאי הוא לערוך חקירה זו בפומבי או בדלתיים סגורות, או חלקה בפומבי וחלקה בדלתיים סגורות.
25. לענין הזמנת עדים וגביית עדות, דין השופט החוקר וסמכויותיו כדינו וכסמכויותיו של בית משפט שלום בענין פלילי. אם נגיד השופט מזמין את שחר והיא לא באה, אז הוא יכול לעשות מה? להביא לה צו הבאה, לא באה? זימון לבית משפט ואפילו מעצר..
26. שופט חוקר רשאי, אם הדבר דרוש לבירור סיבת המוות בחקירה לפי סעיף 19, לצוות על בדיקתה או ניתוחה של הגוויה על ידי רופא או מומחה אחר, על דחיית הקבורה עד לאחר הבדיקה או הניתוח, או על פתיחת הקבר והוצאת הגוויה לשם ביצוע הבדיקה או הניתוח.

ערעור על צו לפתיחת קבר

27. על צו לפתיחת קבר לפי סעיף 26, רשאי כל אדם מעוניין, כמשמעותו בסעיף 19, וגוף מוכר, כמשמעותו בתקנות האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ד-1954, לערער לפני בית המשפט המחוזי.
29. הודיע פרקליט מחוז לשופט חוקר, בכתב, שנמסרה הודעת אישום או שהוגש כתב אישום בקשר עם מקרה המוות הנמצא בחקירתו, יפסיק השופט את חקירתו.
30. שופט חוקר רשאי להחליט -
(1) כי הראיות שהובאו לפניו יש בהן כדי להוכיח סיבת המוות, ומה הן תוצאות חקירתו;
(2) כי הראיות שהובאו לפניו אין בהן כדי להוכיח סיבת המוות;
העתק ההחלטה ימציא החוקר למשטרה וללשכת הבריאות המחוזית.

כתב אישום בעקבות החקירה

32. נראה לשופט החוקר, כי הראיות שהובאו לפניו יש בזה כדי להוכיח לכאורה שנעברה עבירה על ידי אדם פלוני, רשאי הוא לצוות שפרקליט מחוז יאשימו לפני בית משפט בשל אותה עבירה; ובלבד שהשופט החוקר לא יתן צו לפי סעיף זה אלא אם נתן לאותו אדם הזדמנות להשמיע טענותיו ולהביא ראיותיו לפניו. השופט מורה לפרקליט להעביר כתב אישום, מה קורה בעצם? הרשות השופטת מתערבת בחוקרת. השופט עושה גם לאדם שימוע.
דוגמא: נגיד שאנחנו מאשימים את קורל שהיא הרעילה את בעלה באמצעות רעל. ומוצאים את הגופה ומוצאים שיש לו מלא רעל בגוף ואז השופט אומר שהוא משוכנע שהיא אשמה, ולקורל יש הסבר, היא אומרת שבעלה תמיד קרא בספר שאם הוא יקח יותר מידי רעל הוא יתחסן, ובגלל שהוא תמיד פחד שירעילו אותו, אז אם היא תביא הוכחות שהוא היה לוקח בעצמו, בית משפט לא היה מעביר לפרקליט לעשות כתב אישום. יש פה שיטה אידיברסרית השופט עושה את כל התפקידים.

33. נתן השופט החוקר צו לפי סעיף 32, יגיש פרקליט המחוז כתב אישום לבית המשפט, ולא תהא זכות לבקש חקירה מוקדמת.

35. דין צו שופט חוקר לפי סעיף 32 כדין צו מעצר עד לאחר בירור דינו של הנאשם; אך אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות פקודת הפרוצידורה הפלילית (מאסר וחפושים), או מהוראות פקודת השחרור בערבות, 1944, או מכל דין אחר.

כתב אישום

כתב האישום הוא המסגרת של ההליך הפלילי. כתב האישום מוגש ע"י התביעה (המאשימה). בכתב האישום מופיעה רשימת עדי התביעה ומדובר ברשימה אשר התביעה לא תוכל לחרוג ממנה. יש לזכור שהנאשם אינו נדרש ליתן גרסתו בכתב כמו גם יש לזכור שהנאשם אינו נדרש ליתן רשימת עדי הגנה מטעמו.

כתב אישום

כתב האישום הוא המסגרת של ההליך הפלילי. כתב האישום מוגש ע"י התביעה (המאשימה). בכתב האישום מופיעה רשימת עדי התביעה ומדובר ברשימה אשר התביעה לא תוכל לחרוג ממנה. יש לזכור שהנאשם אינו נדרש ליתן גרסתו בכתב כמו גם יש לזכור שהנאשם אינו נדרש ליתן רשימת עדי הגנה מטעמו.

האלמנטים אותם יש לכלול בכתב האישום

תוכן כתב האישום

85. כתב אישום יכיל –

- (1) שם בית המשפט שאליו הוא מוגש;
- (2) ציון מדינת ישראל כמאשים או שם הקובל ומענו;
- (3) שם הנאשם ומענו;
- (4) תיאור העובדות המהוות את העבירה, בציון המקום והזמן במידה שאפשר לבררם;
- (5) ציון הוראות החיקוק שלפיו מואשם הנאשם;
- (6) שמות עדי התביעה.

סוגיית הסנגור הציבורי + בקשת תובע לחלט רכוש לפי פקודת הסמים המסוכנים.

סוגיית הסנגור הציבורי - אם בסוף כתב התביעה רשום שהתביעה תשקול לבקש מאסר לחשוד יש זכות לבקש סנגור ציבורי. **בקשת תובע לחלט רכוש לפי פקודת הסמים המסוכנים** - לחלט אפשר גם בסמים וגם בפשע מאורגן, הטענה היא כזאת- זו חזקה שאינה חלוטה, בסמים מנסים לחלט הכל, טוענים שכל הרכוש מגיע מהסמים. זה כמו טיפת דיו שנכנסת לכוס מים והיא צובעת את כל המים.

סיפור המעשה בכתב האישום: אלמנטים חשובים.

מניעת סיכוי לטענת הנאשם של אין להשיב לאשמה: כלומר פירוט מלא של כל סיפור המעשה + יסוד עובדתי + יסוד נפשי, המקימים את כל מרכיבי העבירה.

טענת אין להשיב לאשמה (כחלק מטענות מקדמיות):

גם אם כל מה שהתביעה אומרת זה נכון, עדין זה לא הרים רף מינימלי שמקשר את הנאשם לקייס.

טענה מקדמית - זו טענה שאם היא תתקבל אין טעם בכלל לנהל את המשפט.

149. לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן –

- (1) חוסר סמכות מקומית;
- (2) חוסר סמכות עניינית;
- (3) פגם או פסול בכתב האישום;
- (4) העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה;
- (5) זיכוי קודם או הרשעה קודמת בשל המעשה נושא כתב האישום; - בר יושבת בכלא 20 שנה כי טוענים שהיא רצחה את אביב, היא יוצאת מהכלא ורואה אותו חי ונותנת לו שוב כדור בראש, אפשר להעמיד אותה לדין? לא כי היא כבר הואשמה בזה.

(6) משפט פלילי אחר תלוי ועומד נגד הנאשם בשל המעשה נושא כתב האישום;

(7) חסינות;

(8) התיישנות;

(9) חנינה;

(10) הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

מקום זמן האירוע: יש לציין את מיקום זמן האירוע לשם מניעת טענות התיישנות + טענות היעדר סמכות מקומית + לשם מתן אפשרות לנאשם להתגונן כהלכה בפני טענות קונקרטיים.
איסור רישום הרשעות קודמות של הנאשם בכתב האישום: אסור לרשום בכתב האישום הרשעות קודמות של הנאשם אלא במקרה בו הנאשם מואשם בעבירה אשר יסודותיה נובעות מהרשעה קודמת (לדוגמא אי ביצוע הוראות גזר דין קודם – סעיף 287 לחוק העונשין).

השופט לא יודע על העבר הפלילי של הנאשם עד שלב הטיעונים לעונש. קיימות 2 סיטואציות שבהן זה לא קורה:

א. אם זה שופט איזורי, נגיד אם זה שופט בצפון שמכיר את הילדים מגיל 3

ב. אם זה משהו שהוא מתוקשר, אם אתה שופט וראש משפחת פשע יבוא אליך אז אתה תדע שהוא לא טהור.

הפרת הוראה חוקית

287. (א) המפר הוראה שניתנה כשורה מאת בית משפט או מאת פקיד או אדם הפועל בתפקיד רשמי ומוסמך לאותו ענין, דינו - מאסר שנתיים.

(ב) המפר הוראה מהוראות צו שניתן מאת בית משפט לשם הגנה על חייו, גופו או שלומו של אדם אחר מפני המפר, דינו - מאסר ארבע שנים.

יש לציין נסיבות מחמירות (נשק קר).

יש לציין את מקור האחריות (שותפות/קשר).

יש לציין עונש על תנאי המוטל על הנאשם.

יש לצרף רשימה של עדי תביעה.

שני אלמנטים הרלבנטיים לעדי תביעה:

1. מה קורה כאשר התביעה מבקשת לצרף עד נוסף שאינו מצוי ברשימתה? (סעיף 92(א) לחסד"פ):

"92. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול."

התביעה משחקת בקלפים פתוחים, ההגנה משחקת בקלפים סגורים. בית המשפט בדרך כלל יטה להקל עם ההגנה ולהקשות עם התביעה, אם התביעה תרצה נגיד להוסיף עוד סעיף אישום או עוד עדי תביעה בית המשפט בדרך כלל יקשה עליהם.

הסנגור מקבל את החומר ברגע שהוגש כתב אישום

השופט מקבל תיק מוצגים שזה לא כל החומר זה רק החומר שמותר לתת לו.

2. מה קורה כאשר התביעה הגישה רשימת עדים ולא זימנה את אחד מהם, כאשר ההגנה רוצה לשאול את העד שאלות ולחקרו? (סעיף 178 לחסד"פ).

"178. לא קרא התובע לעד שצוין כעד התביעה בכתב האישום, והנאשם קרא לעד להעיד, רשאי בית המשפט להרשות לנאשם לחקור את העד בחקירה ראשית כאילו היתה חקירה שכנגד ולקבוע סדר חקירתו בידי בעלי הדין האחרים."

מה המשמעות? כשהתביעה מזמנת עד, באיזה חקירה מותר לה לחקור אותו? ראשית! שחר מה ראית? שחר איפה היית? שחר

איך הוא נראה?

ועכשיו אני בא לחקור אותה חקירה נגדית, שחר מה מספר המשקפים שלך שחר? האם את רואה קרוב או רחוק? נגיד זה כיאלו

שאלות יותר עמוקות.

חוק הסנגוריה הציבורית :

20. לכל כתב אישום תצורף הודעה לנאשם כי הוא יכול לבקש שימונה לו סניגור ציבורי אם מתקיים בו אחד התנאים לזכאות נאשם לייצוג המנויים בסעיף 18(א).

חילוט רכוש, לפי פקודת הסמים המסוכנים:

פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973

=====

36א(ה) בקשת תובע לחלט רכוש לפי סעיף זה ופירוט הרכוש שאת חילוטו מבקשים, יצוינו בכתב האישום; נתגלה רכוש

נוסף שאת חילוטו מבקשים, רשאי תובע לתקן את כתב האישום בכל שלב של ההליכים עד לגזר הדין.

צירוף אישומים

86. מותר לצרף בכתב אישום אחד כמה אישומים אם הם מבוססים על אותן עובדות או על עובדות דומות או על סדרת מעשים

הקשורים זה לזה עד שהם מהווים פרשה אחת; בצירוף אישומים כאמור מותר, על אף כל דין אחר, לצרף לאישום בבית

משפט מחוזי גם אישום בעבירה שאינה פשע.

לצירוף אישומים יש בעצם 2 אפשרויות:

א. יכיר ביצע שוד לפני שבועיים, לפני שבוע והיום. האם באותו כתב אישום אני יכול להכניס את שלושת האישומים האלה?

כן!

ב'. יכיר ביצע שוד בנק הוא ירה בקופאית, גנב מכונית, דרס מישהו, ונסע כנגד התנועה. האם אני יכול להכניס את כל העבירות האלה יחד? כן!
אפשרות אחת עבירות דומות במועדים שונים אני מכניס ביחד בכתב אישום אפשרות שנייה אם יש עבירה שהיא מהווה רצף של כמה אירועים אני יכול גם להכניס באותו כתב אישום. דוגמא על אונס? יש גברת שטוענת שמישהו אנס אותה פעמים רבות. בכתב אישום תביעה יכולה להגיד שעל כל אונס זה כתב אישום נפרד, ואפשר להגיד בכתב אישום שהוא אנס אותה מתקופה עד תקופה, אבל זה בעצם עבירה אחת. זה השיקול של התביעה. בנוסף לאחר שהאדם מורשע לטיעונים לעונש הסנגור יטען לעבירה אחת והתביעה תטען לריבוי עבירות. למבחן!!!!!! בית משפט מחוזי יכול גם לטפל בעבירות של שלום, והאם שלום יכול לטפל במחוזי? לא!

פסק דין מנחה בג"ץ 5283/98 חדר נ' בית המשפט המחוזי:

שתי פרשיות נפרדות רחפו מעל ראשו של מר חדר. האחת רצח והשנייה ניסיון לרצח. סנגורו ביקש מבית המשפט המחוזי להפריד את האישומים נוכח העובדה שמדובר בשוני באמצעי תקיפה ובשוני בתוצאות האירועים. בית המשפט המחוזי דחה את בקשתו של מר חדר ולכן הוגש בג"ץ לעליון.
הרבה פעמים סנגור רוצה להפריד את האישומים, כדי לנסות לזכות בכל מקרה בנפרד ואם השופט יראה הכל ביחד הוא יחשוב שמדובר פה במקרה חמור.
מה ההיתרון של התביעה? הם חוסכים זמן וכוח אדם.

מצא פסקאות 6 ו- 7 לפסק הדין

בג"ץ 5283/98 - ג'ומעה חדר נ' הרכב כב' השופטים י' צמח

=====

6. דין זה יפה גם לפרשתנו. אין בכך כלום שהאישומים אשר יוחסו לעותר עוסקים בשני פשעים חמורים, רצח וניסיון לרצח, שבוצעו כלפי קורבנות שונים ולא באותו המעמד. אך מן התיאור העובדתי שבכתב האישום נקל להיווכח, כי שני הפשעים בוצעו על רקע דומה ובנסיבות עובדתיות דומות. בהתקיים תנאים אלה - ואף אם אין המדובר, כטענתה של באת-כוח המדינה, ב"מעשים דומים" במשמעותם המקובלת - לא רק שאין פגם בצירוף האישומים, אלא שלבירורם במאוחד יש גם יתרונות בולטים, הן מצד שיקולי היעילות והן מצד היכולת להגיע לחקר האמת. השאלה היחידה שנותרה היא, אם צירוף האישומים אינו עלול לקפח את יכולתו של העותר להתגונן בפני האישומים החמורים המיוחסים לו.

7. כפי שכבר הזכר, בא-כוח העותר אמנם טען, כי האשמת העותר בשתי הפרשיות יחדיו תפגע ביכולתו להתגונן, ועל יסוד זה ביקש מבית המשפט המחוזי להורות על הפרדת האישומים. בית המשפט המחוזי קבע כי בנסיבות העניין מוצדק לדון באישומים יחדיו, ולפיכך דחה את הבקשה. על טענתו האמורה חזר בא-כוח העותר גם בעתירה שלפנינו ובשל טענה זו, אל-נכון, ראינו בשעתו טעם בשמיעת העתירה לגופה. אלא שהעיון בפרטי הטענה הביאנו לכלל מסקנה, כי אין היא מקימה עילה מוצדקת להפרדת האישומים. מה הרעיון? יעילות גוברת על הכל!

בדיון לפני בית המשפט המחוזי הודיע בא-כוח העותר, כי העותר אינו חולק על עשיית המעשים שבעטיים הובא לדיון, וכי הגנתו מפני האישומים המיוחסים לו תתבסס על הטענות הבאות: כי את המתלונן בפרשת האישום הראשון התכוון רק לשדוד אך לא להמית, ואילו את המנוח, שעל המתתו הואשם בפרשת האישום השני, דקר למוות בהשפעת דחף לא-בר-כיבוש. עמדה זו ביטא העותר גם בתשובתו לכתב האישום, ששלב הקראתו הושלם בינתיים, ועליה חזר בא-כוחו גם בדיון לפנינו.

בא-כוח העותר הסביר, כי במסגרת הגנתו מפני האישום בניסיון לרצח, המיוחס לו באישום הראשון, יבקש העותר לשכנע את בית המשפט, כי נזהר מלפגוע במתלונן פגיעה קטלנית. ואם יישמעו האישומים בצוותא מתעורר, לדידו, חשש, כי משיווכח בית המשפט שבתקיפת המתלונן אכן נזהר העותר שלא לקפח את חייו, שוב לא יהיה מוכן, או יתקשה, להאמין לעותר, כי בפרשת האישום השני דקר את המנוח למוות בעת שהיה נתון להשפעתו של דחף לא-בר-כיבוש.

השורה התחתונה של פסק הדין היא כדלקמן:

בג"ץ 5283/98 - ג'ומעה חדר נ' הרכב כב' השופטים י' צמח. פ"ד נה(3), 721

=====

8. מטעמים אלה קבענו, בתום שמיעת הטענות לפנינו, כי דין העתירה להידחות לגופה.

כלומר, צירוף אישומים בעלי עובדות דומות אינו מחייב זהות בין העובדות. אנו מסתפקים בכך שהאישומים יהיו מבוססים על עובדות שרובן או מהותן דומות. אין צורך בזהות אבסולוטית.

בית המשפט רשאי גם להפריד אישומים:

88. בית המשפט רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על הפרדת המשפט באישום פלוני שנכלל בכתב האישום, או על הפרדת משפטו של נאשם פלוני שהואשם עם אחרים.

אפשרות לראות שיש אפשרות לבית המשפט בעצם, אם יש לו שלושה נאשמים, הוא יכול להגיד שלאחד מהנאשמים שם להגיש אישום בנפרד, לדוגמה הוא יכול להלשין עליהם! ואז יקלו עליו.

89. ניתן צו להפרדת המשפט, יוגש כתב אישום אחר בשל האישום שהמשפט עליו הופרד או נגד הנאשם שמשפטו הופרד; ורשאי בית המשפט, אם הוא סבור שלא ייגרם על-ידי עיוות-דין, להמשיך במשפט שהופרד מן השלב שאליו הגיע לפני ההפרדה.

מה למדנו? אפשר להפריד אישומים, אפשר לאחד אישומים, אפשר להפריד נאשמים ואפשר לאחד נאשמים.

צירוף נאשמים

87. מותר להאשים בכתב אישום אחד כמה נאשמים אם כל אחד מהם היה צד לעבירות שבכתב האישום או לאחת מהן, בין כשותף ובין בדרך אחרת, או אם האישום הוא בשל סדרת מעשים הקשורים זה לזה שהם מהווים פרשה אחת; אולם אין בא-צירופו של צד אחד לעבירה מניעה לשפיטתו של צד אחר.

אם יש לי רצף של אירועים אני יכול להגיש כתב אישום מאוחד על כולם.

מתי לא נצרף נאשמים לאותו כתב האישום?

בג"ץ 4451\04 קסטוריאנו נ' ח. כוחן:

העובדות- בכתב האישום בבית משפט השלום הוגש כתב אישום כנגד אב, בנו ושותף שלישי. כתב האישום עסק בסחר בסמים. הבן ביקש להפריד את משפטו ממשפט אביו בטענה שאינו יכול לנהל הגנתו כראוי בשל הנזקים שקו הגנתו עלול לגרום לאביו. בקשתו הראשונה הוגשה למחוזי וסורבה, לכן הוא עתר לבית המשפט העליון (השופטת חיות).

בפסק הדין יצרה השופטת איזונים בין יעילות דיונית לבין צדק מהותי שיכול ויושג בהערכה אחידה של מהימנות עדים וביכולת לקבוע מדרג ענישה ראוי של כל הנאשמים, איש איש לפי חלקו.

זאת, לעומת החשש שצירוף נאשמים יקפח את הגנתו של אחד הנאשמים.

לענייננו מצאה כבוד השופטת חיות, כי דינה של העתירה להידחות.

יש פה משחק של צדק מול יעילות, כי אם ניקח צדק אפסולטי, עדיף שכל משפט יתנהל לבד, אבל אי אפשר. נגיד יהיו

20 שוודים? הם ישתקו את כל המחוזי. במקרים כאלה היעילות תגבור.

האם למחוזי מותר לצרף נאשמים שעבירתם בתחום סמכות בית משפט שלום ולהפך.

ע"פ 866\95 סוסן נ' מ"י:

התשובה היא חיובית. מחוזי יכול לצרף נאשם שעברתו רלבנטית לשלום. צירוף הפוך אינו אפשרי.

ולשלום אסור לצרף למחוזי.

סמכות בית המשפט להפריד נאשמים.

הפרדת המשפט

88. בית המשפט רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על הפרדת המשפט באישום פלוני שנכלל בכתב האישום, או על הפרדת משפטו של נאשם פלוני שהואשם עם אחרים.

בית משפט יכול להגיד בכל שלב, "זה בנפרד", יש 4 אישומים נגד שובל, השופט יכול להגיד שאת השלושה האלה הוא משאיר ועל האישום הרביעי הוא רוצה אישום בנפרד.

כתב אישום חדש בהפרדת המשפט

89. ניתן צו להפרדת המשפט, יוגש כתב אישום אחר בשל האישום שהמשפט עליו הופרד או נגד הנאשם שמשפטו הופרד; ורשאי בית המשפט, אם הוא סבור שלא ייגרם על-ידי עיוות-דין, להמשיך במשפט שהופרד מן השלב שאליו הגיע לפני ההפרדה.

איחוד משפטים

90. בית המשפט רשאי, בכל שלב שלפני הכרעת הדין, לצוות על איחוד הדיון בכתבי אישום נפרדים התלויים ועומדים באותו בית משפט, אם מותר לצרפם בהתאם להוראות סעיפים 86 או 87 ובית המשפט סבור שהצירוף לא יגרום לעיוות דין.

קיימת אפשרות לאחד משפטים לצורך שלב מסוים של דיון ולהפרידם לאחר מכך (ע"פ ממנ נ' מ"י, פ"ד מה(2) 345).

צירוף תיקים (אותו אדם) – סעיף 39 לחוק העונשין.

39. (א) מי שהורשע בשל עבירה פלונית וביקש שבית המשפט ידון אותו גם בשל עבירות אחרות שהוא מודה שעבר אותן, רשאי בית המשפט - לאחר שנתן לתובע הזדמנות להשמיע טענותיו לענין זה - להרשיעו ולגזור את דינו, או להעמידו במבחן, בשל כל אחת מן העבירות האחרות.

- (ב) לא ישתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף זה אלא לגבי עבירות שהן בסמכותו העניינית ושהוא מוסמך לדון בהן בהרכב שבו הוא יושב, אולם בית משפט מחוזי רשאי לעשות כן גם לגבי עוונות וחטאים.
- (ג) הורשע אדם לפי סעיף זה על אף התנגדותו של התובע, רשאי התובע לערער על הרשעה זו.
- (ד) השתמש בית המשפט בסמכותו לפי סעיף זה ובערעור על פסק דינו בוטלה ההרשעה בשל העבירה שהנאשם הואשם בה, אין בכך כדי לפגוע בהרשעה ובגזר הדין בשל העבירות האחרות.
- (ה) בסעיף זה, "עבירות אחרות" - בין שהוגש עליהן כתב אישום ובין שטרם הוגש, ובלבד שפרטי העבירות צוינו במידה הדרושה כדי לזהותן.

תיקון כתב אישום – סעיף 91 ו-92 (א) לחסד"פ

חלוקה דיכוטומית: עד תחילת המשפט – התובע יכול לחזור בו בהתאם לשיקול דעתו, תוך עדכון של בית המשפט. לאחר תחילת המשפט הסמכות לתיקון כתב האישום נתונה לבית המשפט, לפי בקשת בעל דין (כאשר יש הקפדה יתרה שזכויות הנאשם לא תפגענה ושתהיה לנאשם אפשרות סבירה להתגונן נוכח כתב האישום המתוקן).

תיקון כתב אישום בידי התובע

91. תובע רשאי, בכל עת עד לתחילת המשפט, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, במסירת הודעה לבית המשפט המפרטת את השינוי; בית המשפט ימציא העתק מן ההודעה לנאשם.

תיקון כתב אישום בידי בית המשפט

92. (א) בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול.
- (ב) בית המשפט רשאי לתקן כתב אישום אף אם העבירה שלפי התיקון היא בגדר הסמכות של בית משפט אחר או של הרכב אחר, ואם עשה כן יעביר את הענין לאותו בית משפט או הרכב, אולם אם העבירה היא בסמכותו של בית משפט בעל סמכות שיפוט מצומצמת יותר, רשאי בית המשפט גם להמשיך לדון בה.
- (ג) בית משפט שהועבר אליו ענין לפי סעיף קטן (ב) רשאי להמשיך בדיון מן השלב שאליו הגיע קודמו, ורשאי הוא, לאחר שנתן הזדמנות לבעלי הדין להשמיע טענותיהם לענין, לנהוג בראיות שגבה קודמו כאילו הוא עצמו גבה אותן, או לחזור ולגבותן, כולן או מקצתן.

חזרה מאישום – סעיף 93 לחסד"פ

חזרה מאישום [83]

93. תובע רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לחזור בו מאישום שבכתב האישום, נגד נאשם אחד או יותר; אולם לא יעשה כן אם הודה הנאשם, בין בכתב על-פי סעיף 123 ובין בתשובתו לאישום, בעובדות שיש בהן כדי להרשיעו באותו אישום; לא היה בעובדות שהודה בהן כדי הרשעתו, רשאי התובע לחזור בו מן האישום ברשות בית המשפט.

תוצאות חזרה מאישום (לפני תשובת הנאשם ואחרי תשובת הנאשם) – סעיף 94 לחסד"פ

94. (א) חזר בו תובע מאישום לפני תשובת הנאשם לאישום, יבטל בית המשפט את האישום; חזר בו לאחר מכן, יזכה בית המשפט את הנאשם מאותו אישום.
- (ב) בהסכמת התובע והנאשם רשאי בית המשפט לבטל אישום, בכל עת עד להכרעת הדין, ודין הביטול יהיה כדין ביטול לפני תשובת הנאשם.
- (ג) אישום שבוטל, לפי סעיף קטן (ב), לא יוגש מחדש אלא באישור היועץ המשפטי לממשלה ומטעמים שיירשמו.

מצגת 6

עדות מוקדמת – עדות שמוגשת שלא במועדה. לדוגמה אם מישהו גוסס. מה הבעיה? שזאת עדות לפני שיש כתב אישום, ואם התביעה נגדי אין חומרים ואין לי איך להתגונן, ואם בתביעה רגילה אני יכול להסתכל על הראיות נגדי, בעדות מוקדמת אני לא יכול לבדוק את הראיות נגדי כי הן לא קיימות עדיין.

מדובר בעדות אשר נגבית על ידי בית המשפט עוד בטרם החל הדיון המשפטי, ללא קשר לשאלה האם הוגש כתב אישום אם לאו. מטרתה של העדות המוקדמת היא מניעת האפשרות שהעדות לא תוכל להישמע במהלך המשפט עצמו.

סעיף 117 לחס"פ – תנאי גביית עדות מוקדמת

הוגשה בקשה לעדות מוקדמת ע"י בעל דין או אדם העשוי להיות נאשם בעבירה. העדות חשובה לבירור האשמה.

נראה שלא ניתן יהיה לגבות את העדות במהלך המשפט: מצב בראותי של העד, איומים, הבטחת טובת הנאה.

בית המשפט המוסמך לגבות עדות מוקדמת (פס"ד 2595/90 כחלון נ' מ"י, פ"ד מז(3) 540).

לפני הגשת כתב אישום: שלום או מחוזי.

לאחר הגשת כתב אישום ובטרם נקבע שופט או הרכב: כל שופט של בית המשפט אשר הוגש אליו בית המשפט. הקביעה באשר לשופט שיגבה את העדות נעשית ע"י נשיא בית המשפט.

לאחר קביעת שופט או הרכב בתיק: מי שיכול לגבות את העדות הוא השופט הדין בתיק ההרכב כולו או אב בית הדין.

נוכחות בעלי דין בגביית העדות – סעיף 118 לחס"פ

118. עדות מוקדמת תיגבה בפני תובע ובפני הנאשם או אדם העשוי להיות נאשם בעבירה, זולת אם החליט בית המשפט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לגבותה שלא בפניו של הנאשם או של מי שעשוי להיות נאשם; החליט בית המשפט כאמור תתועד העדות בתיעוד חזותי והוראות סעיף 120א(ב) ו-ג(ג) יחולו לענין זה.

מה זה אדם העשוי להיות נאשם בעבירה? אדם שחשוד.

מה זה עדות חזותית? יש נאשם פוטנציאלי, נגיד דבש חשוד בעבירה, ועוד אין כתב אישום ועד מרכזי פוטנציאלי עומד למות. דולב עומד למות והוא העד, אם דבש ידע שהוא העד הוא מייד יברח מהארץ לכן גובים את העדות שלו בדלתיים סגורות בלי ידיעתו של דבש, ומה עוד עושים? מצלמים! ואז אחרי העדות הוא מת. אבל עדין יש כאן בעיה? כי עורכי הדין של דבש לא יכולים לחקור אותו חקירה נגדית אבל עדין זה שמצלמים אותו זה עדיף מכלום, אומנם זה חלש יותר אבל זה עדיף.

אני ממנה סנגור לדבש אפילו שדבש לא יודע שיש תיק פוטנציאלי, זאת אומרת

בית המשפט מחוייב למנות סנגור בהליך גבייה מוקדמת + ינסו לנהוג בעדות המוקדמת בהתאם לסדרי הדין הנהוגים בעדות רגילה.

119. (א) בהזמנת עדים ובסדרי גביית העדויות ינהגו ככל האפשר כדרך שנהוגים במהלך המשפט, ועל הפרוטוקול יחולו הוראות סעיפים 135 עד 139, בשינויים לפי הענין.

(ב) התנגדות לשאלה וטענות אחרות שהושמעו בשעת גביית העדות יירשמו בפרוטוקול, ויחליט בהן בית המשפט שהעדות מוגשת לו כראיה.

120. הפרוטוקול בהליכי גביית העדות ייקרא באזני העד, ולאחר שיאשרנו יחתום עליו וכן יחתום עליו השופט; סירב העד לאשר או לחתום, יירשם הדבר בפרוטוקול. הוראות סעיף זה לא יחולו על עדות שהוקלטה במלואה.

תיעוד חזותי של עדות מוקדמת

120א.

(א) עדות מוקדמת תתועד בתיעוד חזותי.

(ב) נקבע המותב שידון במשפט שבו תוגש העדות כראיה והעדות המוקדמת נגבית בפני כל שופטי המותב, רשאי בית המשפט להורות כי העדות המוקדמת לא תתועד בתיעוד חזותי; שינוי במותב לאחר גביית העדות לא יהיה בו כדי לפסול את העדות.

(ג) בסעיף זה, "מותב" – לרבות דן יחיד.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) בית משפט הגובה עדות מוקדמת רשאי להורות כי העדות תיגבה, כולה או חלקה, בלא תיעוד חזותי, אם השתכנע כי ננקטו אמצעים סבירים לקיים את התיעוד, אך ביצוע התיעוד החזותי יעכב את גביית העדות והעיכוב עלול לסכל את גביית העדות; החליט בית המשפט כאמור, לא יהיה בהעדר תיעוד חזותי כדי לפסול את העדות המוקדמת.

(ג) בית משפט רשאי לקבל כראיה עדות מוקדמת שאין לה תיעוד חזותי אם השתכנע, מטעמים מיוחדים שיירשמו, כי יש לכך הצדקה בנסיבות הענין.

הרעיון הוא שיהיה תיעוד חזותי ואם זה לא מסתייע אז שיהיה לפחות פרוטוקול

121. (א) עדות מוקדמת, דינה כדין עדות שנגבתה במהלך המשפט, אך בית המשפט ירשה להזמין את העד לעדות נוספת אם ניתן להביא את העד לבית המשפט ונתקיים אחד מאלה –
עדות מוקדמת זה נחמד אבל אמרנו שהרבה פעמים לנאשם אין יכולת לחקור כמו שצריך כי אין לו את חומר החקירה, הרי מתי נותנים לנאשם את חומר החקירה? אחרי שמוגש כתב אישום.

- (1) לא היתה לנאשם הזדמנות לחקור את העד;
 - (2) לא ניתנה לנאשם הזדמנות סבירה למנות לעצמו סניגור כדי שיהיה נוכח בעת גביית העדות ויחקור את העד, או לא מונה לו סניגור שהיתה חובה למנותו;
 - (3) בית המשפט סבור, מטעמים שיירשמו, שהדבר דרוש לברור האמת או לעשיית צדק.
- יש עדות מוקדמת שאפשר להביא אחרי זה את האדם לעדות וכמעט בטוח שבית המשפט יאשר את זה. כשלקחו ממנו את העדות לא היה לסנגור את כל החומר.

עיון בחומר חקירה: מה הוא חומר חקירה שנאשם יכול לעיין בו?

לנו יש זכות/סמכות לבקש להסתכל בחומר החקירה של המשטרה או הפרקליטות. אבל השאלה היא עוד יותר מזה, האם אנחנו יכולים לחייב את המשטרה או הפרקליטות לחקור משהו, נגיד יש מתלוננות שמתלוננת שמישהו תקף אותה מינית. עכשיו אנחנו יודעים שזה היה לפני 10 שנים והיא היתה חולת נפש. עולה השאלה האם אני יכול לחייב את המשטרה או הפרקליטות לפתוח את התיק שלה, הרי יכול להיות שבכלל היו לה הזיות שהיא ראתה אותו ותוקף אותה? אולי זה היה מתוך המחלת נפש?

השאלה שעולה פה, זה מה קורה אם עבר הרבה זמן, האם אני יכול לדרוש מהמשטרה או הפרקליטות לפתוח את התיק שלה?

כל חומר הקשור באופן ישיר או עקיף לאישום הוא חומר חקירה.
פסק דין מנחה: **בש"פ 9322/99 מסארוה נ' מ"י פ"ד נד(1) 376**. בפסק דין זה מר מסארוה הואשם בביצוע מעשים מיניים במתלוננת אשר עבדה יחד עמו. מסארוה ביקש מבית המשפט ליתן לו בהתאם לסעיף 74(ב), אינדיקציות ביחס למצבה הנפשי (הוא ביקש ספציפית תיקי משרד ביטחון לגבי המתלוננת ותיקים מבית הספר בו למדה המתלוננת). יש להדגיש שהחומר לא היה מצוי בידי התביעה.

הוא ביקש שהתביעה תחקור בעצמה ותמציא לו

עיון בחומר החקירה

74. (א) הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו.

התביעה משחקת בקלפים פתוחים, ברגע שיש כתב אישום יש לנו סמכות לשלוח את המתמחה ולצלם את כל החומר.
(ב) נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר

שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו.

יש חומרים שהתביעה לא מעבירה לנו, נגיד אם יש סוכן סמוי שהוא חלק מהחבורה והוא מסר את כל המידע המשטרה לא תעביר לנו את החומר, יש משהו שקוראים לו תעודת חיסיון, או פרפרזה.

מה שכן אסור למשטרה להשתמש בזה נגדנו, אבל בכל זאת לנו זה מאוד יהיה חשוב כי יכול להיות שאם אני אדע מי האדם שהם מסתירים, אדע לפתור את התיק שלי.

השאלה הרלבנטית לענייננו היא האם דוקומנטציה(המסמכים) היא בחזקת חומר חקירה הגם שאינה מצויה בידי המשטרה או התביעה?

השאלה היא האם אני יכול לחייב את המשטרה להמשיך לחקור בתיק?

ביניש

מטרת העיון בחומר החקירה היא לאפשר לו שיהיה לו יומו בבית המשפט תוך עמידה על משפט הוגן.
ביניש הדגישה את חשיבות העובדה שיש צורך שהנאשם יוכל להכין את הגנתו כנגד כתב האישום המרחף מעל ראשו.
ביחס למקרה קונקרטי זה הבהירה ביניש כי אם רוצים להשיג חומר שאינו בידי המשטרה או התביעה אזי ניתן לבקש מבית המשפט שיצווה על הזמנת עד שיביא עימו את החומר הרלבנטי. הסעיף הרלבנטי הוא סעיף 108 לחס"פ.
אומרת ביניש, אתם רוצים את החומר מהבית חולים? תזמנו באמצעות בית משפט את מנהל בית החולים שיביא איתו את התיק של הגברת. לפי סעיף 108

108. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין או מיזמת בית המשפט, לצוות על עד שהוזמן או על כל אדם אחר להמציא לבית המשפט במועד שיקבע בהזמנה או בצו, אותם מסמכים הנמצאים ברשותו ושפורטו בהזמנה או בצו.

בית המשפט אם הוא יסכים יבקש לזמן את מנהל בית החולים, ולהביא את החומרים ואז בי המשפט יעבור על החומר והוא יגיד לעורך דין האם החומר הזה רלוונטי להגנה או לא ואם כן אז הסנגור יקבל את החומר הזה גם לידיו.

לפי סעיף 74 שופט אחר יסתכל בחומרים כדי שהוא יהיה אובטקיבי, ולפי סעיף 108 זה אותו שופט

אלמנטים נוספים המגדירים חומר חקירה:

תיק משטרה: כל מה שבתיק משטרה הוא חומר חקירה, לרבות עדויות + חומר שנמצא בידי גופי חקירה אחרים + ימן המנהל ע"י צוותי חקירה.

תיק מאגר מודיעיני: יש לבדוק את סוגית קיפוחו של הנאשם ככל שהדבר נוגע למניעת חומר חקירה מתיק מודיעיני. גיליונות רישום פלילי של עדי תביעה: יכול ויהוו חומר חקירה. הסכם עם עד מדינה: מהווה חומר חקירה (להבדיל מתיק שנפתח נגד עד מדינה). תיקי חקירה נגד עדי תביעה אחרים: יכול ויהיו גם הם בגדר חומר חקירה. חומר המוגש לשופט במסגרת הליכי מעצר: אינו הופך אוטומטית לחומר חקירה. מסמכים פנימיים בתיק המשטרה (התכתבויות או התרשמויות) אינם מהווים חומר חקירה. השוטרים מתכתבים ביניהם על התיק, מותר לשוטרים להתכתב ביניהם בלי שאני יודע מזה, הם שמים פתקיות על כל עדות שהם מקבלים ורושמים האם העדות אמיתית לדעתם או לא.

האם אני בתור עורך דין יכול לראות את הפתקיות האלה? לא!

תיקי מתלוננת בעבירות מין אצל רשויות רווחה: אינם חלק מחומר חקירה. סיכומי בדיקת פוליגרף: השאלות המתייחסות ישירות לכתב האישום רלבנטיות, אולם שאלות אחרות אישיות אינן רלבנטיות. כלומר – בדיקת הפוליגרף יכול ותהווה חומר חקירה בחלקה. בדיקת פוליגרף יכולה להיות חומר חקירה בחלקה.

מה קורה כאשר התביעה לא מאפשרת לעיין בחומר?

סייג להבאת ראיות

77. (א) לא יגיש תובע לבית המשפט ראייה ולא ישמיע עד אם לנאשם או לסניגורו לא ניתנה הזדמנות סבירה לעיין בראייה או בהודעת העד בחקירה, וכן להעתיקם, אלא אם ויתרו על כך. אי אפשר, אין אפשרות לתביעה לשחק בקלפים סגורים. מה שהיא לא חושפת היא לא יכולה להשתמש.

עיין בחומר חקירה

74(א) הוגש כתב אישום בפשע או בעוון, רשאים הנאשם וסניגורו, וכן אדם שהסניגור הסמיכו לכך, או, בהסכמת התובע, אדם שהנאשם הסמיכו לכך, לעיין בכל זמן סביר בחומר החקירה וכן ברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת, והנוגע לאישום שבידי התובע ולהעתיקו. (ב) נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו. (ג) בקשה לפי סעיף קטן (ב) תידון לפני שופט אחד ובמידת האפשר היא תובא בפני שופט שאינו דן באישום.

(ד) בעת הדיון בבקשה יעמיד התובע את החומר שבמחלוקת לעיונו של בית המשפט בלבד. אם יש חומר חקירה שהסניגור טוען שזה חקירה והתובע טוען שזה לא חקירה, בדרך כלל יביאו את זה לשופט אחר כדי שהוא יהיה אובקטיבי. יש פה אלמנט ראשון האם אני מבקש מתביעה לחקור עוד מעבר למה שהיא חקרה. אלמנט שני שיש לתביעה עוד חומר שהיא לא הציגה אותו. אז אני פונה אל שופט אחר ומבקש ממנו להסתכל על החומר ולהגיד לי האם זה רלוונטי או לא רלוונטי.

(ה) על החלטת בית משפט לפי סעיף זה ניתן לערור לפני בית המשפט שלערעור שידון בערר בשופט אחד; הערר יוגש בתוך 30 ימים מיום שניתנה החלטת בית המשפט, ואולם בית המשפט רשאי להאריך את המועד להגשת הערר מטעמים שיירשמו.

(ו) אין בסעיף זה כדי לפגוע בהוראות פרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971.

פסק דין מנחה: ע"פ 1152/91 סיקסיק נ' מ"י, פ"ד מו(5) 8

המשטרה רכשה סמים מהנאשמים באמצעות סוכן סמוי. לסוכן נלווה תמיד אדם נוסף, אשר זכרו לא בא בחומר בראיות. אלמנט זה גובה בתעודת חיסיון כלפי אותו אדם, תעודה אשר הייתה חתומה ע"י שר המשטרה. הסניגור ביקש להסיר את החסיונות ובית משפט השלום נעתר לבקשה זו. ערעורה של המדינה בכל אחד מהמקרים הניב תוצאה שונה ולכן הוגש ערעור "מרוכז" לעליון.

היה סוכן משטרתי שהפיל קבוצה של אנשים, לסוכן תמיד התלווה אדם נוסף. עכשיו אני אומר שאם אני אדע מי הסוכן הזה אני אגיד שהסוכן הזה תמיד שידל את האנשים לקנות ולמכור סמים. אני רוצה לחקור את האדם הנוסף הזה. האדם הזה לא מופיע בחומר החקירה, כיאילו הוא נעלם. ואני בתור עורך דין מבקש להסיר את החיסיון כי אני רוצה לחקור אותו על מנת לנצח את התיק.

השאלה המשפטית הרלבנטית לענייננו היא: האם על רשויות החקירה חלה חובה לתעד בכתב את כל הראיות הנוגעות לעניין נשוא כתב האישום.

חשין

זכות העיון בחומר החקירה רלבנטית לכל חומר חקירה. גם אם הוא מצוי בידי התובע וגם אם הוא מצוי במקום אחר שלתביעה יש עליו שליטה.

השופט חשין מבהיר שלא יעלה על הדעת שיהיה חומר חקירה או ראיות הרלבנטיות לקייס אשר לא יעמדו לרשות הסניגוריה. לחלופין שיהיה ברור, קרי אמירה ברורה (של רשויות התביעה) שקיים חומר שאינו ניתן לסניגוריה. הערעור בשתיים מן הפרשיות התקבל.

מה חשין עשה? אמר להם חברים או שאתם חושפים את האדם הנלווה או שתחזרו בכתב האישום.

לסוכן שמשדל קוראים סוכן מדיח!

נגיד: בא לשחר משהו ויוצא איתה שלושה שבועות. מציע לה לעשן. ואז הוא אומר לה שהוא קצת עסוק ומבקש ממנה ללכת להעביר ליובל את התיק. ואז הוא הולך למשטרה ומספר להם והמשטרה מגישה כתב אישום על סחר. ואז בחקירות מעלימים את הסוכן המדיח. אסור להם! כי זה שידול.

מתי יהא אסור לעיין בחומר חקירה?

אם מדובר בחסיון שהוא ע"פ דין, אזי החומר אינו ניתן להעתקה או לעיון, אולם גם לתביעה אסור להגישו.

דוגמא: סעיף 44 לפקודת הראיות:

"44. חסיון לטובת המדינה

(א) אין אדם חייב למסור, ובית המשפט לא יקבל, ראיה אם ראש הממשלה או שר הבטחון הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע בבטחון המדינה, או אם ראש הממשלה או שר החוץ הביע דעתו, בתעודה חתומה בידו, כי מסירתה עלולה לפגוע ביחסי החוץ של המדינה, אלא אם מצא שופט של בית המשפט העליון, על פי עתירת בעל דין המבקש גילוי הראיה, כי הצורך לגלותה לשם עשיית צדק עדיף מן הענין שיש לא לגלותה.

(ב) הוגשה לבית המשפט תעודה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, על פי בקשת בעל הדין המבקש גילוי הראיה, להפסיק את המשפט לתקופה שיקבע כדי לאפשר הגשת העתירה לגילוי הראיה, ואם ראה לנכון - גם עד להחלטה בעתירה."

יש במשפט, חומר מהחומר שהוא חסוי, ויש פרוצדורה שמגישים עתירה לגילוי ראיה. בעתירה זו בדרך כלל זורקים אותך, אלא אם יש משו בראייה המוסתרת שאומרת שוואלה יש מצב שאפשר לזכות את האדם. אז פה השופטים לפעמים אומרים שהם מבקשים לגלות את הראיה, אז לתביעות יש אפשרות או לגלות את הראייה או לסגת מההליך, לפעמים הם סוגרים כי יש מקרים שהראייה יכולה לגלות מודיע שהם מסתירים אותו.

בגדול עקרון הצדק הנאשם גובר על כל עקרון אחר.

התפקיד שלנו בתור סנגורים הוא לדעת הכל על מנת לזכות את התיק, ועל מנת לעשות זאת יש לוודא...

יש לוודא שהוצאה תעודת חסיון כדין (ע"פ 1335\91 אבו פאדה נ' מ"י, פ"ד מו(2) 120.

יש לכלול תיאור כוללני של חומר החקירה אשר הוטל עליו חסיון.

מה קורה כאשר נותנים לנאשם רק חלק מן הראיה: לדוגמא, מוסרים לנאשם סליל הקלטה שמהווה רק חלק מן הראיה, כאשר מחסירים מהסליל חלק חסוי. בסיטואציה זו התביעה אמורה ליידע את הנאשם באשר למידע החלקי. היה ולא ניתן לגלות לנאשם כי מדובר רק בחלק מן הראייה אזי על התביעה להוציא תעודת חסיון על הראייה כולה (בש"פ 677\94 פלוני נ' ראש הממשלה ושר הבטחון, פ"ד מח(2) 169).

מתי יוסר החיסיון?

פסק דין מנחה: ב"ש 838\84 לבני נ' מ"י, פ"ד לח(3) 729.

בפסק דין זה לבני ואח' הואשמו באלמנטים של טרור, רצח ועוד. שר הביטחון הוציא בהתאם לסמכותו ע"פ סעיף 44 לפקודת הראיות תעודת חסיון על ראיות שונות המצויות בידי השב"כ אשר גילויין לשיטתו עשוי לפגוע בביטחון המדינה. בית המשפט העליון פסק כי הגנת הנאשם גוברת על כל שיקול בטחוני, וכי הרשעת חף מפשע לא תעלה על הדעת והיא פגיעה מהותית בסדרי ההליך הפלילי. לכן בסופו של יום נקבע, כי אם הראייה החסויה היא קרדינאלית לקביעת חפותו או אשמתו של הנאשם, יש לגלותה.

בית המשפט עלול להסתכן וקלט שמה שהוסתר יכול לזכות אותו.

עיכוב הליכים

עיכוב הליכים

231. (א) בכל עת שלאחר הגשת כתב אישום ולפני הכרעת הדין, רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה מנומקת בכתב לבית המשפט, לעכב את הליכי המשפט; הוגשה הודעה כאמור יפסיק בית המשפט את ההליכים באותו משפט.

למי יש את הסמכות? ליועמש!!! וזה לפני הכרעת הדין

חידוש הליכים

232. עוכבו הליכים לפי סעיף 231 רשאי היועץ המשפטי לממשלה, בהודעה בכתב לבית המשפט, לחדשם כל עוד לא עברו מיום עיכובם, בפשע - חמש שנים, ובעוון - שנה; הוגשה הודעה כאמור, יחדש בית המשפט את ההליכים, ורשאי הוא להמשיך בהם מן השלב שאליו הגיע לפני ההפסקה; עוכבו ההליכים בשניה לא יחודשו עוד.

עיכוב הליכים מתי מתעסקים עם זה? נגיד כשמישהו עומד למות, עד מדינה

מגישים בקשה עיכוב הליכים בנסיבות כגון אלה:

כאשר אדם מוכן לשמש עד מדינה (בסיטואציה זו מעכבים את ההליכים כנגדו, כאשר מובהר לו שאם ימעל באמון התביעה ולא ימלא תפקידו "כראוי" הרי שההליכים נגדו יחודשו).

אפשרות נוספת לעיכוב הליכים היא כאשר עד מרכזי של התביעה עזב את הארץ.

מי יכול להגיש בקשה לעיכוב הליכים?

גם התובע וגם הנאשם יכולים להגיש בקשה כאמור. כאשר הבקשה מתבקשת ע"י הנאשם הרי שהתובע מעביר אותה לידי היועמ"ש בצירוף חוות דעתו + חומר החקירה. היה וניתן עיכוב ההליכים הרי שהמשמעות היא שההליך מעוכב ומוקפא בדיוק מהשלב בו הוגשה ואושרה הודעת עיכוב ההליכים.

התליית הליכים – כאשר הנאשם אינו ניתן להבאה לשם המשך משפטו.

התליית הליכים
94א. (א) בכל עת שלאחר הגשת כתב האישום ולפני גזר הדין, רשאי בית המשפט להתלות את ההליכים, בין מיוזמתו ובין לבקשת תובע, אם נוכח כי לא ניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו.
זה פשוט שהנאשם מבריז, השופט נמדד על פי זמנים שהוא צריך לתת החלטות וכולי... ככה מעריכים את השופטים, כדי שהתיקים לא ישארו שנים במערכת מה עושים? התליית הליכים.

עיכוב הליכים מי מחליט? יועמש

התליית היועמש? התובע מבקש ובית המשפט מאשר

(ב) הותלו ההליכים, לפי סעיף קטן (א) ולאחר מכן ניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו, רשאי תובע להודיע בכתב לבית המשפט על רצונו לחדש את ההליכים, ומשעשה כן יחדש בית המשפט את ההליכים, ורשאי הוא להמשיך בהם מן השלב שאליו הגיע לפני התלייתם.
(ג) על אף הוראות סעיף 9 ניתן לחדש את ההליכים באישור היועץ המשפטי לממשלה, מטעמים שיירשמו, אף אם עברו בין מועד התליית ההליכים לבין המועד שבו ניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו התקופות האמורות בסעיף 9; ובלבד שההליכים הותלו מהטעם שהנאשם מתחמק מן הדין

רציונאליים: ההבדלים בין עיכוב הליכים להתליית הליכים.

המטרה בעיכוב הליכים היא כאשר היועמ"ש או מי שהוא האציל להם סמכות רוצים לעכב דיון לשם השגת מטרה אחרת (עד מדינה או כיוצא בזה). להבדיל, בהתליית הליכים מדובר באילוץ כאשר לדוגמא לא ניתן להביא את הנאשם להמשך משפטו ומדובר בסמכות של בית המשפט.

מצגת 8- הדין, העדים, פתיחת המשפט, פסילת שופט וטענות מקדמיות.

זימון הצדדים לדין

- 95. (א) משהוגש כתב אישום יקבע בית המשפט מועד למשפט; בית המשפט יודיע על המועד בכתב לתובע וימציא לנאשם הזמנה בכתב למשפט בצירוף העתק מכתב האישום; הגיש סניגורו לבית המשפט לפני קביעת המועד יפוי כוח לייצג את הנאשם במשפט, יודיע בית המשפט על המועד בכתב גם לסניגור.
- התביעה כותבת כתב אישום מביאה את זה לבית המשפט, הוא מאשר את זה, קובע מי השופט שיטפל בזה ושולח טפסים רלוונטים לנאשם. אם נגיד בהליכי מעצר מישהו כבר ייצג את הנאשם, אז שולחים את הכתב אישום לסנגור שמטפל

רציפות המשפט

- 125. כל עוד לא הוחל בגביית ראיות, רשאי בית המשפט מזמן לזמן לדחות את מועד תחילת המשפט או המשכו כפי הצורך; **הוחל בגביית הראיות, ימשיך ברציפות יום יום עד גמירא, זולת אם ראה, מטעמים שיירשמו, כי אין כל אפשרות לנהוג כך.**

מה קורה כאשר הנאשם אינו מתייצב? צו הבאה (99 לחסד"פ + 73(א) לחוק בתי המשפט)

- 99. בית המשפט רשאי לתת בכל עת צו הבאה נגד הנאשם, אם ראה שיש צורך בכך כדי לכפות את התייצבותו למשפט במועד שנקבע.

נאשם מבריז, מה עושה בית המשפט? מוציא צו הבאה!

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמד-1984

- 73. (א) מי שהוזמן להעיד ולא התייצב, או נצטווה להמציא מסמך ולא המציאו, רשאי בית המשפט או הרשם -
 - (1) לצוות על הבאתו לפני בית המשפט; על צו כזה יחולו הוראות סעיף 73א;
 - (2) להטיל עליו, אף שלא בפניו, מחצית הקנס האמור בסעיף 40(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ואם הוזמן או נצטווה פעם נוספת ולא התייצב או לא המציא את המסמך- מאסר שלא יעלה על חודש ימים או קנס כאמור בסעיף 40(2) לחוק האמור.

בית משפט חייב שיהיו לו שיניים, כי אם לא יהיו לו שיניים אנשים יעשו מה שהם רוצים.

- (ב) מי שהוטל עליו מאסר או קנס לפי סעיף קטן(א) שלא בפניו, רשאי בית המשפט או הרשם, לבקשתו, לעיין שנית במאסר או בקנס שהטיל, להקל בהם או לבטלם, והוא יבטלם אם שוכנע שהמבקש לא התייצב או לא המציא את המסמך מסיבות שלא היתה לו שליטה עליהן.

בית משפט נותן לך עוד הזדמנות

- (ג) על החלטה להטיל מאסר או קנס לפי סעיף קטן(א) ועל החלטה לפי סעיף קטן (ב) יתן מיד בית המשפט או הרשם הזדמנות לנשיא בית המשפט שלערעור, ורשאי הנשיא או שופט אחר של בית המשפט שלערעור לבטל את הצו או לשנותו לקולה.
- (ד) היה לבית המשפט יסוד להניח כי מי שהוזמן להעיד או נצטווה להמציא מסמך לא יתייצב או לא ימציא את המסמך, רשאי בית המשפט או הרשם -
 - (1) לחייבו במתן ערובה, ואם לא נתן ערובה - לצוות על מעצרו; שר המשפטים יקבע בתקנות, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, הוראות שיחולו על החיוב בערובה, תנאיו ותוצאותיו;
 - (2) לתת כל צו שימצא לכנון לשם הבטחת ההתייצבות או המצאת המסמך, לרבות הפקדת דרכון ואיסור יציאה מן הארץ.

תפיסת נכסים של נאשם שנמלט.

- 104. (א) נאשם שנמלט או מסתתר ואין אפשרות למצאו, רשאי בית המשפט, לבקשת פרקליט מפרקליטות המדינה, ואם הוא סבור שהדבר עשוי להביא להתייצבותו של הנאשם, לצוות על תפיסת כל נכס מנכסיו של הנאשם, מיטלטלין או מקרקעין, על רישום עיקול עליהם בפנקסי המקרקעין או על מינוי כונס נכסים עליהם, ולהורות מה יעשה בנכס ובפירותיו כל עוד הצו בתקפו.

- (ב) צו לפי סעיף זה לא יפגע בזכותו של נושה לרדת לאותם נכסים.

- (ג) ניתן צו לפי סעיף זה, רשאי כל מי שתלוי בנאשם ותפיסת הנכס עשויה לפגוע בפרנסתו, לבקש מבית המשפט לבטל את הצו או לשנותו.

נגיד שיש לנו אחד כמו קובי אלכסנדר, אחד עם מלא נכסים, כשהוגש נגדו כתב אישום מה הוא עשה? ברח! ואז אפשר לקחת לו את כל הכסף,

זימון עדים + הוראה לעדים להמציא מסמכים.

- 106. (א) בית המשפט יזמין, לבקשת בעל דין, כל אדם להעיד במשפט, זולת אם היה סבור שאין בהזמנת אותו אדם להועיל לביורור שאלה הנוגעות למשפט, וכן רשאי בית המשפט להזמין עד מטעמו. (ב) הזמנת עד תהיה בהמצאת הזמנה בכתב לעד או בהודעה בעל-פה לעד על ידי בית המשפט בשעת דיון.

הסבר לסעיף ב- יש לפעמים אפשרות, נגיד יש נאשם באולם וכל העדים שלו שם. בית משפט יכול להגיד לו קום ותעיד, או להגיד לו שבשבוע הבא אתה צריך להעיד.

108. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין או מיזמת בית המשפט, לצוות על עד שהוזמן או על כל אדם אחר להמציא לבית המשפט במועד שיקבע בהזמנה או בצו, אותם מסמכים הנמצאים ברשותו ושפורטו בהזמנה או בצו.

סעיף 108 חשוב למבחון

■ הזמנת עד על אתר

109. בית המשפט רשאי לצוות על אדם הנוכח לפניו להעיד או להמציא לו מסמכים במועד שיקבע; ודין אדם כזה כדין מי שהומצא לו הזמנה או צו להמצאת מסמכים.

סעיף 109 חשוב למבחון

■ עד שנבצר ממנו לבוא לבית המשפט

110. נוכח בית המשפט כי נבצר מעד לבוא לבית המשפט, רשאי הוא לגבות את עדותו במקום אחר.

סעיף 110 חשוב למבחון.

בית המשפט יכול להגיע פיזית.

שפיטת נאשם: הכלל – שפיטת נאשם בפניו

126. באין הוראה אחרת בחוק זה לא יידון אדם בפלילים אלא בפניו.

סעיף 126 חשוב למבחון!!!!

בפנים, לא דנים בדברים שהאדם לא נמצא, אלא הכל בפנים (הכרעת דין, גזר דין, חקירות עדויות, הכל בפנים)

חריגים

128. נאשם שהוזמן לתחילת המשפט ולא התייצב, מותר לדונו לא בפניו –

1) אם הוא נאשם בחטא או בעוון והודה בהודיה שבכתב בכל העובדות הנטענות בכתב האישום, ולא טען בה עובדות נוספות שיש בהן לכאורה כדי לשנות את תוצאות המשפט;

אפשר להישפט שלא בפני בית המשפט

2) אם ביקש שמשפטו יתנהל שלא בפניו והוא מיוצג בו על ידי סניגור, ובית המשפט סבור שלא יהיה בשפיטתו שלא בפניו משום עיוות דין לנאשם,

הנאשם צריך להיות בכל החקירות שלו, ונגיד היום הנחקר אמר שהוא חייב ללכת לשירותים, אז השופט ישאל את הנאשם אם הוא מוכן שהם ימשיכו במשפט בלעדיו, ואם הוא מסכים סבבה אם לא אז הם עוצרים את המשפט.

■ אולם רשאי בית המשפט, בכל שלב של המשפט, לצוות על התייצבות הנאשם.

129. נידון נאשם לא בפניו על פי סעיף 128(1), לא יגזור עליו בית המשפט עונש מאסר אלא אם ניתנה לו תחילה הזדמנות להשמיע את טענותיו לענין העונש בהתאם לסעיף 192. אין באמור בסעיף זה כדי למנוע מבית המשפט להטיל מאסר במקום קנס, ובלבד שבהזמנה למשפט צוין שניתן להטיל מאסר כאמור אם הנאשם לא יתייצב; צו מאסר לביצוע מאסר במקום קנס שניתן שלא בנוכחות הנידון או סניגורו יבוצע בהתאם להוראות סעיף 129א(ג).

חשוב למבחון!!!!

הכי בפנים זה מאסר, מאסר חייב להגיד בפני הנאשם, השופט צריך להגיד לו בפנים שאתה הולך להתפנק בכלא.

אלמנטים של בריאות

132. (א) בית המשפט מוסמך להורות שהדין, כולו או מקצתו, יהיה לא בפני נאשם, אם ביקש זאת סניגורו של הנאשם ובית המשפט סבור שהדין בפני הנאשם עלול להזיק לבריאות גופו או נפשו.

הרחקת נאשם מהדין

■ איסור הפרעה

72. (א) אדם שבעת דיוני בית משפט עושה באולם בית המשפט, בלשכתו של שופט או סמוך למקום הדיון, אחד המעשים שלהלן, רשאי בית המשפט לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באדם שיימנע מהפרעה והוא לא שעה להתראה, להענישו על אתר במאסר עד שלושה חדשים או בקנס:

לא מדובר פה בהפרעה של עו"ד אלא בהפרעה של מישהו באולם. כמו כן הוא רשאי לתת לו כלא.

1) מתנהג בדרך של אלימות או איומים או בדרך פרועה או מבישה;

2) מקים רעש כדי להביע הסכמה או אי-הסכמה לפעולה משפטית או להחליטה של בית משפט;

3) מאיים על פקיד בית המשפט או מפריע לו בצורה אחרת למלא תפקידו;

4) מפריע בדרך אחרת לדיוני בית המשפט.

■ (ב) על עונש שהוטל לפי סעיף קטן (א) יתן בית המשפט מיד הודעה בכתב לנשיא בית המשפט העליון; הנשיא, או שופט אחר של בית המשפט העליון שהנשיא קבע לכך, רשאי, לאחר שזימן את הנידון אם ביקש זאת, לבטל את העונש או לשנותו לקולה.

■ (ג) סעיף זה לא יחול על מי שנתון באותו ענין לשיפוט משמעותי על פי חוק לשכת עורכי הדין, והוא נמצא באולם בית המשפט לרגל תפקידו.

זה לא לעו"ד זה למי שבאולם!!!!!! ועושה בלאגן באולם, **שאלה למבחון!!!!!!**

מה קורה כשהתביעה אינה מתייצבת?

133. לא התייצב התובע במועד שנקבע למשפט אף על פי שהודע לו המועד, ובית המשפט לא ראה לדחות את המשפט למועד אחר, ינהג בית המשפט כאמור בסעיף 94 כאילו חזר בו התובע מהאישום, אולם רשאי הוא להרשיע את הנאשם בעבירה המתגלית מן העובדות שהודה בהן או שהוכחו, ולגזור את דינו.
נגיד הדיון כבר הדין ה-12, וחלק מהדברים כבר הוכחו, אז בית המשפט יכול להגיד שאו שיש כאן חזרה מכתב אישום או שהוא יכול להגיד שהוא סוגר את הדיון היום, בעבירות אלה ואלה הוא נאשם ובעבירות אלה ואלה הוא מזוכה.

פומביות הדיון

בהתאם לסעיף 68(א) לחוק בתי המשפט, בית המשפט יקיים את דיוניו בפומבי.
קיימים מקרים בהם ידרש בית המשפט לקיום דיוניו בדלתיים סגורות:
בטחון מדינה, מניעת פגיעה ביחסי החוץ של המדינה, הגנה על סודות מסחריים, הגנה על מתלונן או ניזוק בעבירות סחר בבני אדם, הגנה על קטינים, חסרי ישע וכו'.
יש לציין שכאשר מדובר בדלתיים סגורות הרי שבהתאם לסמכותו של בית המשפט ניתן להורות לאנשים מסוימים להיות נוכחים בדיון חרף העובדה שמדובר בדיון בדלתיים סגורות.
אלמנט נוסף אותו יש לציין הוא שבבית המשפט לענייני משפחה כמעט כל הדיונים מתקיימים בדלתיים סגורות, למעט תובענות מסוימות בהתאם לחוק הירושה, תובענות לפי חוק השמות ותובענות לפי החוק לקביעת גיל.

דיון בדלתיים סגורות פסק דין מנחה: ע"פ 353\88 וילנר נ' מ"י

בפסק דין וילנר הוחלט על קיום הדיון בדלתיים סגורות בלא שניתנה לנאשם הזדמנות להישמע בעניין (אלא בכתב).
השופט מצא שנה לעניין זה כדלקמן: אכן פומביות הדיון היא עקרון חוקתי. עוד אמר כבוד השופט מצא, כי בקשות בנושא סגירת דלתיים מוכרעות ע"י בית המשפט בד"כ על יסוד טעוני פרקליטי הצדדים, לכן מדובר כבשגרה בעניינים בהם מסתפק בית המשפט בעמדות הצדדים בכתב.
עוד פסק מצא כי אם הטענות שבכתב – אין בהן די חזקה על בית המשפט שיקבש דיון נוסף בעניין זה ואם בית המשפט מתבקש לדון בבקשה זו בנוכחות הצדדים ייעתר לפנייה ויקיים את הדיון המבוקש.
לגופו של עניין. הערעור נדחה.
מה שעשו פה, מישהו הגיש בקשה בכתב שזה יהיה בדלתיים סגורות והצד שני בפתוחות, ואז הצד השני התעצבן למה לא נתנו לו לדבר ראשון, אז השופט מצא קבע שזה חייב להיות בכתב אבל הוא מציע שזה גם יהיה בעל פה.

הרחקת אנשים מהאולם

הרחקה מבית המשפט
69. (א) בית משפט רשאי לאסור על קטין להימצא בבית המשפט בעת הדיון ולצוות על הרחקתו. (ב)
בית משפט רשאי להרחיק אדם, שאינו בעל דין, מאולם בית המשפט בעת דיון, אם מצא, מטעמים שיירשמו, שנוכחות אותו אדם באולם תרתיע עד מלהעיד עדות חפשית או מלהעיד בכלל.

פרסום פרטי הדיון

70. (א) לא יפרסם אדם דבר על דיון שהתנהל בבית משפט בדלתיים סגורות אלא ברשות בית המשפט.
(ב) לא יצלם אדם באולם בית משפט ולא יפרסם תצלום כזה אלא ברשות בית המשפט.
(ג) לא יפרסם אדם בלי רשות בית המשפט פרסום בעניינו של קטין כאמור בסעיף 24(א)(1) לחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960.
(ד) בית משפט רשאי לאסור כל פרסום בקשר לדיוני בית המשפט, במידה שהוא רואה צורך בכך לשם הגנה על בטחונו של בעל דין, עד או אדם אחר ששמו הוזכר בדיון או לשם מניעת פגיעה חמורה בפרטיות של אחד מהם או לשם מניעת פגיעה בפרטיותו של אדם עם מוגבלות שכלית או של אדם עם מוגבלות נפשית, כהגדרתם בחוק הליכי חקירה והעדה של אנשים עם מוגבלות, של אחד מהם.
(ה) בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום, או פרט אחר מפרטי החקירה, אם הדבר עלול לפגוע בחקירה שעל פי דין.
(ה) (1) בית משפט רשאי לאסור פרסום שמו של חשוד שטרם הוגש נגדו כתב אישום או פרט אחר מפרטי החקירה, אם ראה כי הדבר עלול לגרום לחשוד נזק חמור ובית המשפט סבר כי יש להעדיף את מניעת הנזק על פני הענין הציבורי שבפרסום.

בש"פ 2794\00 אלוני נ' מ"י:

- אלוני וכן אבגי הורשעו בהיותם קטינים ברצח של נהג המונית דרק רוט. בהיותם קטינים הוטל ע"י בית המשפט איפול מוחלט על זהותם.
- חלפו להן 3 שנים ואלוני וכן אבגי (בהיותם אסירים), הורשעו בעבירות רכוש אותן בצעו בהיותם בגירים.
- בעיתונות הובהר, כי מדובר בהרשעה של רוצחי דרק רוט, והיה ברור שאם יחשפו שמותיהם של אלוני וכן אבגי, הרי שהאיפול כבר לא יהיה רלבנטי.
- בית המשפט העליון קבע, כי הכלל החל על בגירים הוא שבהיעדר צו שיפוטי דיונם מתקיים בדלתיים פתוחות ולהבדיל הכלל החל על קטינים הוא שבהיעדר היתר של בית המשפט הרי שחל איסור פרסום שמם.
- קונקרטיית קבע בית המשפט, כי מי שביצע עבירה בהיותו קטין ולאחר שבגר ביצע עבירה אחרת, לא יהא זכאי להינות יותר מחסיון זהותו גם כאשר פרסום שמו בקשר עם העבירה החדשה יוביל לחשיפת זהותו ביחס לעבירה אותה עשה כשהיה קטין.

סוב יודיצה - judge sub (סעיף 71 לחוק בתי המשפט)

- מניעת פגיעה בהליך פלילי [ב/41]
- 71. (א) לא יפרסם אדם דבר על ענין פלילי התלוי ועומד בבית משפט במטרה להשפיע על מהלך המשפט או על תוצאותיו, וראייה מראש את ההשפעה האמורה כאפשרות קרובה לודאי כמוה כמטרה להשפיע, והכל אם יש בפרסום כדי להשפיע כאמור.
- (ב) לענין סעיף זה, "ענין פלילי התלוי ועומד בבית משפט" - משעה שהוגשה לבית המשפט באותו ענין בקשה למתן צו מעצר או משעה שהוגש לו כתב אישום, לפי המוקדם, עד שהחליט התובע שלא להגיש כתב אישום, ואם הוגש כתב אישום - עד סיום ההליכים.
- (ג) איסור הפרסום אינו חל על פרסום ידיעה בתום לב על דבר שנאמר או שאירע בישיבה פומבית של בית משפט.
- (ד) העובר על הוראות סעיף זה, דינו - מאסר שנה אחת.

הרחקת אדם מהאולם (סעיף 72(א) לחוק בתי המשפט).

- (א) אדם שבעת דיוני בית משפט עושה באולם בית המשפט, בלשכתו של שופט או סמוך למקום הדיון, אחד המעשים שלהלן, רשאי בית המשפט לצוות על הרחקתו, ורשאי הוא, לאחר שהתרה באדם שיימנע מהפרעה והוא לא שעה להתראה, להענישו על אתר במאסר עד שלושה חדשים או בקנס:
 - (1) מתנהג בדרך של אלימות או איומים או בדרך פרועה או מבישה;
 - (2) מקים רעש כדי להביע הסכמה או אי-הסכמה לפעולה משפטית או להחלטה של בית משפט;
 - (3) מאיים על פקיד בית המשפט או מפריע לו בצורה אחרת למלא תפקידו;
 - (4) מפריע בדרך אחרת לדיוני בית המשפט.
- (ב) על עונש שהוטל לפי סעיף קטן (א) יתן בית המשפט מיד הודעה בכתב לנשיא בית המשפט העליון; הנשיא, או שופט אחר של בית המשפט העליון שהנשיא קבע לכך, רשאי, לאחר שזימן את הנידון אם ביקש זאת, לבטל את העונש או לשנותו לקולה.
- (ג) סעיף זה לא יחול על מי שנתון באותו ענין לשיפוט משמעותי על פי חוק לשכת עורכי הדין, והוא נמצא באולם בית המשפט לרגל תפקידו.

רציפות הדיון (סעיף 125 לחסד"פ)

- רציפות המשפט [115]
- 125. כל עוד לא הוחל בגביית ראיות, רשאי בית המשפט מזמן לזמן לדחות את מועד תחילת המשפט או המשכו כפי הצורך; הוחל בגביית הראיות, ימשיך ברציפות יום יום עד גמירא, זולת אם ראה, מטעמים שיירשמו, כי אין כל אפשרות לנהוג כך.

רישום פרוטוקול

- 135. הפרוטוקול יירשם ביד השופט, ביד רושם שקבע בית המשפט, במכשיר הקלטה, באמצעי מיכני אחר או ביד עובד בית המשפט אשר נשיאו או שופט ראשי של בית משפט שלום, לפי הענין, אישרו כקצרן – הכל כפי שיקבע בית המשפט; ורשאי בית המשפט, לבקשת בעל דין, להרשות רישום הפרוטוקול ביד קצרן אחר.
- 136. כתב האישום, מסמכים שהוגשו ושקיבל אותם בית המשפט וכל תעודה הנוגעת למשפט יצורפו לפרוטוקול ויהיו חלק ממנו.

- 137. בית המשפט רשאי, לבקשת בעל דין ולאחר שנתן ליתר בעלי הדין הזדמנות להשמיע את דבריהם, לתקן רישום בפרוטוקול כדי להעמידו על דיוקו; בית המשפט ייזקק לבקשת תיקון כאמור גם אם הוגשה לאחר מתן פסק הדין וכל עוד לא עברה התקופה לערעור עליו.
- 138. בקשה לתיקון של פרוטוקול וכל החלטה על בקשה כזאת יירשמו בפרוטוקול והחלטה תיחתם בידי בית המשפט.
- 139. פרוטוקול ישמש ראיה לכאורה למהלך המשפט, אולם בערעור באותו ענין אין לטעון נגד דיוקו של הפרוטוקול ואין להביא ראיות לטעות בו, אלא ברשות בית המשפט שלערעור.

מה קורה כאשר אדם רוצה להקליט את הדיונים מיוזמתו בהקלטה פרטית במקביל לפרוטוקול?

- בג"צ 631/94 דרעי נ' בית המשפט המחוזי, פ"ד מט(1) 133.
- סנגוריו של דרעי בקשו לשם "הקלה על עבודתם" שיאפשרו להם להקליט את הדיון באולם במקביל לפרוטוקולים של בית המשפט. בקשתם סורבה ע"י שופטי המחוזי.
- נוכח סרוב זה הוגש בג"ץ כאשר את עיקרי פסק הדין כתבה כבוד השופטת שטרסברג-כהן כדלקמן:
 - באופן עקרוני ובדרך כלל ייעתר בית המשפט לבקשתו של אדם להקליט את דיוניו. על בית המשפט לערוך איזונים בנושא זה כאשר ההקלטה עלולה להוות הפרעה למהלך התקין של הדיון, או עלולה להביא לפגיעה בדרך ניהול המשפט, או כמו בענייננו בו בית המשפט מספק פרוטוקול מלולי מלא.
 - חלק מתפקידו של בית המשפט הם לדאוג לניהולו היעיל והסדור של הדיון ועליו להסיר כל מכשול העלול לפגוע ביעילות הדיון.
- לענייננו לא ברורה הטענה כיצד יפגע הנאשם אם לא תהיה הקלטה מטעמו בבית המשפט. לא הוכחה שום פגיעה שאירעה במהלך המשפט עד כה ולא הוכחו כל פגיעות עתידיות.
- לגופו של עניין – העתירה נדחתה.

פתיחת משפט

- 143. בתחילת המשפט יקרא בית המשפט את כתב האישום באזני הנאשם, ויסביר לו, אם ראה צורך בכך, את תכנו, אולם רשאי בית המשפט לא לעשות כן לגבי נאשם המיוצג על ידי סניגור, אם הודיע הסניגור לבית המשפט, כי קרא את כתב האישום באזני הנאשם והסביר לו את תכנו, ואם אישר הנאשם את ההודעה; דברי הנאשם וסניגורו יירשמו בפרוטוקול.

בש"פ 196/97 מרטינז נ' מ"י, פ"ד נ(5) 591

- נקבע למרטינז תאריך להקראת כתב האישום כנגדו (יש להבהיר שמרטינז רצה להשתחרר ממעצר נוכח העובדה שחלפו 60 ימים מיום שנעצר ומשפטו טרם החל). מרטינז החליט שהוא אינו נכנס לאולם ללא סנגורו – מרטינז הכריז שיתנגד לכניסה לאולם בכוח. השופט החליט שמדובר בהפרעה בהתאם לסעיף 131 לחסד"פ 131. אין בהוראות סעיפים 126 עד 130 כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט להרחיק מאולם בית המשפט נאשם המפריע לדיוני בית המשפט, אולם ההליכים שהתנהלו לא בפניו יובאו לידיעתו בדרך שיקבע בית המשפט.
- לכן הורה בית המשפט על קיום הקראה ללא נוכחות הנאשם.
- העליון החליט (ביניש), כי מרגע שסרב הנאשם להתייצב בפני בית המשפט ואיים להתנגד בכוח להכנסתו לאולם, הרי שבית המשפט נהג כיאות עת הרחיק את הנאשם בהתאם לסעיף 131 והתחיל את המשפט בהעדרו של מרטינז.

דיון מקדמי

- מדובר בסיטואציה בה בית המשפט מוצא לנכון לקדם את הדיון המשפטי, עובר לתחילתו של ההליך גופו.
- דיון מקדמי
- 143א. (א) בסעיף זה – "חוק זכויות נפגעי עבירה" – חוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001;
- "סיום הדיון" – לרבות מתן פסק דין;
- "עבירת מין או אלימות חמורה" – כהגדרתה בסעיף 2 לחוק זכויות נפגעי עבירה.
- (ב) על אף הוראות סעיף 143, רשאי בית המשפט, בתחילת המשפט ובכפוף להוראות סעיף קטן (ג), לנהל דיון מקדמי בכתב אישום, שמטרתו אחד מאלה:
 - (1) בירור עמדת הנאשם לענין הודיה או כפירה בעובדות הנטענות בכתב האישום, כולן או מקצתן;
 - (2) בחינת האפשרות לצמצום המחלוקת העובדתית או המשפטית, כולה או מקצתה;
 - (3) ייתור הצורך בשמיעת ראיות;

(4) סיום הדין במסגרת הדין המקדמי.

כולן או מקצתן;

(2) בחינת האפשרות לצמצום המחלוקת העובדתית או המשפטית, כולה או מקצתה;

(3) ייתור הצורך בשמיעת ראיות;

(4) סיום הדין במסגרת הדין המקדמי.

(ג) בית המשפט ינהל דיון מקדמי לפי סעיף זה, רק אם התקיימו כל אלה:

(1) הנאשם קיבל הודעה לפי סעיף 95(ב) בדבר האפשרות לניהול דיון מקדמי ובית המשפט נוכח כי הנאשם הבין את מהות הדין המקדמי והביע את הסכמתו לניהול;

(2) הנאשם מיוצג בידי סניגור;

(3) התובע הסכים לניהול הדין המקדמי.

(ד) בדיון מקדמי לפי סעיף זה רשאי בית המשפט, בהסכמת בעלי הדין, לעיין בחומר החקירה וברשימת כל החומר שנאסף או שנרשם בידי הרשות החוקרת והנוגע לאישום, וכן בחומר וברשימה כאמור שנאספו או שנרשמו בידי ההגנה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מכללי חסיונות עדים או כללי ראיות חסיונות.

(ה) לא הסתיים הדין בכתב האישום במסגרת דיון מקדמי לפי סעיף זה, יעביר בית המשפט את הדין בכתב האישום לשופט אחר שימשיך לדון בו לפי הוראות סימנים ה' עד ז' לפרק זה.

(ו) פרוטוקול הדין המקדמי –

(1) לא יועבר לעיון השופט שימשיך לדון בכתב האישום לפי הוראות סעיף קטן (ה);

(2) לא ישמש ראיה בכל הליך משפטי אחר, למעט בערעור על פסק הדין שניתן בדיון המקדמי, אלא בהסכמת בעלי הדין.

(ז) בית המשפט יברר, בדיון מקדמי לפי סעיף זה בכתב אישום בעבירת מין או אלימות חמורה, האם קוימו הוראות חוק זכויות נפגעי עבירה לענין זכותו של נפגע עבירת מין או אלימות חמורה להביע עמדה בענין הסדר טיעון עם הנאשם.

(ח) הוראות סעיף זה לא יחולו על דיון בכל אחת מאלה:

(1) עבירה שהיא בסמכותו של בית המשפט המחוזי בדונו בהרכב;

(2) עבירה מהעבירות המפורטות בסעיף 240(א) רישה.

פסילת שופט

77א. (א) שופט לא ישב בדיון אם מצא, מיזמתו או לבקשת בעל דין, כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט.

(א1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), שופט לא ישב בדיון בידעו שמתקיים אחד מאלה:

(1) צד להליך, בא כוחו או עד מרכזי, הוא בן משפחה של השופט או שקיימת ביניהם קרבה ממשית אחרת;

(2) יש לשופט ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך, בבא כוחו או בעד מרכזי, או שלבן משפחה מדרגה ראשונה של השופט יש ענין כספי ממשי או ענין אישי ממשי בהליך או בתוצאותיו, בצד להליך או בבא כוחו;

(3) בטרם התמנה לשופט היה השופט מעורב באותו ענין הנדון בהליך שלפניו כבא כוח, כבורר, כמגשר, כעד, כיועץ מקצועי, כמומחה, או בדרך דומה אחרת;

לענין סעיף קטן זה –

"בן משפחה" – בן זוג, הורה, הורה של בן זוג, ילד, אח, סב, נכד וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוס או שימש משפחה אומנת שלו;

"בן משפחה מדרגה ראשונה" – בן זוג, הורה, ילד, אח וכן ילד או בן זוג של כל אחד מאלה ולרבות מי שהיה אפוטרופוס או מי ששימש משפחה אומנת של השופט או שהשופט היה אפוטרופוס או שימש משפחה אומנת שלו;

"עד מרכזי" – עד שנדרשת הערכת מהימנותו לצורך הכרעה בהליך.

(א2) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(א1) שופט רשאי לשבת בדיון אם מפאת דחיפות הענין לא ניתן לקיים את ההליך לפני שופט אחר ועלול להיגרם נזק חמור או עיוות דין אם לא ידון בענין.

(א3) על אף האמור בסעיף קטן (א1)(2), שופט רשאי לשבת בדיון אם העברת הענין לכל שופט אחר לא תשנה את עילת הפסלות.

(ב) נטענה טענת פסלות נגד שופט, יחליט בה אותו שופט לאלתר ולפני שיתן כל החלטה אחרת.

(ג) החלטת שופט או בית משפט לפי סעיף זה תהיה מנומקת, ורשאי בכל דין לערער עליה לפני בית המשפט העליון; בערעור ידון נשיא בית המשפט העליון, או מותב של שופטי בית המשפט העליון, או שופט אחד, הכל כפי שיקבע הנשיא.

■ טענת פסלות שופט היא טענה מקדמית אותה יש להעלות כבר מייד לאחר תחילת המשפט. ניתן לטעון טענה זו בשלב מאוחר יותר אם מסיבות כאלה ואחרות לא ניתן היה להעלות את הטענה לאחר תחילת המשפט או שעניין הפסלות נודע לבעל הדין בשלב מאוחר יותר.

כיצד מערערים על החלטת שופט ביחס לפסילה.

■ ניתן לערער הן על החלטת שופט לפסול עצמו והן על החלטת שופט שלא לפסול את עצמו. יובהר שכאשר מודיע מי מבעלי הדין על כך שהוא מתעתד להגיש ערעור בנושא פסלות שופט לעליון אזי המשפט מופסק עד להחלטת העליון בסוגיה זו.

147 לחס"פ

- ערעור על החלטה בטענת פסלות
- 147. (א) בעל דין שבדעתו לערער על החלטת שופט לפי סעיף 77 לחוק בתי המשפט יודיע על כך לבית המשפט, ומשהודיע יפסק המשפט ולא יימשך עד להחלטה בערעור, זולת אם החליט השופט, ובמותב – אב-בית-הדין, מנימוקים שיירשמו, שיש להמשיך במשפט.
- (ב) הערעור יוגש בכתב, בפירוט נימוקיו, תוך חמישה ימים מהיום שבו הודעה לבעלי הדין החלטת השופט.
- (ג) הוחלט להמשיך במשפט כאמור בסעיף קטן (א), רשאי נשיא בית המשפט העליון או השופט שדן בערעור, ובמותב – אב-בית-הדין, להורות על הפסקת המשפט עד להחלטה בערעור.
- (ד) מי שדן בערעור יתן לבעלי הדין הזדמנות לטעון טענותיהם, ורשאי הוא לבקש מהשופט, אשר על החלטתו הוגש הערעור, להעיר את הערותיו.

העילות לפסילת שופט

- חשש ממשי למשוא פנים: פסק דין מנחה: ע"פ 1996/91 הורביץ ואח' נ' מ"י פ"ד מה(3) 837. בתיק זה בשלב שלאחר שמיעת ראיות התביעה ושמיעת חלק מהנאשמים, בקשו המערערים מהשופטת שישבה בתיק (כבוד השופטת סירוטה), לפסול עצמה נוכח הערות שהעירה במהלך העדים + התערבותה המוגזמת לטענתם בחקירות. הערות והתערבות שעוררו את חשש המערערים ביחס לאפשרות שיש לכבוד השופטת סירוטה
- דעה מוצקה וקדומה כנגד המערערים. השופטת הסכימה כי יתכן ומוטב היה שלא הייתה מעלה מספר הערות מטעמה, אולם לא מצאה בכך טעם לפגם באשר ליכולתה לשפוט את התיק בצורה נטולת משוא פנים. לשיטתה של השופטת התערבותה ובקורתה נבעו ספציפית כנגד התובעת של ניהול חקירה לקוי.
- השאלה שעמדה על הפרק הייתה האם מעורבות יתר של שופט בניהול תיק עשויה להוביל לפסלות השופט.
- פסק הדין ניתן ע"י כבוד השופט אור, אשר הבהיר, כי גם אם התערבות יתר של בית המשפט אינה רצויה ואף יכול שתהא נתונה לביקורת, היא כשלעצמה אינה סיבה לפסילת שופט. יש לבחון אם בהתערבות זו היתה "אפשרות ממשית" למשוא פנים.
- עוד רמז השופט אור ביחס לעובדה שטענה לפסלות שופט יש להעלות לפני כל טענה אחרת. כך שליקוט טענות קודמות של השופטת אינו רלבנטי לשלב הערעור על החלטת פסלות. בנוסף הזכיר השופט אור כי המבחן לפסלות שופט הוא אם הוכחה אפשרות ממשית של משוא פנים בניהול המשפט. מדובר במבחן אובייקטיבי בעניי המשקיף הסביר מהצד.

נסיבות שאינן מהוות פסילת שופט

- 1. ■ אם השופט מכיר הכרות קודמת את אחד הפרקליטים אין בכך כדי לפסול את השופט.
- 2. ■ תקרית שאירעה בעבר בין השופט לבין הנאשם אינה מהווה בסיס לפסלות (מדובר לענייננו בתקרית שאירעה לפני 16 שנים – ע"פ 162/77 חתוקה נ' מ"י, פ"ד לא(2) 447.
- 3. ■ לשון חריפה ועימותים בין השופט לסנגור ולנאשם אינם יכולים להוות עילת פסלות.
- 4. ■ דחיית עסקת טיעון אינה מהווה עילת פסילת שופט.
- 5. ■ הגבלת חקירה ע"י סנגור אינה מהווה עילת פסילה.
- 6. ■ סירוב שופט להעתר לבקשת נאשם להחליף סנגור איננה מהווה עילת פסילת שופט.
- 7. ■ פסיקת השופט בעבר בעניינו של צד אינה עולה כדי פסילת השופט פעם נוספת.
- 8. ■ חשיפת השופט לראיות בלתי קבילות אינה מובילה לפסילת השופט משלבת בתיק.
- מדובר ברשימה שאינה סגורה.

מתי כן יפסל שופט?

- 1. ■ הערות פוגעניות: "זה יכול לעלות לך ביוקר" ע"פ 828/76 מוראד נ' מ"י פד לא(1) 705.
- 2. ■ כניסה ללשכת השופט ללא הצד שכנגד.
- 3. ■ התערבות יתר במהלך הדיון.
- 4. ■ עניין אישי של שופט.

- 5. ■ עיון בבדיקת פוליגרף של שופט בשלב הליך המעצר פוסל את השופט מלדון במשפטו של הנאשם.
 - 6. ■ הצעות פרובלמטיות של שופט, לדוגמה הצעתו של שופט לנאשם להודות באשמה יכול ותהיה סיבה לפסלות שופט.
- הרשימה אינה סגורה

טענות מקדמיות – סעיף 149 לחסד"פ

- טענות מקדמיות
- 149. ■ לאחר תחילת המשפט רשאי הנאשם לטעון טענות מקדמיות, ובהן –
 - 1) ■ חוסר סמכות מקומית;
 - 2) ■ חוסר סמכות ענינית;
 - 3) ■ פגם או פסול בכתב האישום;
 - 4) ■ העובדות המתוארות בכתב האישום אינן מהוות עבירה;
 - 5) ■ זיכוי קודם או הרשעה קודמת בשל המעשה נושא כתב האישום;
 - 6) ■ משפט פלילי אחר תלוי ועומד נגד הנאשם בשל המעשה נושא כתב האישום;
 - 7) ■ חסינות;
 - 8) ■ התיישנות;
 - 9) ■ חנינה;
 - 10) ■ הגשת כתב האישום או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.
- דיון בטענה מקדמית
- 150. ■ נטענה טענה מקדמית, יתן בית המשפט לתובע הזדמנות להשיב עליה, אולם רשאי הוא לדחותה גם אם לא עשה כן; בית המשפט יחליט בטענה לאלתר, זולת אם ראה להשהות את מתן החלטתו לשלב אחר של המשפט; נתקבלה טענה מקדמית, רשאי בית המשפט לתקן את כתב האישום או לבטל את האישום, ובמקרה של חוסר סמכות - להעביר את הענין לבית משפט אחר כאמור בסעיף 79 לחוק בתי המשפט.
- טענות מקדמיות בשלב אחר של המשפט
- 151. ■ לא טען הנאשם טענה מקדמית בשלב זה, אין בכך כדי למנעו מלטעון אותה בשלב אחר של המשפט, אולם לגבי הטענות המפורטות בפסקאות (1) ו-(3) לסעיף 149 אין הוא רשאי לעשות כן אלא ברשות בית המשפט.

כיצד מערערים על החלטה בטענה מקדמית

- 1. ■ אם ההחלטה היא ביטול כתב האישום – מדובר בפסק דין לכל דבר ועניין – ויהא מדובר בערעור על פסק דין.
- 2. ■ אם בהתאם להחלטה נמשך הדיון – לא ניתן לערער על החלטה במשפט פלילי אלא במסגרת הערעור על פסק הדין כולו.

התמקדות בטענות מקדמיות נבחרות

- זיכוי קודם או הרשעה קודמת: בהתאם לסעיף 5 לחסד"פ: "5. אין דנים אדם על מעשה שזוכה או הורשע קודם לכן בשל עבירה שבו; אולם אם גרם המעשה למותו של אדם, דנים אותו על כך אף אם הורשע קודם לכן בשל עבירה אחרת שבאותו מעשה; "הרשעה", לענין סעיף זה – לרבות העמדה למבחן ללא הרשעה תחילה."
- חסינות: לדוגמה חסינות חברי כנסת, חברי ממשלה, נשיא מדינה ונציגים דפלומטיים.
- הגנה מן הצדק: הטענה היא שישי לעכב הליכים נגד נאשם כאשר אין לבית המשפט אפשרות להעניק לו משפט הוגן, או מכיוון שניהול המשפט עצמו גורם לפגיעה בחוש הצדק ובהגינות. הכוונה היא ברוב המקרים כאשר התביעה מונעת משפט הוגן מן הנאשם.
- מתי יעשה שימוש בטענה זו?
- כאשר יהא מדובר בהתנהלות בלתי נסבלת של הרשות, התנהגות שערורייתית שיש בה מישום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם.
- דוגמא: ת.פ(ת"א) 10345/98 רחמילביץ נ' מ"י, פ"מ תשנ"ט(2) 12. בפסק די זה מדובר היה באדם בעל ידע נרחב בכימיה אשר הקים מעבדה ליצור סמים. המשטרה ביצעה מעקבים על המעבדה שלו ודאגה שחומרים אשר היו במעבדה יכנסו לרשימת החומרים האסורים בפקודת הסמים. לכן ביקש רחמילביץ להתגונן בטענת הגנה מן הצדק.
- בית המשפט דחה את בקשתו והבהיר שאין חולק שהמבקש הקים מפעל ליצור ואספקה של סמים מסוכנים, כאשר הוא משנה שינויים מולקולריים קלים בחומרים הרלבנטיים כדי להוציאם מרשימת הסמים המסוכנים. המבקש אינו יכול להלין על המשטרה ועל רשויות התביעה אשר מנסות לבצע מלאכתן נאמנה לשם התמודדות עם נגע הסמים.